

TALOUSARVIO 2026 VAALAN KUNTA

KH 2.12.2025 § 249

KV 10.12.2025 § 99

SISÄLLYSLUETTELO

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2026.....	4
2 VAALAN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	6
2.1 Perustietoa Vaalan kunnasta.....	6
2.2 Kunnan hallinto ja henkilöstö.....	9
2.3 Vaalan kunnan kehittäminen.....	11
2.4 Talousarvion ja -suunnitelman perusteet.....	12
3 TULOSLASKELMA- JA RAHOITUSOSA.....	14
3.1 Tuloslaskelma Vaalan kunta.....	14
3.2 Rahoituslaskelma Vaalan kunta.....	18
3.3 Taloussuunnitelma.....	21
4 KÄYTTÖTALOUSOSA.....	25
4.1 HALLINTO-OSASTO.....	27
4.1.1 Vaalit.....	31
4.1.2 Tarkastustoimi.....	33
4.1.3 Hallinto- ja talouspalvelut.....	35
4.1.4 Elinkeinotoimi.....	37
4.1.5 Maaseututoimi.....	40
4.1.6 Työllistäminen.....	42
4.1.7 Ostopalvelut muilta.....	46
4.1.8 Rahoitustoimi.....	48
4.1.9 Markkinointi ja viestintä.....	49
4.2 HYVINVOINTIOSASTO.....	52
4.2.1 Hyvinvointipalvelut.....	55
4.2.2 Liikuntapalvelut.....	57
4.2.3 Nuorisopalvelut.....	59
4.2.4 Kirjastopalvelut.....	61
4.2.5 Kulttuuripalvelut.....	63
4.3 SIVISTYSOSASTO.....	65
4.3.1 Sivistystoimen hallinto.....	71
4.3.2 Perusopetus.....	73

4.3.3 Lukio	75
4.3.4 Kansalaisopisto.....	77
4.3.5 Varhaiskasvatus	79
4.4 TEKNINEN OSASTO	81
4.4.1 Tekninen toimisto	86
4.4.2 Ravitsemuspalvelut	88
4.4.3 Siivouspalvelut	90
4.4.4 Talonrakennus	92
4.4.5 Maanrakennus	94
4.4.6 Ympäristötoimi.....	96
4.4.7 Kaavoitus ja suunnittelu	98
4.4.8 Rakennusvalvonta.....	100
4.4.9 Asuntopalvelut	102
5. TYTÄRYHTEISÖT	104
6 INVESTOINTIOSA	106
6.1 INVESTOINNIT 2026 JA RAKENTAMISSUUNNITELMA 2027-2028.....	106
7 HENKILÖSTÖSUUNNITELMA.....	110

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2026

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2026

Talousarvion valmistelua ovat ohjanneet sekä laadintaohjeet että kuntastrategia, joiden pohjalta on laadittu suunnitelmat tuleville vuosille. Vaalan kunnan vuoden 2026 talousarvio osoittaa sitoutumista kestäväan kehitykseen ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen. Panostamme koulutukseen, palveluihin ja infrastruktuuriin turvataksemme kuntalaisten hyvän arjen. Taloudellinen tasapaino on keskeistä, ja budjetti on koottu harkiten niin, että menot ja tulot pysyvät linjassa. Vaikka ensi vuoden näkymät ovat vielä suhteellisen vakaat, odotettavissa oleva valtionosuusuudistus saattaa heikentää taloudellista tilannetta myöhemmin. Uudistuksesta ei ole vielä tietoa talousarvion laadinta-aikaan, mutta varmaa on se, että valtionosuudet tulevat vähenemään. Yhteistyö yritysten ja paikallisten toimijoiden kanssa on ratkaisevassa roolissa, kun kehitämme tulevaisuuden Vaalaa, joka tarjoaa mahdollisuuksia kaikille. Keskeisenä tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja tukea ympäristöä säästäviä ratkaisuja.

Hyvinvointialue Pohteen kanssa on käyty useita neuvotteluja vuoden 2025 aikana. Pohde näkee, että Vaalaan tarvitaan uusi soteasema, koska nykyiset tilat ovat tulleet elinkaaren päähän. Pohde hankkii jatkossa uudet tilansa itse ja kuntien ei tarvitse niihin varata määrärahoja. Vaalan osalta asiaan palataan Pohteen kanssa tammikuussa 2026, jolloin mahdollisesti selviää myös uuden tulevan soteaseman aikataulu.

Olemme työstäneet talousarvion valtuuston päättämän 8,30 tuloveroprosentin mukaan (vuosi 2025 8,30%). Yleinen kiinteistövero maapohjan osalta on 1,30 prosenttia. Vakituisen asuinrakennuksen verotus pysyy 0,45 prosentissa. Muun kuin vakituisen asumisen kiinteistövero pysyy myös 1,10 prosentissa. Voimalaitosverotus niin ikään pysyy samana 3,1 prosentissa. Kiinteistöveropohjamme on säilynyt hyvänä mm. Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston kiinteistöveron osalta. Myös muut elinkeinohankkeemme antavat lupauksia tulevasta verotulojen kasvusta, mutta näitä emme ole vielä ottaneet huomioon talousarviossa tai -suunnitelmassa.

Talousarvio on laadittu noin - 109 972 euroa alijäämäiseksi. Toimintakuluja on yhteensä noin 15 387 242 euroa, kun vuoden 2025 talousarviossa vastaava kulu oli noin 15 866 943 euroa. Vuosikate on vuoden 2026 talousarviossa noin 665 198 euroa. Poistoja ja arvonalentumisia kirjataan talousarvioon 774 270 euron verran. Kaikkiaan talouden tunnuslukujen valossa Vaalan kunnan taloustilanne hieman heikkenee kuluvaan vuoteen verrattuna ja taloussuunnitelmavuosille liittyy talouden enustamiseen epävarmuustekijöitä.

Lainakantamme on kohtuullisen vähäinen, mutta vastaavasti korjausvelkaa on vielä kiinteistöissämme paljon. Laskevalla vuosikatteella korkojen noustessa uusien investointien määrään on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Korkokuluihin olemme vuodelle 2026 budjetoineet 300 000 euroa. Ennusteiden mukaan kuitenkin korot tulisivat laskemaan hieman vuonna 2026. Suunnitelma vuosina ja niiden jälkeenkin tulee huolehtia vuosikatteen pysymisestä hyvällä tasolla. Mikäli investoimme jatkossakin käyttötaloudesta noin miljoonan, tulee vuosikatteen olla noin kahden miljoonan euron tuntumassa, jotta voimme lyhentää myös mahdollisia uusia pitkäaikaisia lainoja. Mikäli

vuosikate jää merkittävästi alle 2 miljoonan euron, joudumme lyhentämään mahdollisia uusia pitkäaikaisia lainoja osittain lainarahalla.

Investointien kokonaismäärä on vuonna 2026 n. 1,3 miljoonaa euroa. Panostamme merkittävästi mm. teiden perusparannuksiin ja lisäksi on lukuisia pienempiä hankkeita. Osastokohtaisissa esityksissä on tarkemmin kuvattu vuoden 2026 talousarvion sisältö.

Kuntakonsernin yhtiöiden osalta Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n vuoden yksi keskeisimpiä haasteita liittyy edelleen kaukolämmön hiilineutraalien tuotantotapojen etsintään. Kiinteistö Oy Vaalan Niskalla on tarkoitus tehdä mm. investointisuunnitelmia olemassa olevien kiinteistöjen ylläpitämiseen, jotta nykyiset asunnot voidaan pitää asumisturvallisena ja hyvä kiinteistöjen pitotapa säilyy kohteilla.

Kunnassa tehdään ja seurataan tavoitteellisesti hyvinvointityötä poikkihallinnollisesti kunnan eri osastojen kanssa. Lisäksi hyvinvointityötä tehdään yhteistyössä erilaisten järjestöjen, yritysten ja hyvinvointialueen (Pohteen) sekä erilaisten alueellisten ja valtakunnallisten verkostotoimijoiden kanssa. Kunnan omat ikäkausiverkostot osallistetaan työskentelyyn. Kehittämistyötä yhdyspintojen- ja yhdyspintatyön kehittämiseksi sekä sujuvoittamiseksi hyvinvointialueen kanssa jatketaan edelleen.

Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien isojen investointien julkistamisen ja kaavailun myötä. Vaalan sijainti sähköverkkojen solmukohdassa on tuonut Vaalaan valtavaa kiinnostusta isojen yritysten toimesta liittyen datakeskuksiin yms. Nämä suunnitellut energiahankkeet luovat uskoa tulevaisuuteen, vaikka valtio tulisikin vähentämään kuntien valtionosuuksia.

Talousarvion ja toimintasuunnitelman laatiminen on ollut yhteistoiminnallinen prosessi. Olemme valmistelleet talousarviota ja investointisuunnitelmia poikkihallinnollisesti, tuoden mukaan toimenpiteitä, jotka tukevat kuntalaisten hyvinvointia ja alueen elinvoimaa. Budjetti perustuu parhaillaan käytävissä olevaan tietoon kunnan taloudellisesta tilanteesta. Nykyiset epävarmuustekijät, kuten TE-uudistus ja valtionosuusuudistus, ovat otettu huomioon siten, että talousarvio on laadittu varovaisuusperiaatteella. Tänä vuonna Vaalassa on tehty tulevaisuuteen suuntautuvia päätöksiä erityisesti elinkeinoelämän alueella, mikä vahvistaa luottamusta kunnan menestykseen, vaikka valtion toimet tuovatkin hetkellistä epävarmuutta. Haluan kiittää kaikkia prosessiin osallistuneita – henkilöstöä, päättäjiä, yrityksiä, kuntalaisia ja muita sidosryhmiä – heidän arvokkaasta panoksestaan.

Minna Kärkkäinen
Kunnanjohtaja

2 VAALAN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Perustietoa Vaalan kunnasta

Vaalan kunta sijaitsee Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan rajalla. Naapurikuntia ovat Siikalatva, Muhos, Utajärvi, Liminka, Paltamo, Puolanka ja Kajaani.

Kunnan kokonaispinta-ala on 1 772,65 km², josta maapinta-ala on 1 318,15 km² ja vesipinta-ala 454,50 km². Vesistöjen rantaviivan pituus on yhteensä 550,6 km. Väestötiheys on noin 2 henkeä neliökilometrillä. Mikäli vesipinta-ala luetaan mukaan kunnan kokonaispinta-alaan, on asukkaita neliökilometrillä 1,5 henkeä. Kiinteistörekisterin mukaan kunta muodostuu seuraavista kylistä: Jaalanka, Kukkola, Niska, Manamansalo, Oterma, Pelso, Säräisniemi ja Veneheitto.

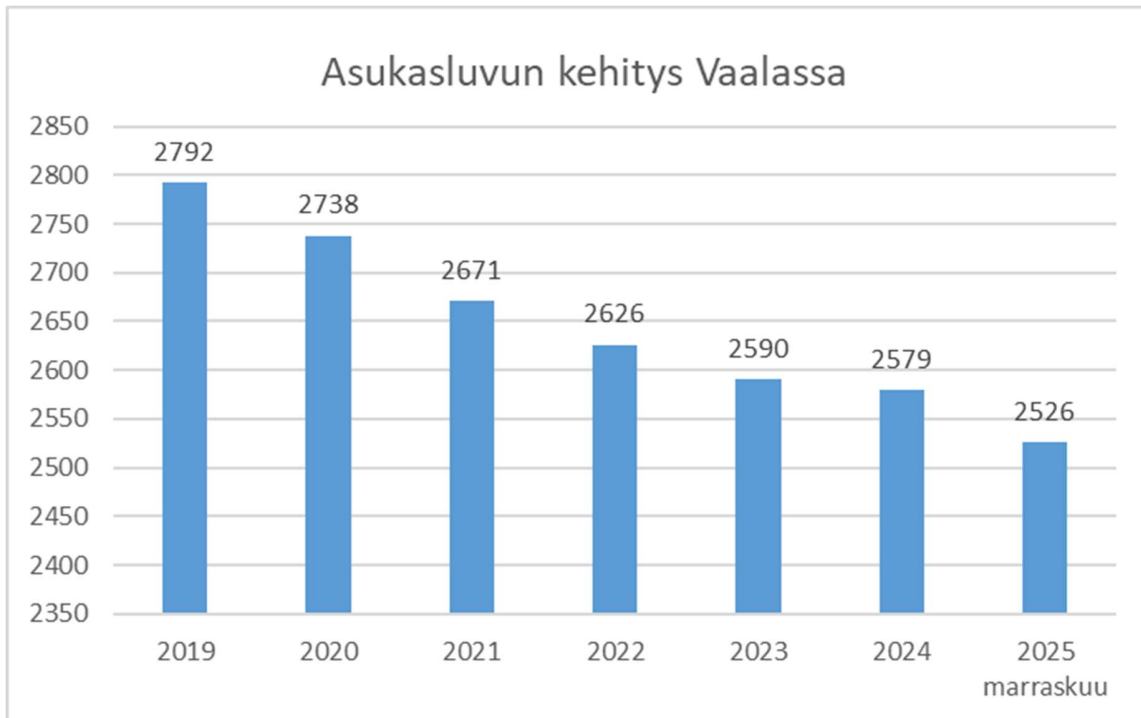
Hallinnollinen, maakunnallinen ja seudullinen asema

Vaalan kunta kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan. Vaala kuuluu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueeseen. Hallinnollisesti Vaalan kunta kuuluu Oulun aluehallintoviraston, Oulun käräjäoikeuspiiriin, Rovaniemen hovioikeuspiiriin, Pohjois-Pohjanmaan verotoimiston ja Kainuun-Koillismaan maanmittauslaitoksen alueisiin.

Vaalan kunnan alue on jaettu kuntasuunnittelussa 11 suunnittelukylään, jotka alun perin ovat vastanneet pääsääntöisesti silloista koulupiirijakoa. Suunnittelukylät on lisäksi jaettu pienalueisiin, joilla on tilastollista merkitystä. Kyläjako on seuraava: Vaala, Taajaman ympäristö (Jylhämaa, Järvikylä, Nimisjärvi), Neittävä, Nuojuu, Oterma, Kankari, Jaalanka, Manamansalo, Säräisniemi, Veneheitto ja Pelso.

Väestö, työvoima ja työpaikat

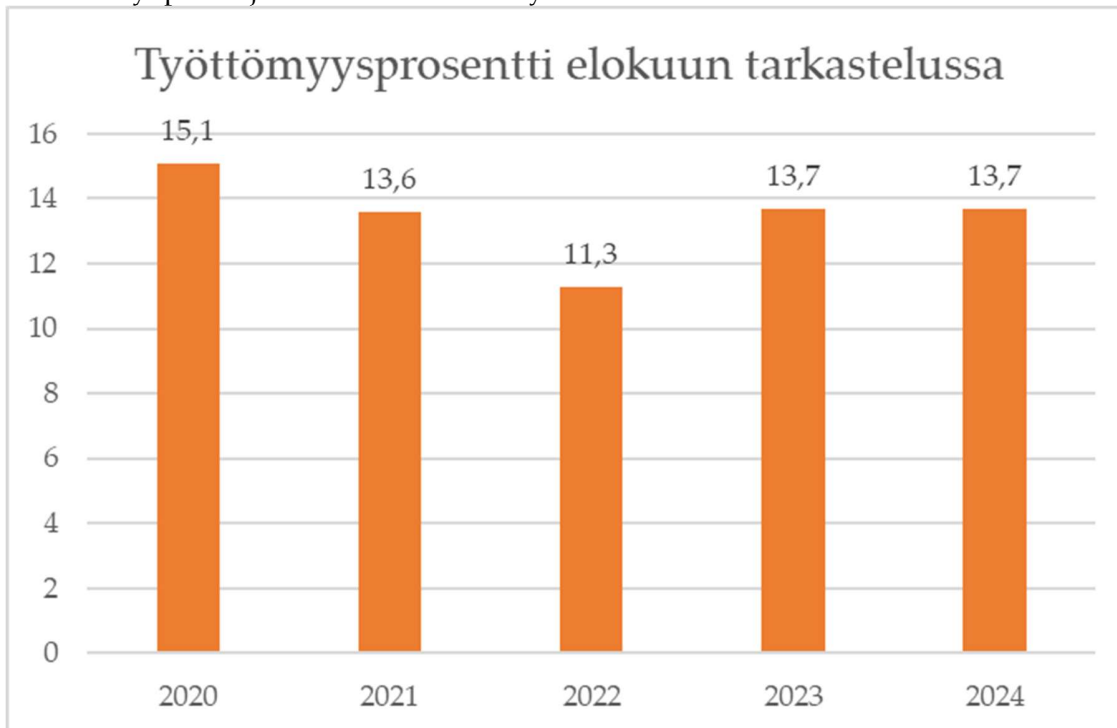
Väestörekisterin mukaan Vaalan väkiluku on ollut marraskuussa 2025 2 526 henkilöä.

Vaalan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on vuoden 2025 syyskuussa on ollut 13,2 prosenttia. Työttömiä oli heinäkuussa 130, kun vuotta aikaisemmin syyskuussa 2024 työttömiä oli 134. Naapurikunnassa Utajärvellä työttömiä oli vastaavina ajankohtina vuonna 2024 126 (12,5 %) ja vuonna 2025 124 (12,4 %). Työttömyysaste pysynyt sama vuoden takaiseen verrattuna.

Vaalan asukasluvusta noin 39 prosenttia on työvoimaan katsottavia, muu väestönosa on eläkeläisiä tai lapsia. Työttömistä työnhakijoista miehiä on 94 ja naisia 36. Alle 20-vuotiaita työttömiä ei ollut yhtään ja alle 25-vuotiaita yhteensä 8. Yli 50-vuotiaita työttömiä oli 65 ja pitkäaikaistyöttömiä 51. Avoimia työpaikkoja ei suuskuussa ollut yhtään.

Työllisyys on kehittynyt Vaalassa yleisen työllisyyskehityksen mukaisesti. Elokuun mittauspisteitä vertailtaessa vuoden 2024 työttömyysprosentti on täysin sama ja 2,4 prosenttiyksikköä kahden vuoden takaista tilannetta korkeampi.

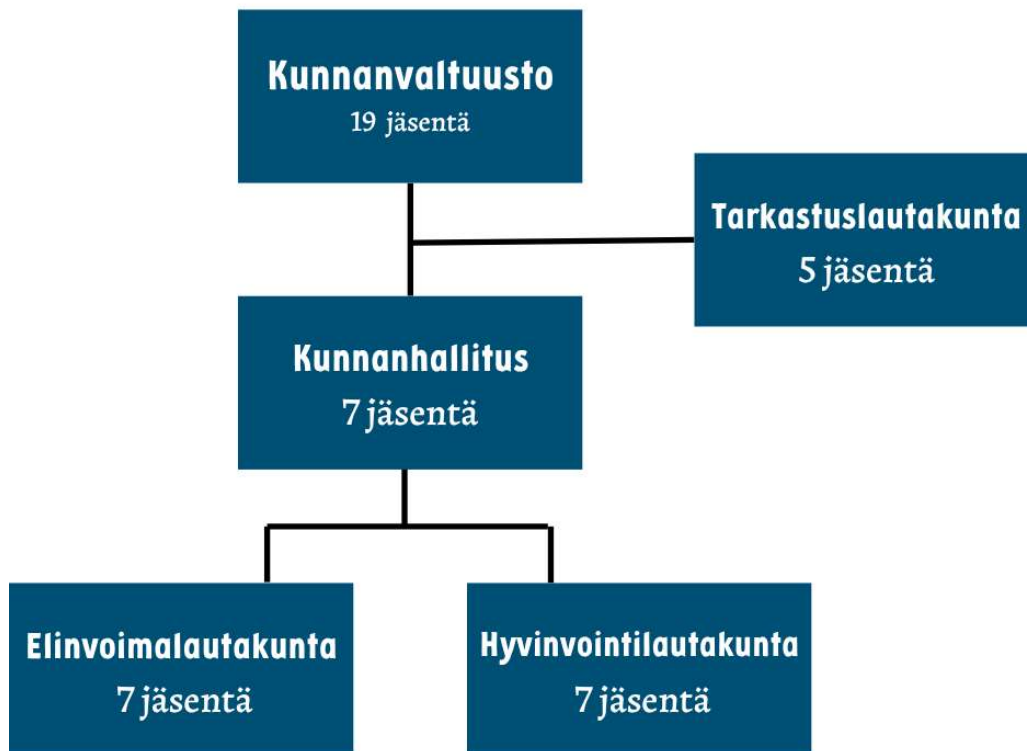
Vaalan suurimmat työllistäjät

Vaala on selkeästi oma työssäkäyntialue. Työpaikkaomavaraisuus on pitkään ollut yli 90 prosenttia. Vaalan alueen suurimmat työnantajat ovat julkisen sektorin työpaikkoja: Vaalan kunta, Pohde sekä Vaalan vankila ovat kolme suurinta yksittäistä työnantajaa.

Yksityisistä ja kolmannen sektorin työnantajista suurimpia ovat Vaalan Juustola Oy, Manamansalon leririntäalue, ABC Vaalanportti (Osk Arina), S- Market Vaala (Osk Arina), K-Market Vaala, Rautia Vaala Mikko Kilpeläinen Oy, Maansiirto Mannermaa, Vaalan Fysioterapia Oy, Eltel Networks Pohjoinen Oy, Vaalan Apteekki, Vaalan Torimarket, Lapsi- ja nuorisokoti Nokkala Oy, Rokua Health & Spa (Utajärvi) sekä Vaalan evankelis-luterilainen seurakunta. Lisäksi suuret maatilat ja koneurakointi eri muodoissa työllistävät merkittävästi.

2.2 Kunnan hallinto ja henkilöstö

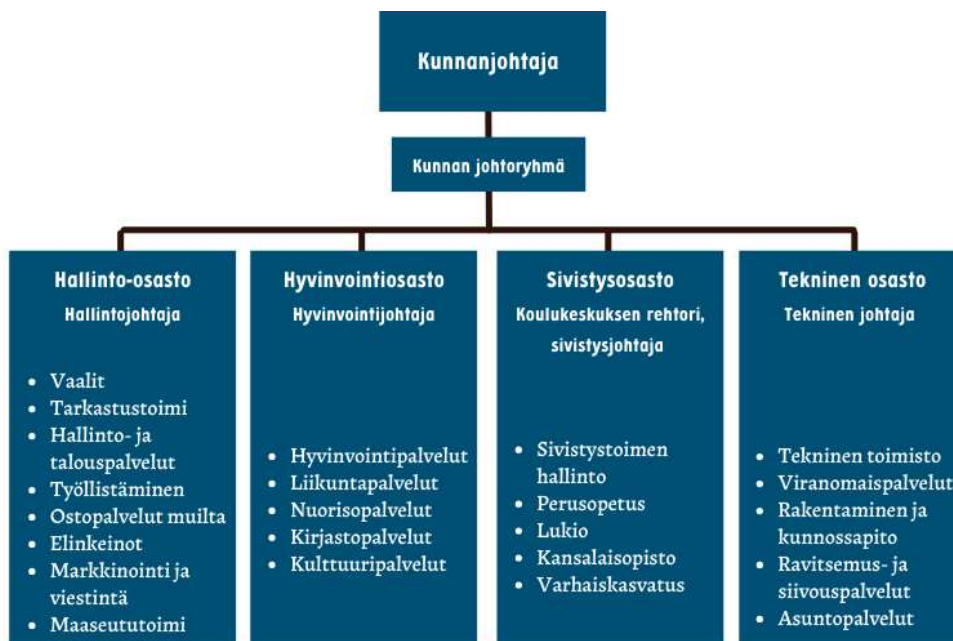
Luottamushenkilöorganisaatio

Vaalan kunnan luottamushenkilöorganisaatio koostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, elinvoima- ja hyvinvointilautakunnista sekä tarkastuslautakunnasta.

Kunnanhallituksen nimeäminä toimikuntina on vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisoneuvosto, Vaalan vapaa-ajan asukasneuvosto, kyläneuvosto, hyvinvointi- ja turvallisuustyön johtoryhmä.

Pohjois-Pohjanmaan liiton maakuntavaltuustossa Vaalalla on yksi edustaja. Lisäksi Vaalan kunnalla on edustus Kainuun jätehuollon kuntayhtymässä.

Henkilöstö

Kuntaa johtaa kunnanjohtaja. Kunnanjohtaja muodostaa johtoryhmän.

Henkilöstön määrä ja rakenne muodostuu ja jakautuu kunnan palvelurakenteeseen kunnanvaltuuston päättämien määrärahojen sekä sopeuttamis- ja kehittämistoimien mukaisesti. Kunnanhallituksen hyväksymässä henkilöstöstrategiassa on linjattu muun muassa palkkausta, henkilöstön työhyvinvointia sekä henkilöstön pysyvyyttä ja rekrytointiasioita. Lisäksi on mietitty tulevien vanhuuseläkkeelle siirtymisen kohdalla, voidaanko virkaa/tehtävää jättää täyttämättä tai täyttää kyseinen tehtävä sisäisesti.

Työkykyä edistetään tyky-suunnitelman mukaisesti ja osaamista kehitetään koulutukseen panostamalla. Työntekijöille luodaan kanavia vaikuttaa kunnan toimintaan ja tulevaisuuden suunnitteluun ja lisäksi panostetaan sisäiseen viestintään. Kuukausittaisia henkilöstöpalavereita jatketaan ja julkaistaan henkilöstötiedote n. 10 kertaa vuodessa. Lähiesihenkilöt kokoontuvat neljä kertaa vuodessa ja toimistotiimi kahden viikon välein.

Kuntakonserni

Kuntakonserniin kuuluu Vaalan Vesi ja Lämpö Oy sekä Kiinteistö Oy Vaalan Niska. Lisäksi Vaalan kunta omistaa Utajärven ja Muhoksen kuntien kanssa Humanpolis Oy:n, josta Vaala omistaa kolmanneksen.

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy perustettiin v. 2017 alusta yhtiöittämillä kaukolämpö- ja vesihuoltoliiketoiminnot. Yhtiöön siirtyi liikelaitosten johtaja ja työntekijät ns. vanhoina työntekijöinä. Liikelaitokset on ollut järkevä laittaa samaan yhtiöön toiminnallisista lähtökohdista johtuen ja yhdistämällä molemmat liiketoiminnot samaan yhtiöön on tavoiteltu taloudellisesti vakavaraisempaa yhtiötä.

Kunnan taloyhtiöt sulautuivat Kiinteistö Oy Vaalan Niskaan v. 2017 alussa. Yhtiö vastaa vuokra-asuntojen hallinnoinnista, ylläpidosta ja uustuotannosta. Tällä tavoitellaan yhtiön parempaa seurattavuutta ja toisaalta taloudellisesti vahvempaa yhtiötä.

Molempien kuntakonsernin yhtiöiden Koy Vaalan Niskan ja Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n osalta tavoitteena on, että kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt pystyvät tulorahoituksellaan hoitamaan vastuunsa ja velvoitteensa. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt päivitetyn ja uuden kuntalain mukaisen konserniohjeen 25.1.2017

2.3 Vaalan kunnan kehittäminen

Kuntalain 410/215 mukaan kunnassa tulee olla kuntastrategia, jonka osana tulee käsitellä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittämistä. Elinvoima nähdään perinteistä elinkeinopolitiikkaa laajempänä asiakokonaisuutena, joka ottaa huomioon alueen yritysten tukemisen ja niiden paikkakunnalle houkuttelun lisäksi myös ihmisen. Siellä missä ihmiset viihtyvät, viihtyvät myös yritykset ja elinvoimaa synnyttävä spiraali vahvistuu. Vaalan kuntastrategia on elinvoimapolitiikan keskeinen asiakirja. Kuntastrategian keskiössä on kuntalaisten hyvinvoinnin lisääminen, myönteisen kuntakuvan rakentaminen ja kuntatalouden tasapaino. Vaalan kuntastrategiaa täydentäviä asiakirjoja ovat elinkeino-ohjelma sekä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma. Molempien asiakirjojen teemoja toteutetaan tällä talous- ja toimintasuunnitelmalla. Vaalan kunnan kuntastrategia 2030 oli valtuuston käsittelyssä ja hyväksyttävänä 1.9.2022.

Visio kuvaa sitä tulevaisuuden kuvaa, johon Vaalan kunta pyrkii toiminnallaan. Meidän visiomme on vuonna 2030 "villisti vaalaistunut - hyvän tuulen kunta".

Tavoitteemme tarkentavat tulevaisuuden kuvaamme. Ne ovat yhteisesti valittuja ja niiden toteuttamiseen on sitouduttu. Tavoitteisiin pyritään vuosittain budjetin yhteydessä tarkistettavilla vuositavoitteilla ja toimenpiteillä. Strategian toteutumista seurataan sekä budjetin että tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi vuositason tarkastelu tehdään kesäkuun valtuuston kokouksessa.

Vaalan kunnan yhteistyö

Vaalan kunta tekee yhteistyötä pääosin Utajärven, Muhoksen, Siikalatvan ja Paltamon kuntien sekä entisen Oulunkaaren kuntayhtymän omistajakuntien kanssa. Erityisesti Utajärven ja Muhoksen kuntien kanssa yhteistyö on tärkeässä roolissa vuonna 2026. Yhteistyötä kohdistetaan jatkossakin ainakin teknisten palveluiden, kuten ruokahuollon osalta.

Vuoden 2009 alusta kunta on osallistunut Oulunkaaren omistajakuntien perustamaan kuntapalvelutoimistoon, jossa on tuotettu omistajakunnille talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon toiminnot siten, että ao. palvelupisteet kuitenkin ovat säilyneet kunnissa. 1.1.2023 alkaen kuntapalvelutoimiston on ostettu Monetra Oy:ltä (talous- ja henkilöstöhallinto), LapIT Oy:ltä (ict-palvelut).

Vaalan, Utajärven ja Muhoksen kunnat perustivat yhteisen elinkeinoyhtiön Humanpolis Oy:n vuoden 2015 alusta. Humanpolis Oy vastaa Rokua Geoparkin toiminnasta ja kehittämisestä.

Hyvien käytänteiden hakeminen muista kunnista ja omien hyvien käytänteiden levittäminen kuuluu Vaalan kunnan arkipäiväiseen toimintaan. Yhteistyöverkoston luomista jatketaan ja tehdään aktiivista edunvalvontaa kunnan eri tasoilla. Johtavat viranhaltijat kuuluvat suurempiin verkostoryhmiin, josta voimme kuntana saada hyötyä toisten kuntien käytänteistä.

Vaala omistaa yhden Monetra Oy:n ja LapIT Oy:n osakkeen, jonka ansiosta kunta voi hyödyntää Monetran LapIT:n yhteishankintoja sekä muita yhtiöiden tuottamia palveluita tahe- ja ict-palveluita.

Yhteinen maataloushallinto Siikalatvan, Vaalan, Pyhännän, Vihannin ja Haapaveden kanssa on alkanut vuoden 2012 alusta. Vihannin kunta on kuitenkin eronnut yhteistoiminta-alueesta Raahan kaupunkiin liittymisen vuoksi. Tätä yhteistyötä jatketaan vuonna 2026.

2.4 Talousarvion ja -suunnitelman perusteet

Kuntalain säädökset

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Talousarvion sitovuus

Valtuusto päättää käyttötalousosan nettomenot osastoittain sitovina erinä. Kuitenkin rahoitustoimea tarkastellaan hallinto-osastosta erillisenä eränä. Investointiosassa kunnanvaltuusto päättää määrärahat hankkeittain. Siirrot ja mahdolliset käyttötarkoituksen muutokset 50.000 euroon asti päättää kunnanhallitus, muilta osin kunnanvaltuusto.

Lautakunnille, kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle on raportoitava talousarvion ja tavoitteiden toteutumisesta kunnanhallituksen antamien sisäisen valvonnan ohjeiden ja hallintosäännön mukaisesti.

Taloussuunnitelman rakenne ja sisältö

Kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Tässä taloussuunnitelmassa käsitellään ensin tuloslaskelma- ja rahoitusosa, mikä antaa kokonaiskuvan kunnan taloudesta. Käyttötalousosassa käsitellään hallintokuntien strategiset tavoitteet ja vuoden 2026 toimenpiteet sekä niistä aiheutuvat kustannukset. Investointiosassa ovat rakennusohjelma sekä irtaimiston hankintasuunnitelma perusteluineen. Lisäksi talousarviossa on henkilöstösuunnitelma.

3 TULOSLASKELMA- JA RAHOITUSOSA

Sisäiset ja ulkoiset

3.1 Tuloslaskelma Vaalan kunta

Talousarvion mukaan toimintatuotot laskevat n. 175 000 eurolla verrattuna kuluvan vuoden talousarvioon. Toimintatuottojen määrä vuoden 2026 talousarviossa on noin 2 miljoonaa euroa. Toimintakulut laskevat vuoden 2026 talousarviosta n. 0,5 miljoonaa eurolla noin 15 387 000 euroon. Henkilöstökulut laskevat noin 118 000 euroa verrattuna kuluvan vuoden talousarvioon. Tätä selittää hallinto-, hyvinvointi- ja sivistysosastojen henkilöstökulujen pieni lasku. Toimintakate on talousarviossa n. -13,357 miljoonaa euroa. Se paranee noin 0,3 miljoonalla eurolla verrattuna kuluvan vuoden talousarvioon.

VEROTULOT

Suunnitelmakauden tavoitteena on, että kunnan kunnallisveroprosentti poikkeaa enintään 1,0 prosenttiyksikköä valtakunnan keskiarvosta ylöspäin ja on alle Pohjois-Pohjanmaan keskiarvon. Vaalan tuloveroprosentti laski vuodeksi 2022 0,5 % ollen 21,00 %. Soteuudistuslaki määräsi, että Manner-Suomen kunnallisveroprosentit laskevat vuodelle 2023 12,64 prosenttiyksikköä ja vastaava summa siirtyy valtion verotukseen. Näin ollen Vaalan kunnallisveroprosentiksi muodostui vuodelle 2023 8,36. Vuodelle 2026 Vaalan kunnanvaltuusto päätti veroprosentiksi 8,3. Keskimääräinen kunnallisveroprosentti Manner-Suomessa vuonna 2025 on 7,54 ja Pohjois-Pohjanmaalla 8,58. Korkein kunnallisveroprosentti on 10,9 ja alhaisin 4,7. 2000-5000 asukkaan kuntien keskimääräinen kunnallisvero vuonna 2025 on 9,2 prosenttia.

Vaalan kunnan arvioitu efektiivinen veroaste on vuonna 2026 5,99 %. Kunnanllisveron ja efektiivisen veroasteen erotus on 2,31 prosenttiyksikköä. Vuoden 2025 vastaava luku on ollut sama.

Vaalan kiinteistöverotuksen verotusarvot ja kiinteistöveroprosentit vuonna 2026 ovat pääosin vuoden 2025 tasolla.

Kiinteistöverot 2026	%	Määrä
Vakituinen asuinrakennus	0,45	297 000
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,10	367 000
Voimalaitosrakennus	3,1	2 920 000
Yleishyödyllinen yhteisö	0	0
Yleinen kiinteistövero rakennukset	1,1	403 000
Yleinen kiinteistövero maapohja	1,3	400 000
Yhteensä		4 387 000
Tilitetään		4 334 000

Kiinteistöverot vuodelle 2026 ovat arviolta yhteensä 4 387 000 euroa, josta tilitetään noin 4 334 000 euroa.

Verotulojen arvioidaan nousevan vuoden 2025 talousarviosta yhteensä n. 140 000 euroa. Arvioidusta viimeisimmästä verotuloennusteesta (8 489 000 €) verotulojen arvioidaan laskevan noin 359 000 € vuonna 2026 verrattuna vuoden 2025 talousarvioon.

KUNNALLISVEROPROSENTTI

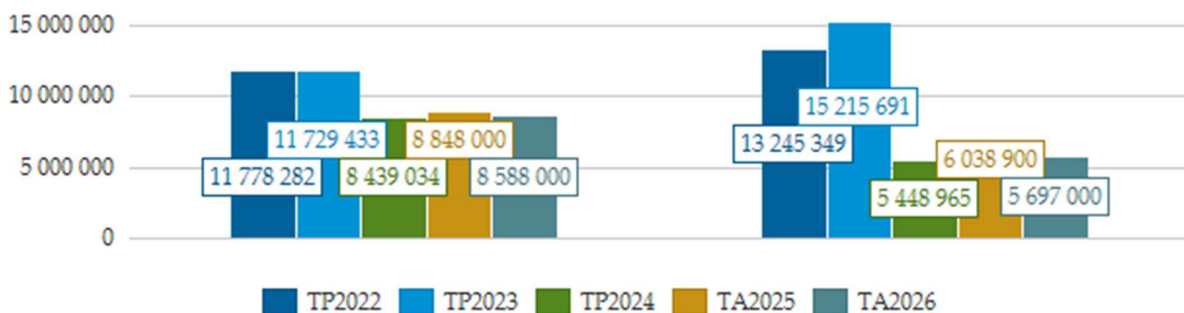
	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026
Kunnallisveroprosentti	21,50 %	21,00 %	8,36 %	8,3	8,3	8,3

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos-% TP2024-TA2025	Muutos-% TA2025-TA2026
Verotulot	8 439 034	8 848 000	8 588 000	4,85 %	-2,94 %
Kunnan tulovero	3 626 697	3 714 000	3 701 000	2,41 %	-0,35 %
Kiinteistövero	4 305 883	4 641 000	4 334 000	7,78 %	-6,61 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	506 453	493 000	553 000	-2,66 %	12,17 %

VALTIONOSUUDET

Valtionosuudet ovat kuntaliiton ennusteen mukaan vuonna 2026 noin 5 697 000 €. Valtionosuuksien arvioidaan laskevan n. 342 000 euroa verrattuna vuoden 2025 talousarvioon.

Vossit ja verotulot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos-% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
Valtionosuudet	5 448 965	6 038 900	5 697 000	10,83 %	-5,66 %

KOROT JA RAHOITUSTUOTOT

Talousarvio- ja kassalainojen korkoihin on varattu vuodelle 2026 yhteensä 300 000 €, mikä on 50 000 euroa vähemmän kuin talousarviossa 2025. Vaalan Vesi ja Lämpö Oy sekä Koy Vaalan niska maksavat kunnalle lainoista korkoa n. 28 000 euroa. Korkokulujen laskuun vaikuttaa yleinen korkotason lasku ja nettoinvestointien euromääräinen lasku.

POISTOT

Poistoja on kirjattu talousarvioon noin 774 000 euroa. Poistot ovat laskeneet vuoden 2025 talousarviosta yhteensä noin 73 000 euroa. Lähivuosina poistojen määrä tulee kasvamaan, mikäli suunnitellut investoinnit tulevat toteutumaan. Toisaalta lähivuosien tilinpäätöksissä tulee arvioida tiettyjen kiinteistöjen ylimääräisiä poistoja ja se hieman tasoittaa tulevaa poistojen kasvua.

VUOSIKATE JA TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ

Talousarvion mukainen vuosikate on n. 665 200 euroa. Vuosikate laskee vuoden 2025 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna n. 250 000 euroa. Vuosikate ei tule arvion mukaan riittämään nykyisten pankkilainojen lyhennyksiin (noin 222 000 €) ja yli 1,3 miljoonan euron käytötalouden investointeihin. Pitkäaikaista lainaa ei todennäköisesti tarvitse ottaa lisää mutta lyhytaikaisen kassalainan määrä tulee kasvamaan. Kuitenkin kunnan lainakanta tulee laskemaan tämän hetken suunnitelman mukaan. Arvioitu alijäämä vuodelle 2026 on n. 109 000 euroa.

TULOSLASKELMA

	TP2024	TA2025	TA2026
TOIMINTATUOTOT	2 554 117	2 204 610	2 029 940
Myyntituotot	1 208 398	1 090 860	1 146 140
Maksutuotot	134 771	110 000	114 000
Tuet ja avustukset	515 563	402 700	179 300
Muut toimintatuotot	695 384	601 050	590 500
Valmistus omaan käyttöön		5 000	
Valmistus omaan käyttöön		5 000	
TOIMINTAKULUT	-14 030 675	-15 866 943	-15 387 242
Henkilöstökulut	-6 962 890	-7 509 833	-7 391 862
Palvelujen ostot	-4 817 848	-5 493 690	-5 230 250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 162 673	-1 293 110	-1 339 930
Avustukset	-697 890	-1 312 050	-1 200 800
Muut toimintakulut	-389 374	-258 260	-224 400
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-11 476 558	-13 657 333	-13 357 302
Verotulot	8 439 034	8 848 000	8 588 000
Valtionosuudet	5 448 965	6 038 900	5 697 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-90 393	-311 200	-262 500
Korkotuotot	46 813	35 000	35 000
Muut rahoitustuotot	10 602	3 900	2 500
Korkokulut	-147 186	-350 000	-300 000
Muut rahoituskulut	-622	-100	
VUOSIKATE	2 321 047	918 367	665 198
Poistot ja arvonalentumiset	-1 794 994	-847 010	-774 270
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 794 994	-847 010	-774 270
TILIKAUDEN TULOS	526 053	71 357	-109 072
Varausten ja rahastojen muutokse	-344 598	23 140	
Poistoeron muutos		23 140	
Varausten muutos	-344 598		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	181 455	94 497	-109 072

3.2 Rahoituslaskelma Vaalan kunta

	TP2024	TA2025	TA2026	MUUTOS %
RAHOI- TUSLASKELMA PERUSKUNTA				
TOIMINNAN JA INVESTOINTI- IEN RA- HAVIRTA				
VUOSIKATE	2 245 213	1 271 657	665 198	52,3
TULORAHOI- TUKSEN KOR- JAUSERÄT				
PAKOLLISET VARAUKSET				
MUUT OI- KAISUT				
TULORAHOI- TUKSEN KOR- JAUSERÄT	-344 598			
TOIMINNAN RAHAVIRTA	1 900 615	1 271 657	665 189	52,3
INVESTOIN- TIMENOT	-2 067 201	-5 198 884	-1 705 000	32,8
RAHOI- TUSOSUUDET INVESTOIN- TEIHIN	26 400	390 742	365 000	
INVESTOINTIEN VAR.S.MYYNTIT- ULOT	255 894			
INVESTOINTIEN MYYNTIVOI- TOT/-TAPPIOT				
PYS.VASTAA- VIEN	255 894			

HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULO				
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 784 907	-4 808 142	-1 340 000	27,9
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	115 708	-3 536 485	-674 811	19,1
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYKSET				
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	9 550	6 000	6 000	100,0
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	9 550	6 000	6 000	100,0
LAINAKANNAN MUUTOKSET				
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	3 000 000	0	
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-360 152	-360 000	-222 222	61,7
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-1 050 000			

LAINA-KANNAN MUUTOKSET	-1 410 152	2 640 000	-222 222	-8,4
MUUT MAK-SUVALMIUDEN MUUTOKSET				
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOM. MUUTOS	-903			
VAIHTO-OMAISSUUDEN MUUTOS				
SAAMISTEN MUUTOS	325 661			
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-221 101			
MUUT MAK-SUVALMIUDEN MUUTOKSET	103 657			
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-952 347			
RAHAVAROJEN MUUTOS	-836 639			
Rahavarat 31.12.	1 072 840			
Rahavarat1.1.	1 909 479			
Rahavarojen muutos	-836 639			

3.3 Taloussuunnitelma

Vaalan kunnan vuosien 2013-2017 sekä tilinpäätöksien tulokset ovat olleet erinomaisia, minkä seurauksena kertynyttä alijäämää ei ole enää ollut tilinpäätöksessä 2014. Vuosien 2022 -2024 tilinpäätökset olivat myös reilusti ylijäämäisiä. Kunta jatkaa vuonna 2026 talouden tarkkaa seurantaa, sillä tulevien vuosien talouden ennustamiseen liittyy suuria uhkia ja epävarmuustekijöitä. Kunta on riippuvainen vielä pitkälti valtionosuuksista ja kiinteistöveroista. Näihin liittyvät muutokset voivat olla kunnan kannalta taloudellisesti erittäin haitallisia.

Tulevien vuosien valtionosuudet tulevat ennusteen mukaan laskemaan voimakkaasti ja siihen on hyvä varautua ennakolta suunnittelemalla taloussuunnitelma varovaisuusperiaatteella. Vuoden 2026 talousarvio on alijäämäinen ollen noin -109 000 euroa.

Taloussuunnitelma vuosille 2026-2028

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelmavuodet 2027-2028 näyttävät tällä hetkellä olevan alijäämäisiä. Talouden osalta on tärkeää, että kunnan talousarviossa vuosikate on riittävällä tasolla, jotta voidaan vastata lainavelvoitteista käyttötalouden investoinneista. Vuoden 2026 aikana oletettavasti selviää kuntaan toteutettavien investointien tilanne ja arvioitu aika.

Taloussuunnitelma koko kunta

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
	Perus- kunta	Perus- kunta	Perus- kunta	Perus- kunta	Perus- kunta	Perus- kunta	Perus- kunta	Perus- kunta
Asukasluku	2679	2590	2589	2581	2528	2470	2440	2410
Veroprosentti	21,5	21	8,36	8,3	8,3	8,3	8,3	8,3
Toimintatuotot	3 898 717	3 168 620	3 665 217	2 554 117	2 204 610	2 029 940	2 046 600	2 071 740
Toimintatuottojen muutos, %		-18,7 %	15,7 %	-30,3 %	-13,7 %	-7,9 %	0,8 %	1,2 %
Toimintakulut	-26 993 038	-27 841 050	-14 571 809	-14 030 675	-15 913 653	-15 387 242	-15 509 330	-15 539 450
Toimintakulujen muutos %		3,1 %	-47,7 %	-3,7 %	13,4 %	-3,3 %	0,8 %	0,2 %
Valmistus omaan käyttöön	8336	2000	5 582		5 000	0		
TOIMINTAKATE	-23 085 985	-24 670 430	-10 901 010	-11 476 558	-13 704 043	-13 357 302	-13 462 730	-13 467 710
TOIMINTAKATTEEN MUUTOS, %		6,9	-55,8	5,3	19,4	-2,5	0,8	0,0
Kunnallisverot								
Yhteisöverot								
Kiinteistöverot								
Verotulot yhteensä	11 778 282	11 817 500	8 491 784	8 439 034	8 848 000	8 588 000	8 954 000	9 066 000
Verotulojen muutos, %		0,3	-28,1	-0,6	4,8	-2,9	4,3	1,3
Valtionosuudet	13 245 349	15 199 000	5 191 018	5 448 965	6 038 900	5 697 000	5 600 000	5 500 000
(Harkinnanvarainen)		14,7	-65,8	5,0	10,8	-5,7	-3,7	-3,7
Korkotuotot	28 801	30 000	39 992	46 813	35 000	35 000	25 000	25 000
Muut rahoitustuotot	8 266	6 400	2 992	10 602	3 900	2 500	3 900	3 900
Korkokulut	-25 833	-43 000	-202 525	-147 186	-350 000	-300 000	-200 000	-200 000
Muut rahoituskulut	-4 898		-5 591	-622	-100	0	0	0
VUOSIKATE	1 943 982	2 339 470	2 616 660	2 321 048	871 657	665 198	920 170	927 190
Poistot	-1 185 511	-1 175 500	-1 867 811	-1 794 994	-849 800	-774 270	-825 000	-825 000
Satunnaiset tuotot								
Satunnaiset kulut								
Poistoeron muutos	385810	385 810	-158 027		23 140			
Rahastojen muutos								
Varausten muutos								
	TP 2021	TP 2023	TA 2023	TA 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Ylijäämä/alijäämä	1 144 281	1 549 780	590 822	526 054	44 997	-109 072	95 170	102 190

Osastojen taloussuunnitelmat 2027-2028

Osastojen taloussuunnitelma 2027

	Hallinto- osasto	Hyvinvointi- osasto	Sivistys- osasto	Tekninen osasto	Yhteensä
Toimintatuotot	75 000	96 000	200 000	1 675 603	2 046 603
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	1 300 000	616 900	3 900 000	1 699 955	7 516 855
Palvelujen ostot	1 700 000	480 000	1 600 000	1 421 173	5 201 173
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	75 000	154 000	280 000	847 403	1 356 403
Avustukset	735 000	112 000	70 000	289 275	1 206 275
Muut toimintakulut	13 000	10 600	100 000	104 646	228 246
Toimintakulut yhteensä	3 823 000	1373500	5 950 000	4 362 453	15 508 953
Käyttökate	-3 748 000	-1 277 500	-5 750 000	-2 686 850	-13 462 350

Osastojen taloussuunnitelma 2028

	Hallinto- osasto	Hyvinvointi- osasto	Sivistys- osasto	Tekninen osasto	Yhteensä
Toimintatuotot	75 000	96 000	200 000	1 700 737	2 071 737
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	1 319 000	626 200	3 950 000	1 725 455	7 620 655
Palvelujen ostot	1 700 000	430 000	1 625 000	1 442 490	5 197 490
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	75 000	154 000	285 000	860 114	1 374 114
Avustukset	735 000	120 000	75 000	293 614	1 223 614
Muut toimintakulut	13 000	10 600	100 000	106 216	229 816
Toimintakulut yhteensä	3 842 000	1 340 800	6 035 000	4 427 890	15 645 690
Käyttökate	-3 767 000	-1 244 800	-5 835 000	-2 727 153	-13 573 953

YLEISESTI

Tulot:

- Tällä hetkellä taloussuunnitelmavuosiin liittyy vielä paljon epävarmuutta. Verotulot on laskettu kuntaliiton ennusteen mukaisesti. Vaalan vankilan valmistuminen sekä Naulakankaan ja Turkkiselän tuulivoimapuistojen rakentamisepäätökset vaikuttavat merkittävästi tuleviin kiinteistöverokertymiin. Vaalan vankilan osalta kiinteistöverot tulevat kokonaisuudessa maksuun arvion mukaan vuonna 2026.
- Reagoidaan nopeasti yritysten tarpeisiin ja tarjotaan apua rahoituksen ja kehittämisspalveluiden hakemiseen. Kehitetään alueellista yhteistyötä elinkeinoissa niiden kuntien kanssa, jotka kokevat yhteistyön tärkeäksi. Otetaan elinkeino-ohjelma käyttöön ja toimitaan sen mukaisesti.
- Oman toiminnan tulojen arvioidaan laskevan verrattuna vuoden 2025 talousarvioon.
- Edistetään suurhankkeiden etenemistä käytettävissä olevin keinoin, jolla turvataan tuleva kiinteistöverokertymä.

Menot:

- Käyttötalouden investoinnit ovat vuonna 2026 yhteensä noin 1 340 000 € (netto).
- Palvelurakenteen ja kattavuuden tarkastelu: huolehditaan lakisääteisistä ja muista strategisesti tärkeiksi katsotuista tehtävistä. Sopeudutaan väestömuutokseen palvelurakennetta uudistamalla. Selvitetään tekoälyn huodyntämistä osana palvelua. Tarkastellaan kriittisesti niiden palveluiden tuottamista, jotka eivät ole lakisääteisiä. Vuonna 2026 jatketaan sähköisen asioinnin palveluja ja arvioidaan ja arvioidaan niiden laajentamisen tarv.
- Henkilöstömenoja hillitään mutta tarvittaessa lisätään niissä toiminnoissa, jotka tuovat selkeästi hyvinvointia ja / tai elinvoimaa. Tavoitteena on palvelurakenteen sopeutuksen mukana sopeutuva henkilöstörakenne.
- Henkilöstön jaksamiseen, alaitaitoihin ja esihenkilötyöhön sekä muutosjohtamiseen panostetaan mm. koulutuksella, työnohjauksella ja tiedottamisella, työhyvinvoinnin hankkeella sekä yhteistyöllä työterveyshuollon kanssa. Henkilöstön osaaminen pidetään hyvällä tasolla koulutuksen avulla. Panostetaan myös sisäiseen viestintään. Henkilöstön työhyvinvointiin panostetaan työhyvinvoinnin hankkeella ja virkistystoimikunnalla, joille on määritelty budjetti.
- Pyritään eroon vajaakäyttöisistä kiinteistöistä kuitenkin minimoimalla myyntitappiot ja ylimääräiset poistot. Toteutetaan kunnan kiinteistöstrategiaa.
- Lainojen osalta varaudutaan markkinakorkojen vaihteluun. Varaudutaan tarvittaessa korkojen nousuun muuttamalla lyhytaikainen laina suojatuksi pitkäaikaiseksi lainaksi.

4 KÄYTTÖTALOUSOSA

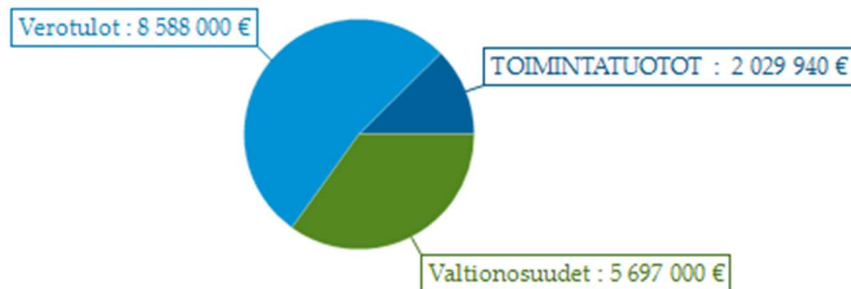
Käyttötalouteen vaikuttavat toiminnalliset ja taloudelliset muutokset

Kunnan tulosten muodostuminen sekä toimintakulujen jakauma osastoittain talousarviossa 2025 on esitetty alla olevissa graafeissa.

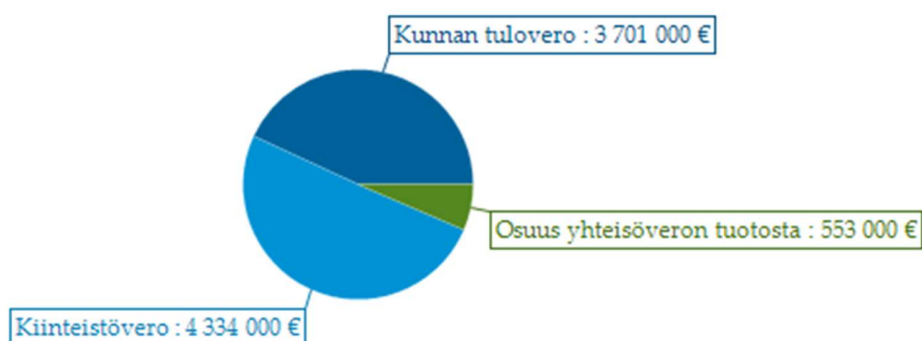
Käyttötalouteen vaikuttaa parantavasti valtiosuuksien säilyminen hyvällä tasolla sekä kasvavat verotulot. Hallinto- ja sivistysosastoilla on kasvupainetta toimintakatteen osalta. Hallinto-osasto toimintakate heikkenee noin 1,4 miljoonaa euroa. Tämä johtuu pääosin te2024 uudistus vastuista ja velvoitteista. Sivistysosaston toimintakate heikkenee noin 433 000 €. Tämä johtuu pääosin palkkojen sivukulujen realistisesta kirjaamisesta. Hyvinvointiosastolla toimintakate ei merkittävästi muutu. Se heikenee 55 000 €. Teknisellä osastolla toimintakate paranee noi 139 000 eurolla. Talousarvion laadintaohjeissa kulujen nousua on voinut perustella liittyen elinvoiman ja hyvinvoinnin kehittämällä sekä lain velvoitteiden hoitamisella. Verotulot ja valtionosuudet muodostavat noin 85,2 %:a kunnan tuloista. Näiden tulojen arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 14 886 000 euroa.

Henkilöstömenot ovat kunnan suurin yksittäinen kuluerä. Kunnan toiminnassa henkilöstömenoja on pyritty hillitsemään henkilöstön vähennyksillä palvelutarpeen vähentyessä. Jatkossa henkilöstön määrä on edelleen sopeutettava tarvetta vastaavasti. Vuoden 2025 talousarviossa on nousua henkilöstökuluissa noin 955 000 euroa verrattuna talousarvioon 2024. .

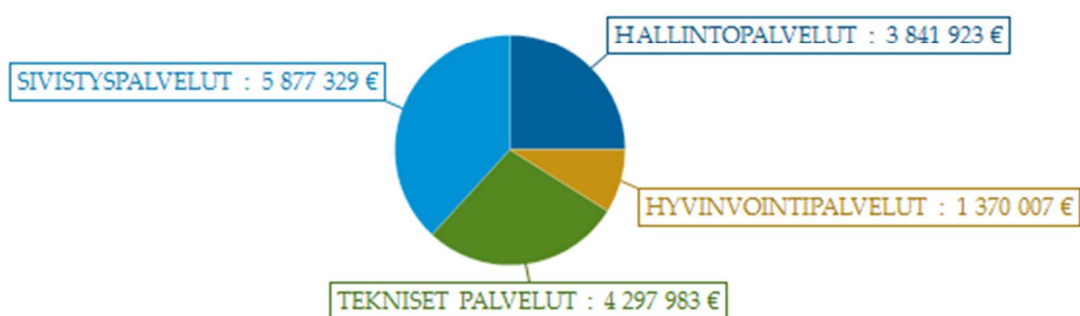
Tuottojen jakautuminen

Verotulojen jakautuminen

Toimintakulujakauma osastoittain

Käyttötalous osastoittain	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
HALLINTOPALVELUT					
TOIMINTATUOTOT	382 554	160 900	77 700	-57,94 %	-51,71 %
TOIMINTAKULUT	-2 969 933	-4 045 830	-3 841 923	36,23 %	-5,04 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 587 379	-3 884 930	-3 764 223	50,15 %	-3,11 %
HYVINVOINTIPALVELUT					
TOIMINTATUOTOT	209 540	150 700	100 300	-28,08 %	-33,44 %
TOIMINTAKULUT	-1 180 984	-1 360 101	-1 370 007	15,17 %	0,73 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-971 444	-1 209 401	-1 269 707	24,50 %	4,99 %
SIVISTYSPALVELUT					
TOIMINTATUOTOT	259 847	261 550	201 100	0,66 %	-23,11 %
TOIMINTAKULUT	-5 691 963	-5 955 308	-5 877 329	4,63 %	-1,31 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 432 117	-5 693 758	-5 676 229	4,82 %	-0,31 %
TEKNISET PALVELUT					
TOIMINTATUOTOT	1 744 062	1 631 460	1 650 840	-6,46 %	1,19 %
TOIMINTAKULUT	-4 305 516	-4 552 414	-4 297 983	5,73 %	-5,59 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 561 454	-2 915 954	-2 647 143	13,84 %	-9,22 %

4.1 HALLINTO-OSASTO

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Hallinto-osastolle kuuluvat seuraavat vastuualueet vaalit, tarkastustoimi, hallinto- ja talouspalvelut, elinkeinotoimi, maaseututoimi, työllistäminen, rahoitusroimi, ostopalvelut muilta sekä viestintä ja markkinointi. Hallinto-osasto vastaa hallinnon tukipalvelujen tuottamisesta. Hallinto-osaston budjetti sisältää verotulot ja valtionosuudet. Näiden lisäksi budjetti koostuu erilaisista jäsenmaksuista kuten Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksuista sekä osallistumismaksuista erilaisiin yhteistoiminta-alueisiin. Elinkeinopalvelut, maaseutupalvelut sekä viestintä ja markkinointi sijoituvat kuntaorganisaatiossa suoraan kunnanjohtajan alaisuuteen.

Vuonna 2026 hallinto-osastolla tulee todennäköisesti useita suurempia projekteja, jotka vaikuttavat koko kuntaorganisaation toimintaan. Arkiston siirto vanhalta kunnanvirastolle uuteen toimitilaan toteutuu tulevan talousarviovuoden aikana. Hankintalain uudistus on loppusuoralla ja oletuksena on se, että kuntien tulee kilpailuttaa inhouseyhtiöiltä ostamansa palvelut, jos omistus on alle 10%. Tämä tarkoittaisi kunnan kannalta sitä, että ict- ja tahe palvelut tulisi kilpailuttaa. Käytännössä kilpailutus alkaisi heti lain hyväksymisen jälkeen. Kilpailutta jättäminen voi tulla kysymykseen tilanteissa, jossa useat kunnat muodostaisi kuntayhtymän, joka omistaisi inhouseyhtiöstä vähintään 10 %. Samalla periaatteella voisi toimia isäntäkuntamallilla.

Vuonna 2025 te-palvelut siirtyivät työllisyysalueelle ja kuntaan. Vuoden aikana on saatu hyviä kokemuksia ja niiden avulla toimintaa kehitetään edelleen myös 2026 vuoden aikana. Vaalallista bonusta ja sen hyötyjä työllistymiseen arvioidaan edelleen vuoden 2026 aikana. Työllisyyspalveluiden Kelan kuntaosuudet ova nousseet merkittävästi te-uudistuksen myötä. Tämän hetken arvio on, että Kelan kuntaosuudet nousevat yli 200 000 euroa verrattuna aikaisempiin vuosiin. Kunta maksaa Kelalle korvauksia yli 100 päivää työttömänä olleiden työttömyyskorvauksista. Korvausten määrä riippuu työttömyyden kestosta.

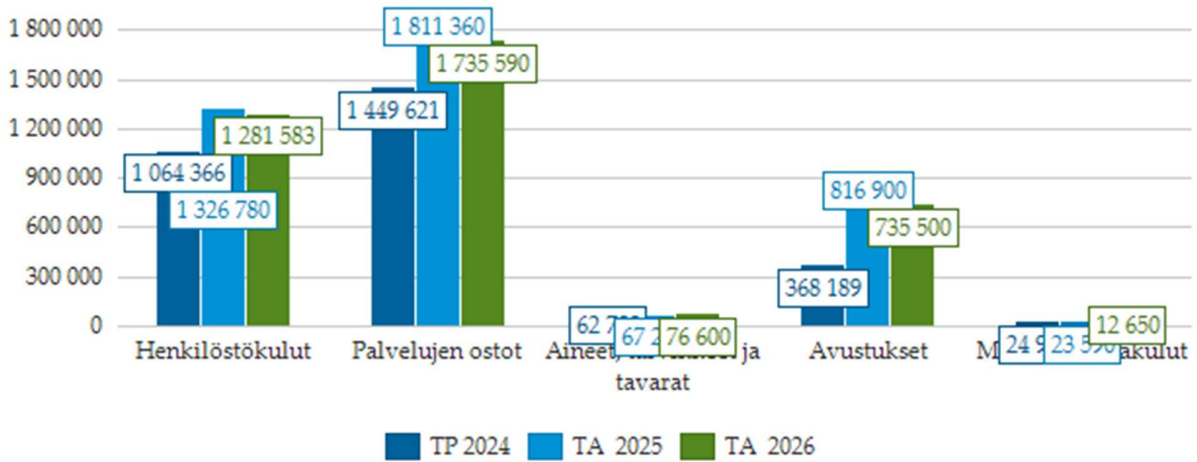
Maaseututoimen palvelut ostetaan edelleen Siikalatvan kunnalta mutta lomituspalvelut ovat siirtyneet 1.1.2023 alkaen Muhoksen kunnan vastuulle. Vastuukuntana Muhos hoitaa hallinnollisesti yli 1 000 maatilallisen lomituspalvelut.

TOIMENPIDE 2026: KUNTALAISILLE PAREMMAT JA SAAVUTETTAVAMMAT SÄHKÖISET PALVELUT. VUODEN AIKANA ARVIOIDAAN JA TARVITTAESSA OTETAAN KÄYTÖÖN 1-5 SÄHKÖISTÄ ASIOINNIN PALVELUA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vakaa ja parantuva taloustilanteemme mahdollistaa ihmislähtöiset, laadukkaat ja kattavat lähi- ja digipalvelut sekä niiden kekseliään kehittämisen.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Palveluista saatu palaute ja palvelun kehittämisen sen pohjalta.	hallinnon suunnittelija, vastuualueiden esihenkilöt, osastajohtajat
Ei arviota	

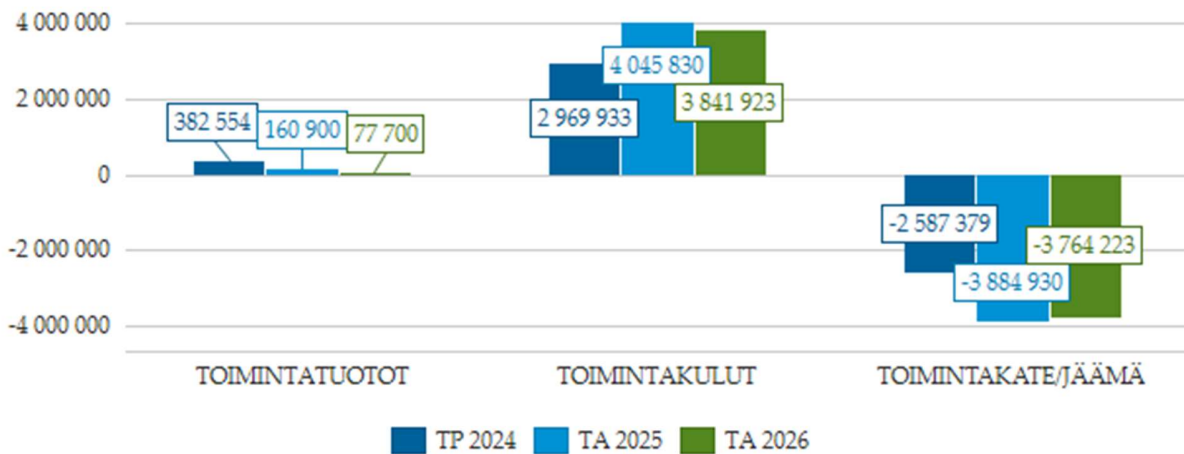
TOIMENPIDE 2026: SUUNNITELMA SUURHANKKEIDEN HYÖTYJEN MAKSIMOIMISEKSI	
Valtuustokauden kärkihanke: Virkeä, ennakkoluuloton ja uudenlainen yrittäjäyys tuottaa innovatiivisia palveluita ja tuotteita paitsi paikallisyhteisöllemme, myös muualle maailmaan. Kunta mahdollistaa, auttaa, opastaa ja kulkee vierellä.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Suunnitelman työstäminen on aloitettu poikkihallinnollisessa yhteistyössä (asunto-, kaavoitus- ja elinkeinopolitiikka)	Kunnanjohtaja, yhteistyössä kaavoituspäällikkö, elinkeinojohtaja, tekninen johtaja, hallintojohtaja, hallinnon suunnittelija, tytäryhtiöiden toimitusjohtajat
Ei arviota	

TOIMENPIDE 2026: VISITVAALA-SIVUJEN KEHITTÄMINEN PALAUTTEIDEN PERUSTEILLA TOIMIVAKSI KOKONAISUUDEKSI	
Valtuustokauden kärkihanke: Aanutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä enemmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
VisitVaala-sivujen kävijämäärä ja sivuista saatu palaute	Elinkeinopäällikkö, Kunnanjohtaja, viestinnän asiantuntija, tekninen johtaja, hallinnon suunnittelija, hallintojohtaja
Ei arviota	

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

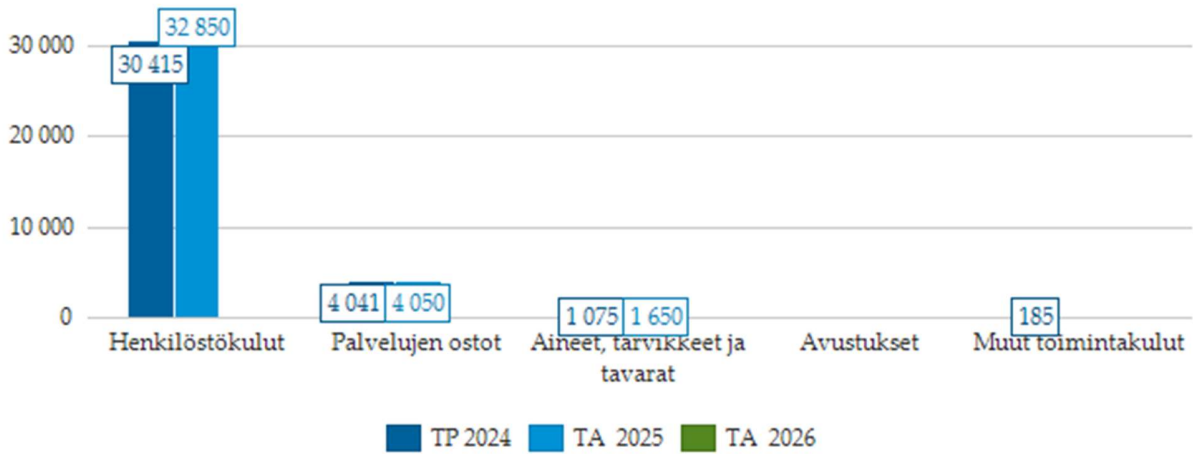
VAALAN KUNTA	TP2024	TA2025	TA2026
TOIMINTATUOTOT	382 554	160 900	77 700
TOIMINTAKULUT	-2 969 933	-4 045 830	-3 841 923
Henkilöstökulut	-1 064 366	-1 326 780	-1 281 583
Palvelujen ostot	-1 449 621	-1 811 360	-1 735 590
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-62 789	-67 200	-76 600
Avustukset	-368 189	-816 900	-735 500
Muut toimintakulut	-24 967	-23 590	-12 650
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 587 379	-3 884 930	-3 764 223
Valtionosuudet	5 448 965	6 038 900	5 697 000
VUOSIKATE	11 205 078	10 690 870	10 258 277
TILIKAUDEN TULOS	11 175 105	10 665 900	10 257 307
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	10 830 506	10 689 040	10 257 307

4.1.1 Vaalit

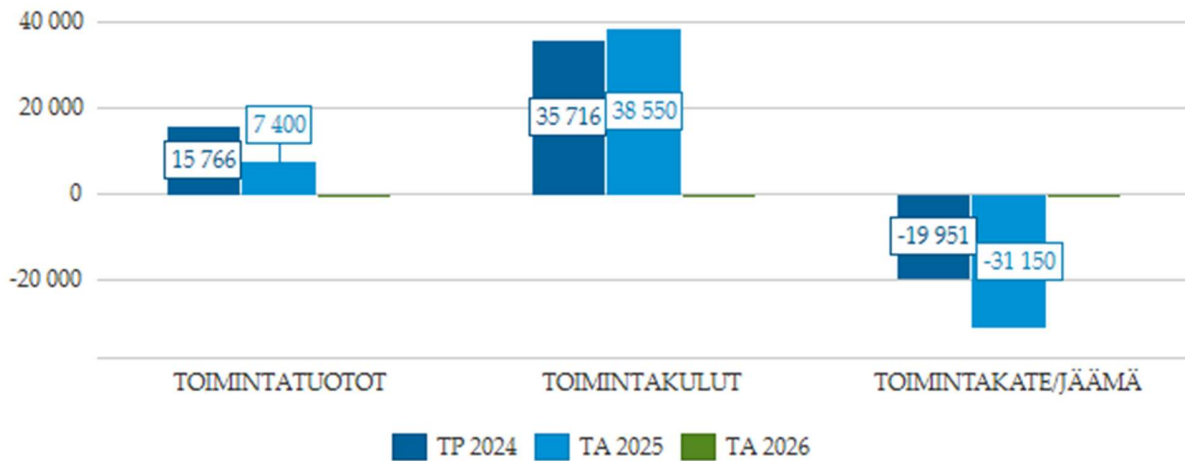
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Vuonna 2026 ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	15 766	7 400		-53,06 %	-100,00 %
TOIMINTAKULUT	-35 716	-38 550		7,93 %	-100,00 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-19 951	-31 150		56,14 %	-100,00 %

4.1.2 Tarkastustoimi

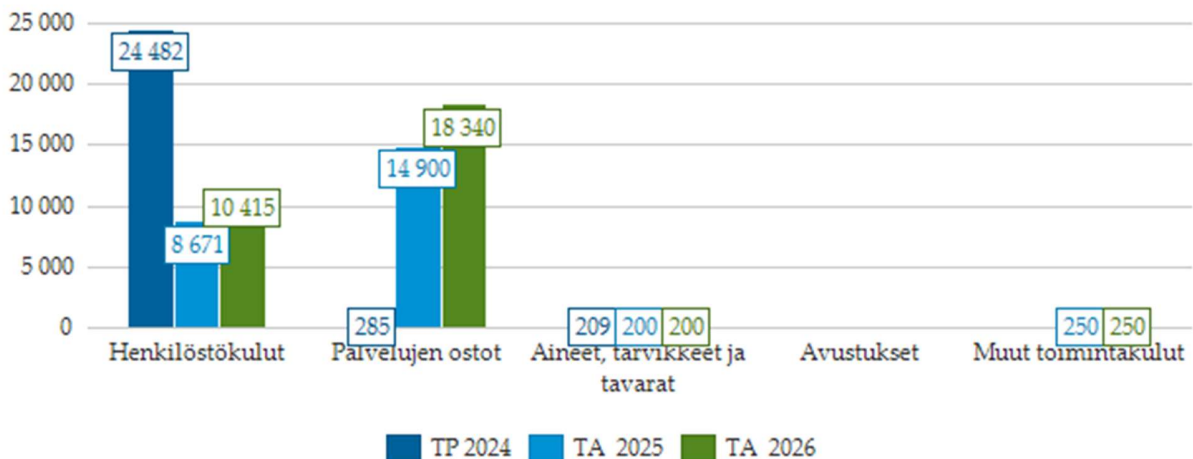
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat valtuuston päätettävät asiat valmistelee kunnanhallituksen sijasta tarkastuslautakunta (KuntaL93 § ja 121 §). Tämä on poikkeus kunnanhallituksen valmisteluvelvollisuudesta. Tarkastuslautakunnan edellä mainittuihin valmistelutehtäviin kuuluu mm.:

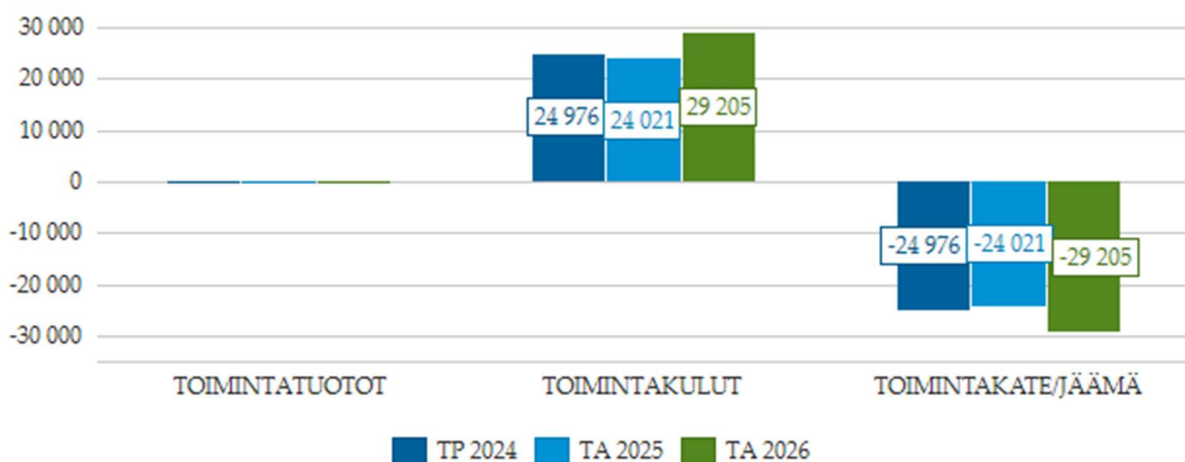
- Hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen
- Tavoitteiden toteutumisen arviointi ja raportointi

Muut tehtävät mm. sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta ja ilmoittaminen valtuustolle

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTAKULUT	-24 976	-24 021	-29 205	-3,83 %	21,58 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-24 976	-24 021	-29 205	-3,83 %	21,58 %

4.1.3 Hallinto- ja talouspalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Tehtäväalue sisältää kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, keskustoimiston, talous- ja hallinnon, henkilöstöhallinnon, atk-palvelut ja muun yleishallinnon.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kunnanvaltuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta. Kunnanhallitus johtaa myös kunnan strategiassa yhteisesti valittujen tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävää työskentelyä ja päätöksentekoa. Kunnanjohtaja toimii kunnanhallituksen esittelijänä ja kuntaorganisaation johtajana.

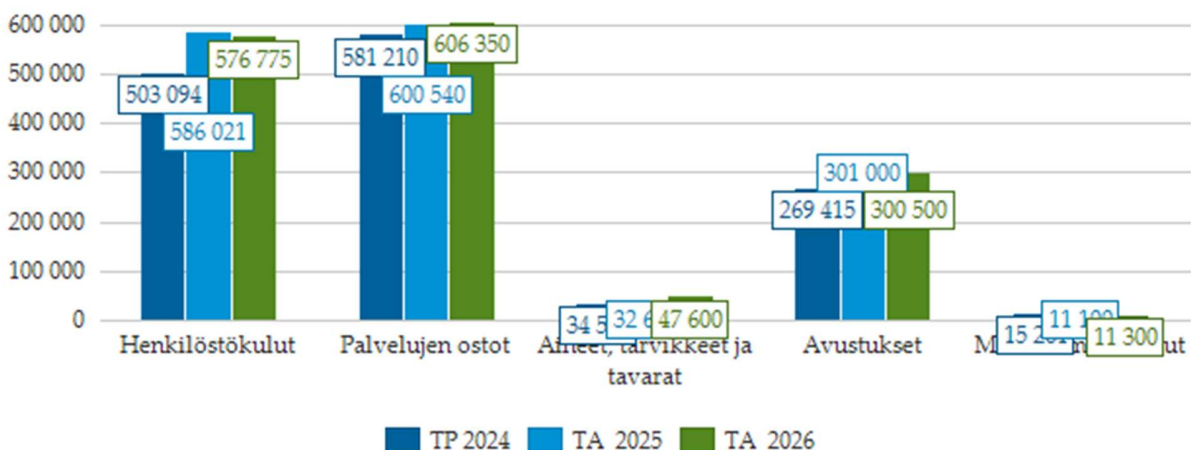
Keskustoimiston päätavoitteena on kehittää Vaalan kunnan asianhallintajärjestelmää, sähköistä arkistointia sekä tiedonhallintaa.

Kunnat raportoivat taloustietonsa Valtiokonttoriin ensisijaisesti XBRL-muodossa neljä kertaa vuodessa osavuosisikatsausten vuosikellon mukaisesti. Kuntatalouden tietopalvelu käsittelee ja validoi tietoja XBRL-muotoisina ja tarjoaa niitä myös ulospäin käytettäväksi avoimessa rajapinnassa useammassa eri muodossa. Kunta ja Monetra vastaavat yhdessä kuntatalouden raportoinnista.

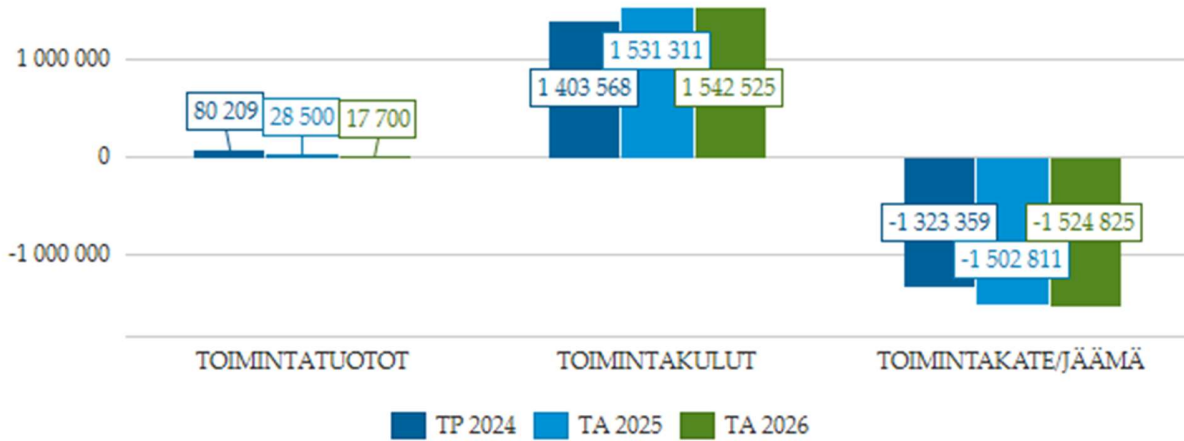
Vuoden 2026 merkittävin projekti on arkiston siirto vanhalta kunnanvirastolta uuteen toimipisteeseen. Tämä toteutetaan siihen ostopalveluna. Vanha siirrettävä materiaali täytyy puhdistaa ennen kuin se siirretään uuteen virastoon. Puhdistus vaatii erityisosaamista ja usean kontin, jossa se toteutetaan.

Vuoden 2026 tavoitteena on kartoittaa yli osastorajojen tekoälyn hyödyntämistä osana kunnan palvelujen tuotantoa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	80 209	28 500	17 700	-64,47 %	-37,89 %
TOIMINTAKULUT	-1 403 568	-1 531 311	-1 542 525	9,10 %	0,73 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 323 359	-1 502 811	-1 524 825	13,56 %	1,46 %

4.1.4 Elinkeinoitoimi

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Elinkeinopalvelujen tehtävänä on luoda hyvät toimintaedellytykset eri alojen yrityksille, tarjota yritysneuvontaa sekä edistää paikallista elinkeinotoimintaa määrätietoisesti. Tavoitteena on turvata olemassa olevien yritysten ja työpaikkojen jatkuvuus, tukea omistajanvaihdoksia, auttaa kasvuhaluista yrityksistä sekä houkutella kuntaan uusia toimijoita. Merkittävien kärkihankkeiden avulla pyritään vahvistamaan kunnan elinvoimaa ja kasvua, joita syntyy yritysten kehityksestä, uusista investoinneista, työpaikkojen lisääntymisestä sekä kunnan vetovoiman ja asukasluvun kasvusta. Keskeisenä osana toimintaa ovat myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisien tapahtumien järjestämisen edistäminen ja tukeminen. Yrityslähtöinen päätöksenteko kunnassa vahvistaa konkreettisia toimia elinvoiman ja elinkeinojen kehittämiseksi.

Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuudesta vastaa kunnanjohtaja, joka johtaa työtä eri toimialojen yhteistyönä. Vaalassa elinkeinotoimintaa edistetään hallinto-osaston elinkeinojen vastuualueella, mutta tärkeä rooli on myös teknisellä osastolla, erityisesti maankäytön suunnittelussa ja kiinteistöihin liittyvissä asioissa. Elinvoimaan liittyvät tehtävät on keskitetty yhteisen elinvoimalautakunnan alle. Osa päätöksistä tehdään viranhaltijatasolla, kuten teknisen johtajan toimesta, kun taas osa asioista etenee aina kunnanvaltuuston päätettäväksi.

Kaavoitus, maankäyttö ja tekninen toimi edistävät elinvoimaa mahdollistamalla uusia yritystontteja ja toimitiloja. Lisäksi kunta vahvistaa kasvua panostamalla uusiutuviin ja tehokkaisiin energiaratkaisuihin, joukkoliikenteen kehittämiseen sekä yritysten kasvuun tähtääviin infrastruktuuriratkaisuihin ja erilaisiin hankkeisiin.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet:

Etsimme aktiivisesti uusia ratkaisuja ja myös rohkeita avauksia kunnan kehittämiseen. Tavoitteenamme on lisätä investointeja, vahvistaa yritystoimintaa ja luoda uusia työpaikkoja. Haluamme rakentaa Vaalasta entistä vahvemman kuvan elinvoimaisena, nykyaikaisena, luovana ja luonnonläheisenä paikkana asua ja toimia. Kunnassa on runsaasti mahdollisuuksia sekä yrittämiselle että kasvulle.

Vaalassa vallitsee myönteinen ja kokeileva ilmapiiri, uskallamme tavoitella onnistumisia ja hyväksyä myös epäonnistumiset osana kehitystä. Toimintamme perustuu jatkuvaan oppimiseen, kokemusten hyödyntämiseen ja tutkittuun tietoon. Täällä omien ideoiden ja unelmien toteuttaminen on aidosti mahdollista. Kaavoitus ja lupamenettelyt ovat joustavia, mikä tukee uudenlaista ja raikasta yrittäjyyttä. Innovatiiviset yritykset luovat palveluja ja tuotteita niin paikalliseen käyttöön kuin laajemmille markkinoille. Kunta toimii kumppanina: mahdollistajana, tukijana ja oppaana. Vaalasta käsin voi työskennellä ja verkostoitua globaalisti.

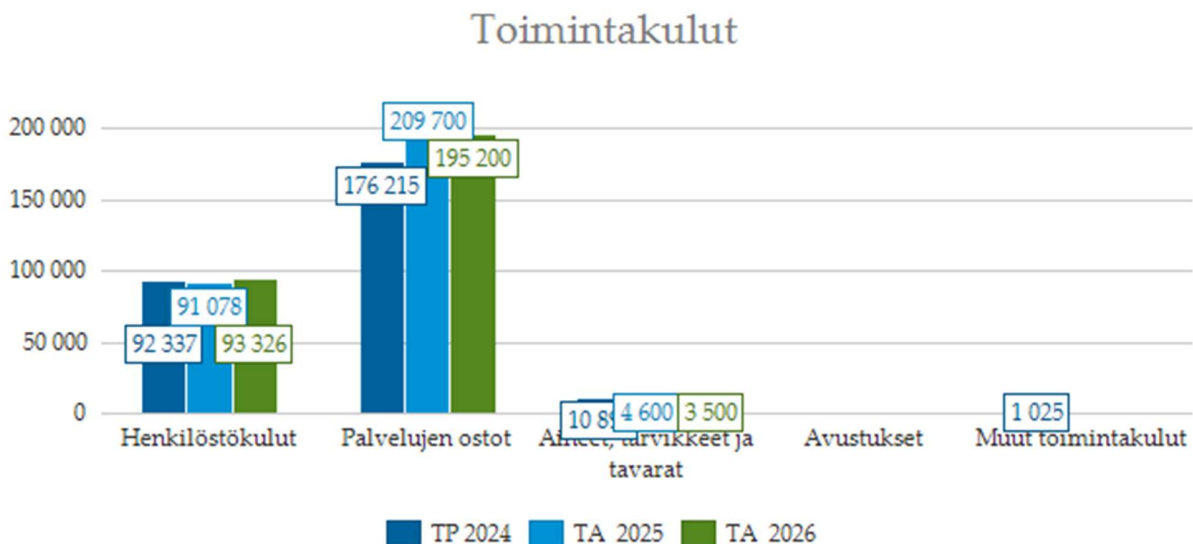
Yrityspalvelut ja elinkeinojen kehittäminen

Vaalassa yrittäjät ja yrittäjyyttä suunnittelevat voivat hyödyntää sekä kunnan että eri yhteistyöorganisaatioiden tarjoamia neuvontapalveluja ja rahoitusratkaisuja. Yhdessä kumppaneidemme kanssa tuemme yrityksiä esimerkiksi markkinoiden selvittämisessä, liikeidean jalostamisessa, kannattavuuslaskelmien tekemisessä, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hankinnassa ja sopivien toimitilojen löytämisessä.

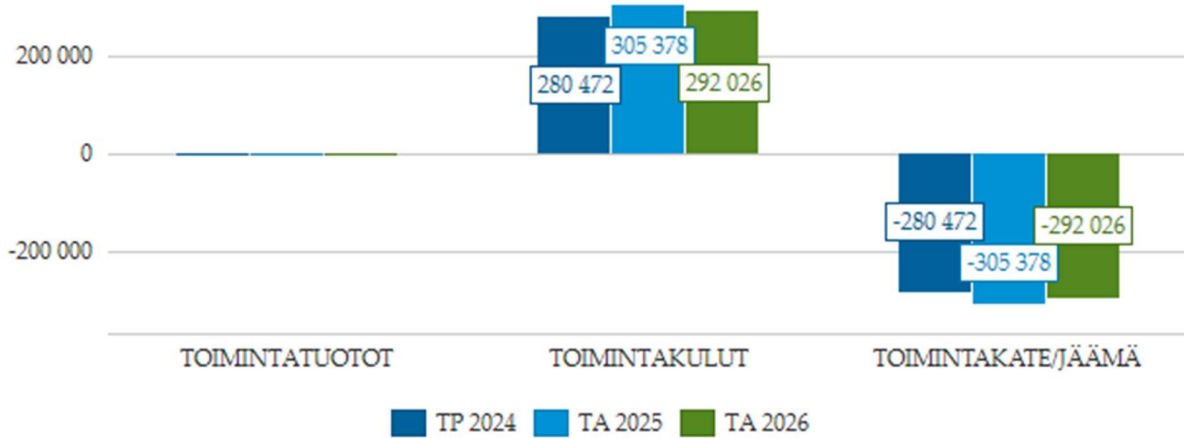
Matkailuelinkeinotoiminnan edistämistä tehdään myös kunnan osittain omistaman kehitysyhtiön Humanpolis Oy:n kautta. Tavoitteena on perustaa muuta elinkeinojen kehittämistä varten oma elinkeinoyhtiö vuoden 2026 aikana. Uusien yritysten perustamisen ja omistajanvaihdosten tukeminen toteutetaan yhteistyössä Oulun seudun uusyrityskeskus ry:n ja Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät ry:n kanssa.

UNESCOn Rokua Global Geoparkin alueella matkailu on kasvussa, ja tätä suotuisaa kehitystä halutaan jatkaa. Humanpolis Oy vastaa alueeseen liittyvien matkailu-, ympäristö-, kulttuuri- ja hyvinvointihankkeiden koordinoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta sekä edustaa aluetta ja sen kuntia matkailun ja ympäristön kehittämisen kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Kunnan yritystonttien ja -tilojen myynti ja vuokraus hoidetaan kiinteistöstrategian mukaisesti teknisen johtajan ja kunnanjohtajan yhteistyönä. Maankäytön suunnittelusta ja kaavoituksesta vastaavat tekninen johtaja ja kaavoituspäällikkö. Kunnan verkkosivuille kootaan ajantasainen kokonaisuus vapaista tonteista ja yrityskiinteistöistä sekä näiden hinnoista ja varaamiskäytännöistä. Kuntastrategian mukaisesti erityishuomiota kiinnitetään uusiutuvan ja vihreän energian klusterin vahvistamiseen. Myös matkailun kehittämissuunnitelmaa toteutetaan järjestelmällisesti eteenpäin.

Kulut ja tuotot

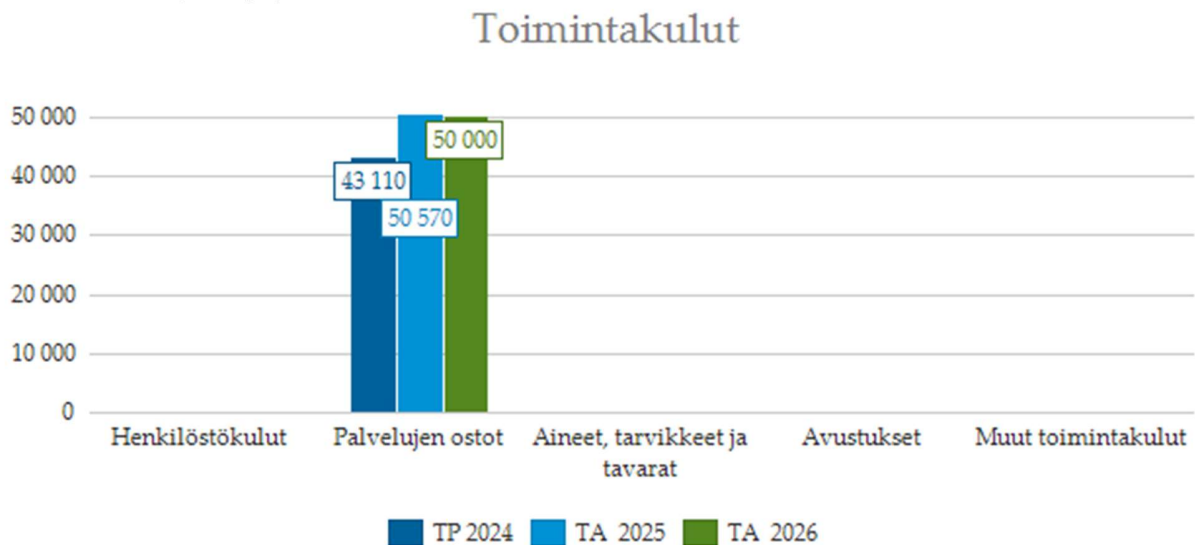
	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTAKULUT	-280 472	-305 378	-292 026	8,88 %	-4,37 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-280 472	-305 378	-292 026	8,88 %	-4,37 %

4.1.5 Maaseututoimi

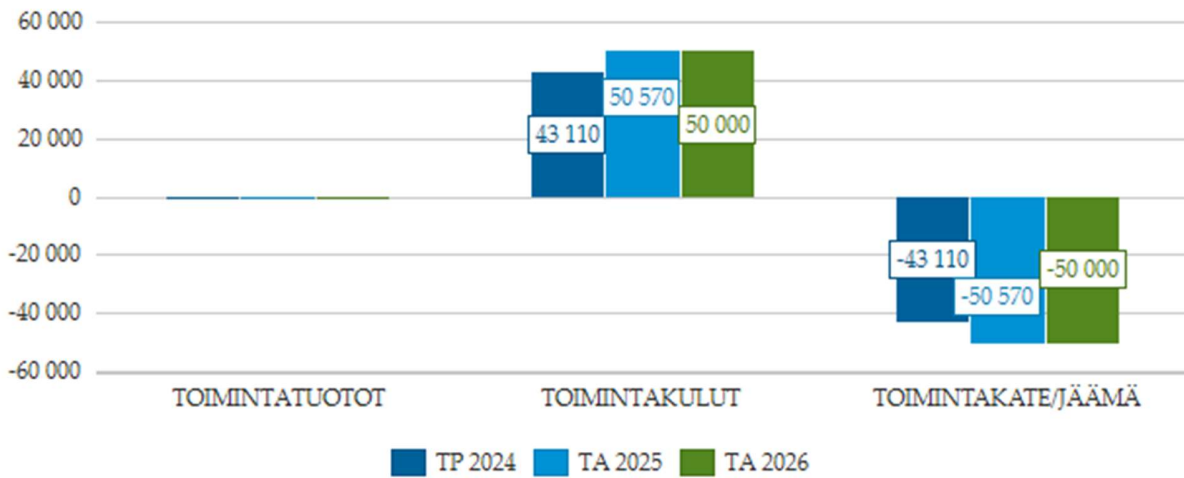
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Maataloudella on erittäin merkittävä rooli Vaalan kunnan elinkeinorakenteessa. Siikalatvan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueessa mukana ovat Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva ja Vaala. Vastuukuntana toimii Siikalatvan kunta. Vaalan kunta pyrkii neuvottelemaan yhteistyöstä niin, että tulevina vuosina maaseutuhallinnon kustannukset eivät merkittävästi kasva. Maaseutuhallinnon palvelut järjestetään sopimuskuntien alueella lähipalveluina, ja maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut on saatavissa arkipäivisin virka-aikana vähintään puhelimitse. Palvelun tarjonta sovitetaan kysynnän sekä henkilöressurssien mukaiseksi.

Muhoksen kunta vastaa Pohjois-Suomen lomituspalveluiden hoitamisesta. Pohjois-Suomen lomituspalveluiden toiminta-alueeseen kuuluvat: Enontekiö, Hailuoto, Hyrynsalmi, Ii, Inari, Kajaani, Kemi, Keminmaa, Kempele, Kittilä, Kolari, Kuhmo, Kuusamo, Kemijärvi, Liminka, Lumijoki, Muhos, Muonio, Oulu, Paltamo, Pelkosenniemi, Posio, Pudasjärvi, Puolanka, Pyhäntä, Ranua, Risti-järvi, Rovaniemi, Salla, Savukoski, Siikajoki, Simo, Sodankylä, Sotkamo, Suomussalmi, Vaala, Siikalatva, Taivalkoski, Tervola, Tornio, Pello, Tyrnävä, Utajärvi, Utsjoki ja Ylitornio. Lomituspalvelut pyrkivät turvaamaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain mukaisten lomituspalveluiden mahdollisimman hyvän ja joustavan toteutuksen.

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTAKULUT	-43 110	-50 570	-50 000	17,31 %	-1,13 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-43 110	-50 570	-50 000	17,31 %	-1,13 %

4.1.6 Työllistäminen

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Vaalan kunnan työllisyyspalvelujen tehtävänä on toteuttaa työllisyyttä edistäviä toimintoja. Keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen vaikuttavuuden parantaminen työllisyyden hoidossa, kustannussäästöjen saavuttaminen kunnan taloudessa työttömyyden aiheuttamien kulujen vähentämisessä, myönteisen vaikutuksen aikaansaaminen työnhakija-asiakkaiden elämäntilanteeseen sekä työnantajien ja työntekijöiden kohtauttaminen. Lisäksi työllisyyspalvelut tukevat ja auttavat yrittäjiä, yrityksiä ja yhdistyksiä kaikissa työllistämiseen liittyvissä tarpeissa. Työtä tehdään kuntalais- sekä työnantajalähtöisesti ja toiminta perustuu yksilölliseen ähestymistapaan. Palvelut suunnitellaan huomioiden työnhakijan ja työnantajan toiveet, tavoitteet sekä kokonaistilanne.

TE-toimistot lakkautettiin ja työllisyyspalveluiden järjestäminen siirtyi kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Vaala liittyi osaksi Oulun seudun työllisyysaluetta. Työllisyyspalveluista on tullut osa Vaalan kunnan peruspalveluita, kuten varhaiskasvatus tai tekniset palvelut. Vaalan kunnan työllisyyspalvelujen tehtävänä on kehittää ja toteuttaa työllisyyttä edistäviä toimintoja sekä tarjota lakisääteisiä palveluita työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille. Työllisyyspalveluille on luotu oma brändi, jotta palvelut tunnistetaan paremmin ja viestintä olisi yhtenäistä sekä vetovoimaista. Brändiä on kohotettu visuaalisella ilmeellä sekä vahvistettu sosiaalisen median kampanjoilla ja yhteistyöllä paikallismedian kanssa.

TE-palveluiden siirron osalta Vaalan kunta saa valtionosuuksia seuraavasti:

- työttömät ja palvelussa olevat 157 646 €
- työttömyyden perusteella yhteensä 268 929 €
- vieraskielisyyden perusteella 126 238 €
- yhteensä 552 813 €

Työllisyyspalveluissa on osallistavasti kohdattu työnhakijoita ja työnantajia, tarjottu kasvokkaisia lähipalveluita sekä tehty yhteistyötä muiden työllisyystoimijoiden kanssa. Palvelut suunnitellaan huomioiden työnhakijan ja työnantajan toiveet, tavoitteet sekä kokonaistilanne. Työtä ja sen hakijoita kohtautetaan tavoitteellisesti sekä tarjotaan asiakaslähtöisiä ratkaisuja sekä työnhakijoille että työnantajille. Työllisyyspalveluissa on panostettu erityisesti nopeisiin, joustaviin ja vaikuttaviin palveluihin.

Työnhakijoiden kanssa on tehty arviointeja ja suunnitelmia sekä tarjottu monipuolista tukea, ohjausta ja sparrausta. Tukea on tarjottu mm. työhakemusten ja CV:n laatimiseen, työkokeilupaikan tai työpaikan löytämiseen, työhaastatteluun valmistautumiseen sekä koulutusmahdollisuuksien selvittämiseen. Työhakijoille on kehitetty tekoälyvalmennus työnhaun tueksi ja CV-valokuvausta on myös järjestetty. Työnantajille on puolestaan tar-

jottu neuvontaa ja käytännön tukea rekrytointiin, työkokeiluihin, työntekijän palkkaamiseen, oppisopimuskoulutukseen ja järjestetty työnhakijoiden ehdokasasetteluja. Työnantajille on tarjottu konkreettista apua myös hakemusten, sopimusten sekä markkinoinnin ja mainonnan toteuttamiseen. Työkokeilumahdollisuuksia on myös järjestetty sekä osatyökykyisten rekrytointia on tuettu.

Hallinto-osaston työllistäminen koostuu yleishallinnon työllistamisestä ja mahdollisista työllisyysshankeista. Työllisyyspalveluiden tavoitteena ovat palvelujen vaikuttavuuden parantaminen ja kustannussäästöjen saavuttaminen työttömyyden aiheuttamien kuluissa kunnan taloudessa. Työmarkkinatuen kuntaosuutta varten on budjetoitu 240 000 euroa. Talousarviovuoden 2026 tavoitteena on varautua kattamaan työllisyyspalveluiden järjestämisestä aiheutuvat kustannukset ja Kelan työttömyyden kuntaosuusmaksut eli ”sakko-maksut”, joiden porrastettu kertyminen alkoi 1.1.2025 alkaen jo 100 työttömyyspäivän jälkeen.

Työllisyystavoitteiden saavuttaminen vaatii sekä tehokkaita työllisyystoimia että uudenlaisia ja innovatiivisia ratkaisuja. Hyvänä käytäntönä Vaalassa on koottu työllisyyskatsausta kuukausittain ja työllisyystyöryhmä on kokoontunut säännöllisesti. Myös yrittäjäyhteistyö on ollut tiivistä. Työnantajille on kehitetty ja tarjottu maksutonta tekoälyvalmennusta sekä autettu hyödyntämään erilaisia tukimuotoja, kuten Vaalallista Bonusta. Vaalallinen Bonus julkaistiin 9.4.2025 ja myös sen markkinointi on ollut näkyvää. Hakemuksia on tullut runsaasti ja kevään sekä kesän 2025 aikana.

Vaalassa on työttöminä työnhakijoina työkyvyttömiä ihmisiä, jotka ovat väärällä etuudella (työmarkkinatuella), koska ovat käyttäneet sairauspäivärahan, mutta eivät ole päässeet työkyvyttömyyseläkkeelle. Vuonna 2024 käynnistyneet työkyvyttömiä työnhakijoiden eläkeprosessit työllisyyspalveluiden ja Oulunkaaren Työterveys Oy:n sekä Pohteen sujuvana yhteistyönä ovat jatkuneet edelleen vuonna 2025. Eläkeprosessilla on jo saavutettu erinomaisia tuloksia ja sen esittely Oulun seudun työllisyysalueelle on käynnistänyt leviämisen myös muihin kuntiin. Työllisyyspäällikkö on toiminut eläkeprosessien sekä Vaalallisen Bonuksen koordinoijana. Mallin mukaista toimintaa jatketaan

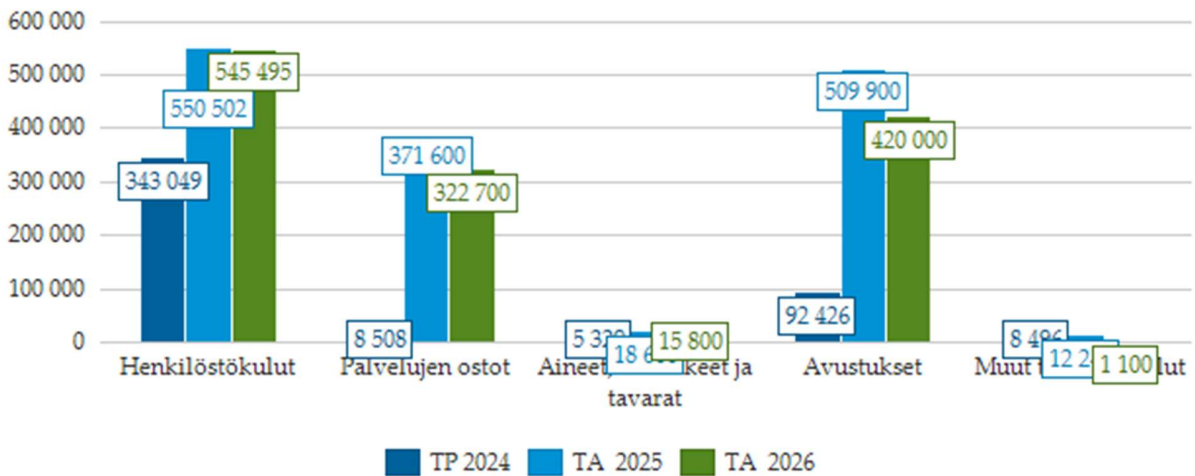
myös	vuonna	2026.
------	--------	-------

Yhteistyö Pohteen ja kunnan työllisyyspalveluiden välillä on erittäin hyvää ja ketterää. Kuntouttavaan työtoimintaan on osallistunut elokuun loppuun mennessä 17 asiakasta. Heistä 14 on ollut ryhmätoiminnassa, kaksi kunnan järjestämissä kumppanuuspaikoissa ja neljä Pohteen yksiköissä. Osa asiakkaista on samalla päätöksellä aloittanut ryhmässä ja siirtynyt suunnitelman mukaisesti kumppanuuspaikkaan. Jotkut ovat osallistuneet joustavasti eri päivinä sekä ryhmään, että kumppanuuspaikan toimintaan. Työllisyyspalveluista on ohjattu tavoitteellisesti monialaista palvelua tarvitsevia asiakkaita myös TYM:n ja työllisyysasiantuntijat ovat toimineet aktiivisina jäseninä työllistämistä edistävässä monialaisen tuen yhteistoiminnassa (TYM). TYM-asiakkaita on ollut Vaalassa alkuvuodesta 2025 20 henkilöä, vuonna 2024 TYM-asiakkaita oli yhteensä 21. Pohteen järjestämiin maksutomiin työttömien terveystarkastuksiin on työllisyyspalveluista asiakkaita myös ohjattu sekä kannustettu osallistumaan aktiivisesti. Perustarkastusaikoja onkin järjestynyt hyvin.

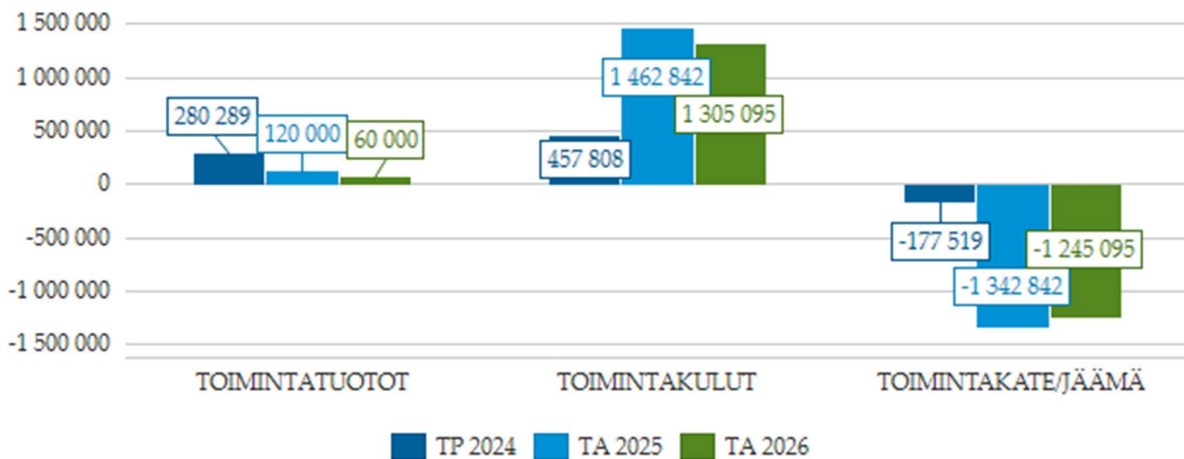
Vuoden 2025 osalta voidaan todeta, että valtakunnallisesta ja alueellisesta työmarkkinatilanteesta, työllisyyspalveluiden valtavana muuttamisesta sekä hallituksen uusista, työllistämistä vaikeuttavista päätöksistä ja lakimuutoksista huolimatta kunnan työttömyysprosentti on ollut Vaalassa kohtuullinen. Työttömien työnhakijoiden määrä on vaihdellut vuoden 2025 aikana 134 ja 167 henkilön välillä. Työttömyysprosentti oli 1/2025 17,0% ja on laskenut kuluvan vuoden aikana olleen 6/2025 13,7%. Työttömyysprosentti lasketaan kunnassa olevan työvoiman mukaan. Työvoima nousi Vaalassa vuoden aikana 3 työllisellä. Työvoiman määrä 2025 on 985 henkilöä, kun määrä oli 982 vuonna 2024. Yritykset lomauttivat työntekijöitä ja lomautettujen vaalalaisten määrä on ollut korkeahko kuluvan vuoden ajan, olleen 1/2025 30 lomautettua ja vaihdellut kevään aikana, olleen 6/2025 17 lomautettua.

Työllisyyspalveluiden siirtyminen kunnan vastuulle vaikuttaa merkittävästi Vaalan kunnan talouteen. Samalla kunnalle syntyy paine pysyvästi optimoida työllisyyspalveluiden toimintaa ja vaikuttavuutta. Tavoitteena on edelleen tehostaa työnvälitystä, niin että työnantajat löytävät tarvitsemansa tekijät ja työnhakijat kiinnittyvät työhön. Päämääränä on myös vahvistaa työnhakijoiden osaamisen kehittymistä vastaamaan paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin. Tavoitteena on edelleen tukea työnhakijoiden työkyvyn vahvistumista sekä kehittää heidän työmarkkinavalmiuksiaan sekä lisätä työnantajien valmiuksia työllistää henkilöitä, joilla on työkyvyn tuen tarpeita. Lisäksi pyrkimyksenä on jatkossakin varmistaa, että työnhakija saa tarpeitaan vastaavan palvelun ja ohjautuu tarkoituksenmukaiselle etuudelle silloin, kun työllistymistä estää työkyvyttömyys. Tiivis yhteistyö muiden kuntien ja työllisyysalueen kesken on edelleen keskeistä, jotta tavoitteet pysyvät kirkkaina ja ne saavutetaan. Tärkeää on turvata työllisyyspalveluille yhteistyömahdollisuudet muiden toimijoiden, erityisesti Pohteen kanssa, sillä yksin tuloksia ei synny. Lisäksi on tärkeää, että työllisyys- ja elinkeinopalvelut nivoutuvat yhä tiiviimmin yhteen. Huomioitavaa on, että pelkän työllisyyden edistämisen lisäksi kyse on ennen kaikkea elinvoiman sekä elinkeinojen vahvistamisesta Vaalan kunnassa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

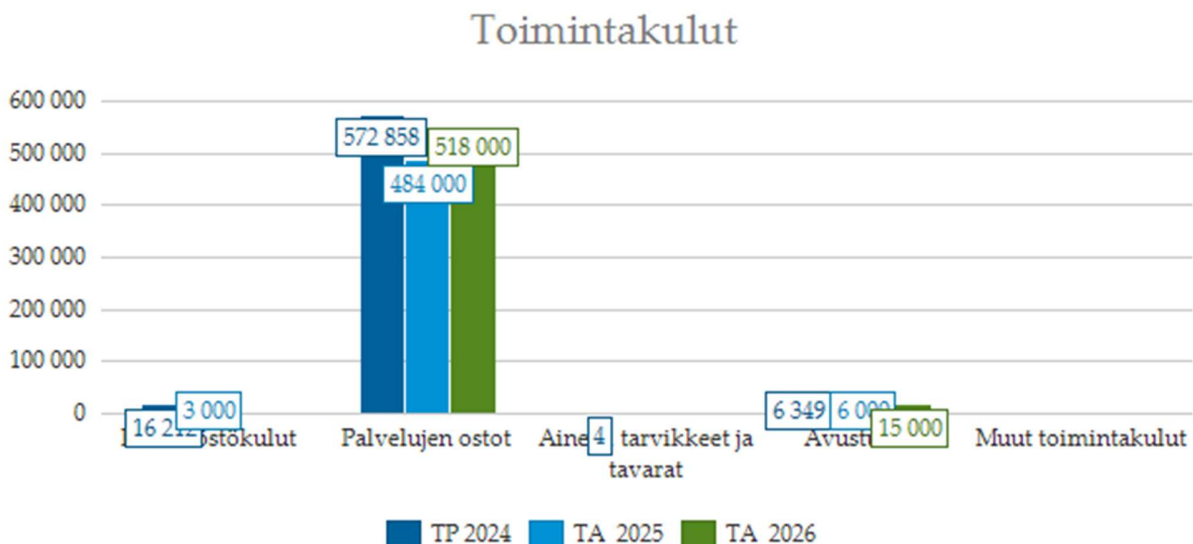
	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	280 289	120 000	60 000	-57,19 %	-50,00 %
TOIMINTAKULUT	-457 808	-1 462 842	-1 305 095	219,53 %	-10,78 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-177 519	-1 342 842	-1 245 095	656,45 %	-7,28 %

4.1.7 Ostopalvelut muilta

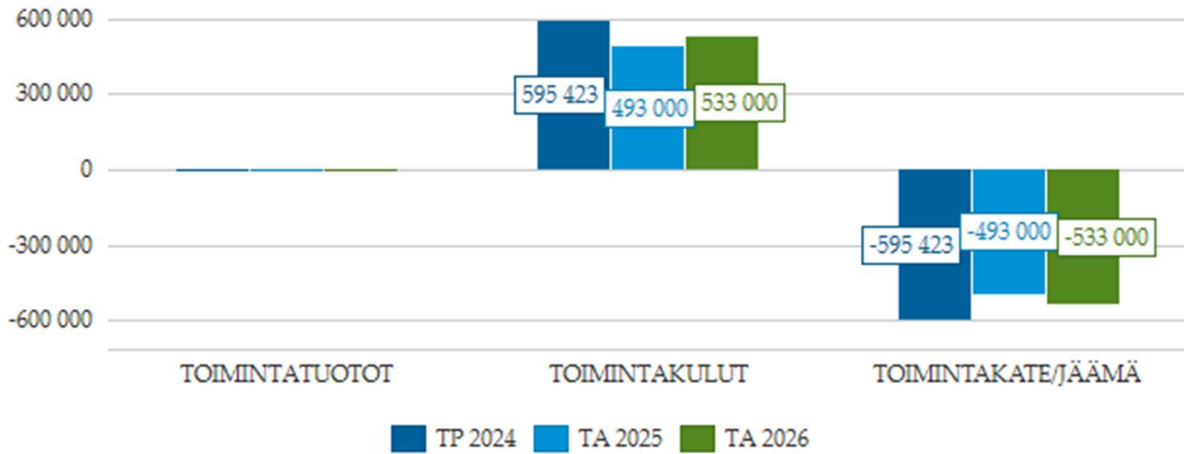
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Hallinto-osaston ostopalvelut muilta -vastuualue sisältää ostopalveluja Pudasjärven kaupungilta ja in-house -yhtiöiltä. Ympäristöterveydenhuollon palvelut kunta ostaa Pudasjärven kaupungilta. Vuonna 2023 Oulunkaaren kuntayhtymän kuntapalvelutoimisto lopetti toimintansa, joten sen tuottamat palvelut kilpailutettiin ja ulkoistettiin LapIT Oy:lle (ict) ja Monetra Oulu Oy:lle (tahe).

Vuonna 2026 valmistaudutaan mahdolliseen lakiuudistukseen, jossa sidosyksikköjen eli inhouse-yhtiöiden vähimmäisomistusvaatimus nousisi 10 %. Inhouse-yhtiöt ovat kuntien ja hyvinvointialueiden omistamia yhtiötä, joilta omistajat voivat ostaa palveluita kilpailuttamatta. Edellytyksenä on, että hankintayksikkö käyttää todellista määräysvaltaa sidosyksikköön. Vaalan kunnalle tämä aiheuttaisi merkittäviä muutoksia tahe- ja ict-palveluihin, koska kunta omistaa vain yhden Monetra Oy:n ja LapIT Oy:n osakkeen.

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTAKULUT	-595 423	-493 000	-533 000	-17,20 %	8,11 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-595 423	-493 000	-533 000	-17,20 %	8,11 %

4.1.8 Rahoitustoimi

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Rahoitustoimen tulot kattavat noin 93,1 prosenttia kunnan tuloista. Verotulot muodostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteistöverosta. Niiden arvioitu yhteenlaskettu tulokertymä on vuonna 2026 noin 8 588 000 euroa. Valtionosuuksia on arvioitu kertyvän vuonna 2026 noin 5 697 000 euroa. Kunnan kokonaistuloksi on arvioitu verotulojen ja valtionosuuksien muodossa noin 14 285 000 euroa. Kunnan omia toimintatuottoja on arvioitu kertyvän noin 1 057 000 euroa (ulkoiset) mutta ne eivät kuulu rahoitustoimen vastuualueeseen.

4.1.9 Markkinointi ja viestintä

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Vaalan kunnan viestinnän tavoitteena on palvella kuntalaisia ja muita kunnan viestinnän kohderyhmiä sekä tukea Vaalan kunnan arvoja ja strategisia tavoitteita. Tarkoituksena on myös vahvistaa yhteisöllisyyttä, kotiseutuylpeyttä ja identiteettiä Vaalan kunnan sisällä. Lisäksi viestinnän tavoitteena on parantaa Vaalan kunnan tunnettuutta ja vahvistaa kunnan positiivista imagoa ja hyvää mainetta.

Kunnan viestintä tukee muuta kunnan toimintaa. Sillä on mm. seuraavia tehtäviä:

- ☉ Informointi, neuvonta ja asiakaspalvelu
- ☉ Osallistumisen edistäminen
- ☉ Kansalaiskeskustelu ja kuuntelu
- ☉ Markkinointi ja maineenhallinta
- ☉ Kriisien hallinta

Vaalan kunnan viestintää pyritään tekemään tehokkaasti, yhtenäisesti ja johdonmukaisesti vuonna 2025 tehtyjen viestinnän linjausten mukaisesti. Viestintää toteutetaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti, joita on kirjattu Vaalan kunnan sosiaalisen median ohjeeseen, graafiseen ohjeistoon, brändikirjaan sekä Oulujokilaakson ja Rokua Geoparkin yhteiseen viestinnän kehittämissuunnitelmaan.

Visio 2026

Vaalan kunnan viestintä perustuu kuntalaisten ja muiden kohderyhmien tarpeisiin, ja sen tavoitteena on palvella heitä mahdollisimman hyvin. Viestintää tehdään avoimesti, aktiivisesti ja vuorovaikutteisesti, ja sen sisältö pyritään esittämään selkeästi sekä oikealla hetkellä. Lisäksi viestintä on linjakasta ja hyödyntää erilaisia kanavia, menetelmiä ja sisältömuotoja. Tällä tavoin se tavoittaa ja osallistaa kohde- ja sidosryhmät entistä tehokkaammin.

Vaalan kunnan näkyvyys ja tunnettuus lisääntyvät, ja kunta erottuu mediassa myönteisessä valossa. Viestintä ja markkinointi muodostavat yhtenäisen ja helposti tunnistettavan kokonaisuuden niin visuaalisesti kuin kielellisesti. Niissä tuodaan esiin Vaalan kunnan vahvuudet sekä niihin liittyvät ilmiöt, tapahtumat, toimeliaisuus, saavutukset ja tekijät. Panostus korkeatasoiisiin kuviin, grafiikoihin ja videoihin vahvistaa kunnan brändiä ja luo pitkäikäistä, laadukasta sisältöä.

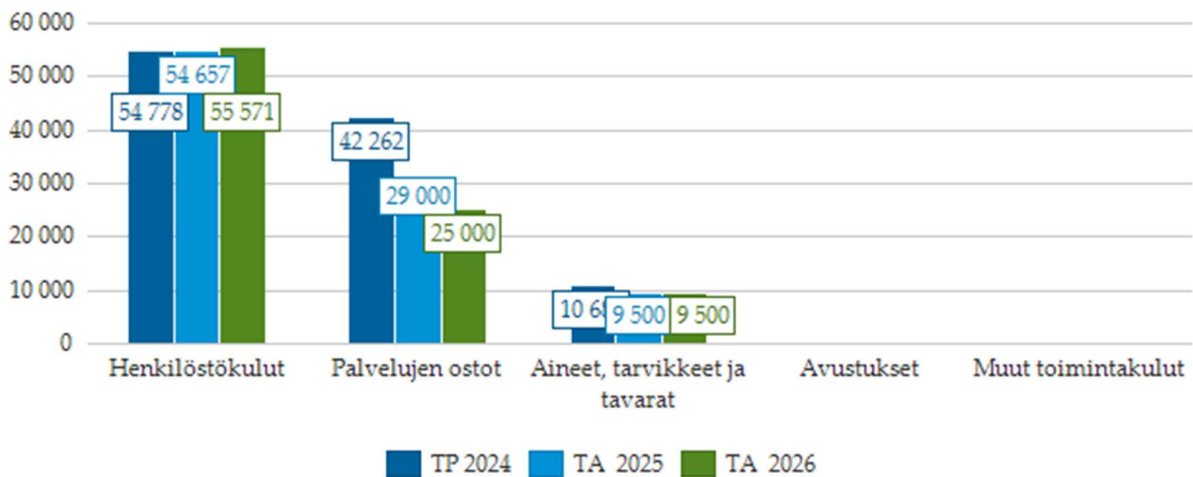
Viestintä ja markkinointi

Viestinnän ja markkinoinnin talousarviossa vuodelle 2026 varaudutaan Visitvaala.fi -sivuston ylläpidollisiin kustannuksiin sekä erityisesti jatkokehittämiseen. Lisäksi vuoden 2026 aikana tavoitteena

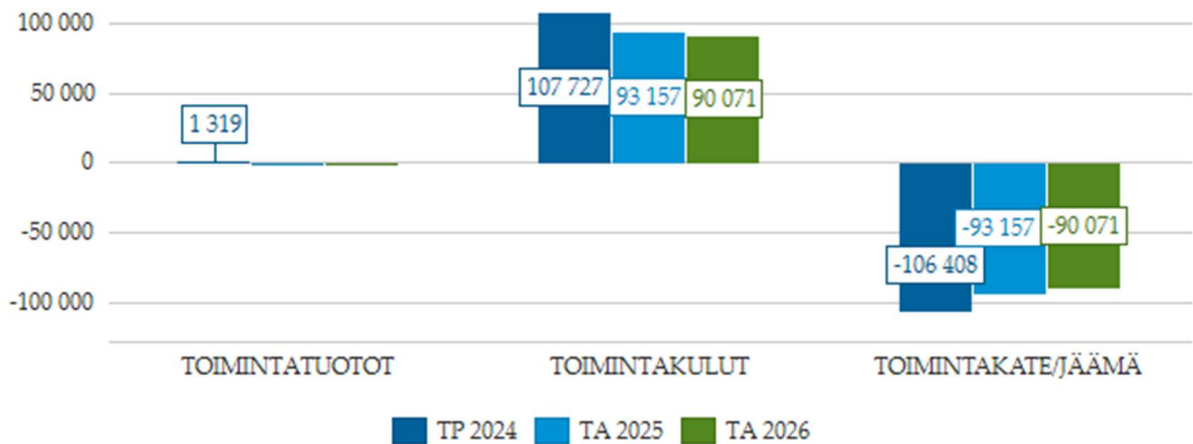
on toteuttaa kunnan brändin mukaista viestintä- ja markkinointimateriaalia esimerkiksi mainosvideoiden avulla. Oulu2026 - tapahtumien markkinointiin panostetaan ennakoivasti ja aktiivisesti. Lisäksi toteutetaan uusia viestinnän linjauksia.

Vuonna 2026 tarkoituksena on kehittää sponsorointiohjelmaa ja laajentaa markkinointiyhteistyötä medianäkyvyyttä saavien vaalalaisten kanssa. Vuoden 2026 tavoitteena on tehdä sponsorointi- ja markkinointiyhteistyötä yhä aktiivisemmin.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	1 319			-100,00 %	
TOIMINTAKULUT	-107 727	-93 157	-90 071	-13,52 %	-3,31 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-106 408	-93 157	-90 071	-12,45 %	-3,31 %

4.2 HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointiosaston toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointiosaston tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Keskeisenä työtapana on työskentely eri verkostoissa. Hyvinvointiosaston johdolla tehtävää kuntalaisten hyvinvointia edistävää työtä ja taloutta kuluvalle valtuustokaudella ohjaava laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2025-2029 valmistuu loppuvuodesta 2025, minkä pohjalta laaditaan tarkennettu vuosittainen kuntastrategian ja hyvinvointityön strategisten tavoitteiden toteuttamista tukeva hyvinvointisuunnitelma.

Hyvinvointiosaston vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut (sis. kotoutuminen), liikunta- ja palvelut, nuorisopalvelut, kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan) sekä kirjastopalvelut. Hyvinvointiosaston johtajana toimii hyvinvointijohtaja ja henkilökuntaan kuuluvat hyvinvointisuunnittelija, hyvinvointikoordinaattori, palvelusihteri, hankekehittäjä, vapaa-ajanohjaaja, nuorisohjaaja sekä etsivä nuorisotyöntekijä. Kirjastossa työskentelevät kirjastonhoitaja ja kirjastovirkailija. Lisäksi kesän ajaksi palkataan Lamminahon museolle kaksi museo-opasta.

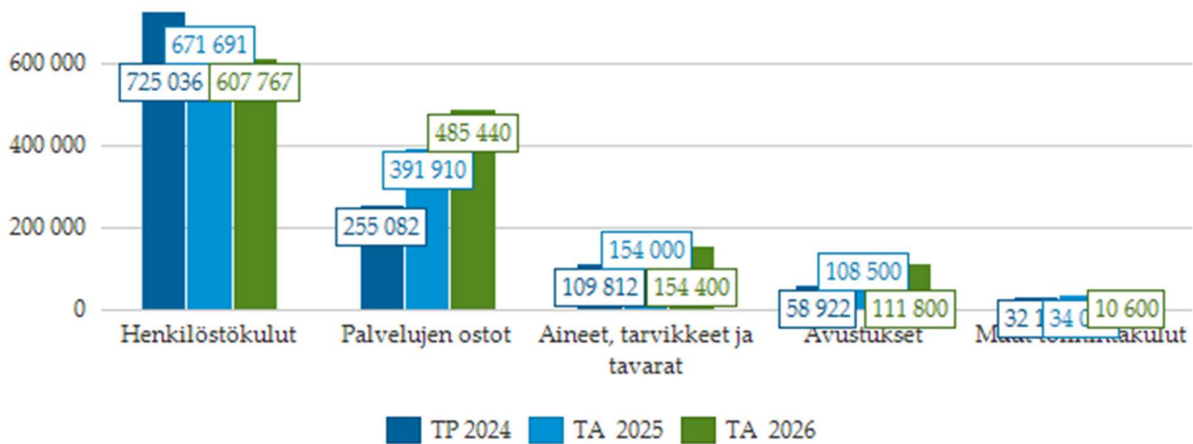
Hyvinvointiosaston hyvinvointityön painopistealueet ja keskeiset tavoitteet sekä niihin liittyvät toimenpiteet seurantamittareineen esitellään erillisessä hyvinvointisuunnitelmassa vuodelle 2026. Suunnitelman rakenne pohjaa laajan hyvinvointisuunnitelman mukaiseen, kolmeen eri ikäkauteen (lapset ja nuoret, työikäiset ja ikäihmiset). Vuoden 2026 hyvinvointisuunnitelmassa huomioidaan laajan hyvinvointisuunnitelman mukainen, ikärakenteeseen perustuva jaottelu ja niihin liittyvät päättävavoitteet, joiden pohjalta suunnitellaan toimenpiteet sekä riittävät mittarit niiden arvioimiseksi. Näin varmistetaan osaltaan koko elinkaaren huomioiminen vaalalaisessa hyvinvointityössä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa on kaiken ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tukevaa ja edistävää, laaja-alaista, yhteistyössä tehtävää kuntien toimintaa, jossa oman työn lisäksi hyödynnetään laajasti eri toimijoiden osaamista tukemassa asukkaiden hyvinvointia (Kuntaliitto 2024). Tavoitteellista hyvinvointityötä toteutetaan ja seurataan vuonna 2026 hyvinvointiosaston lisäksi poikkihallinnollisesti kunnan eri osastojen kanssa. Lisäksi hyvinvointityötä tehdään hyvässä ja tiiviissä yhteistyössä järjestöjen, yritysten, seurakunnan, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sekä erilaisten alueellisten ja valtakunnallisten verkostotoimijoiden kanssa. Kehittämistyötä yhdyspintatyön kehittämiseksi sekä sujuvoittamiseksi hyvinvointialueen kanssa jatketaan edelleen.

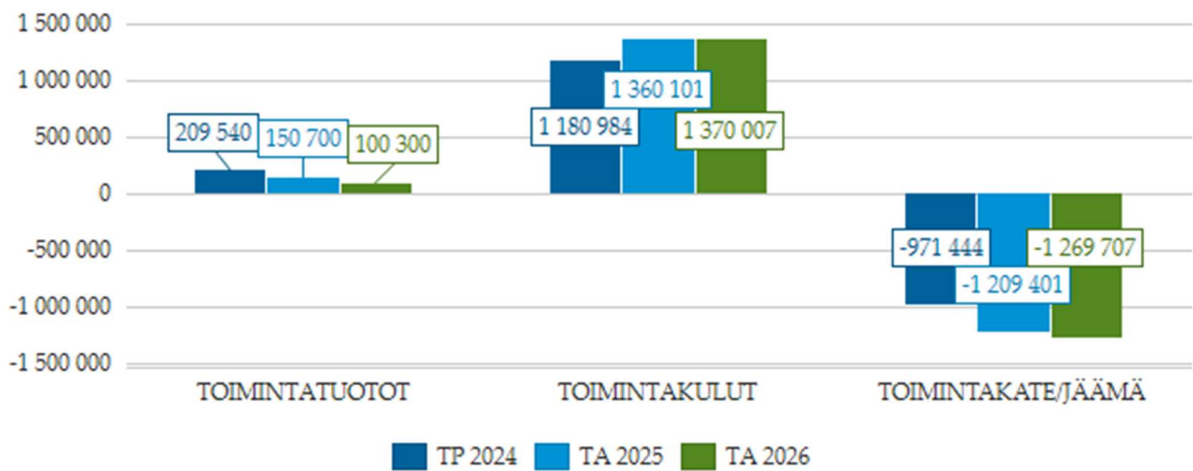
Hyvinvointiosaston talousarvion toimintakate vuonna 2026 on -1 269 707 euroa. Vuonna 2025 vastaava luku oli noin -1 209 401 euroa. Toimintakatteen nousua selittävät muun muassa täysin uutena kustannuksena asiointikyyteihin varattavan määrärahan varaus (50 000 euroa) sekä asumispalvelun ostoon tehty määrärahavaraus (55 000 euroa). Kulttuuripalveluiden ostoon on varattu lisää määrära-

rahaa johtuen Oulu2026-kulttuuripääkaupunki vuodesta. Lisäksi esimerkiksi tuet ja avustukset laskevat nykyisestä johtuen mm. kotoutumiskorvauksien merkittävästä laskusta kunnasta riippumattomista syistä johtuen.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

VAALAN KUNTA	TP2024	TA2025	TA2026
TOIMINTATUOTOT	209 540	150 700	100 300
TOIMINTAKULUT	-1 180 984	-1 360 101	-1 370 007
Henkilöstökulut	-725 036	-671 691	-607 767
Palvelujen ostot	-255 082	-391 910	-485 440
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-109 812	-154 000	-154 400
Avustukset	-58 922	-108 500	-111 800
Muut toimintakulut	-32 132	-34 000	-10 600
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-971 444	-1 209 401	-1 269 707
VUOSIKATE	-971 496	-1 209 401	-1 269 707
TILIKAUDEN TULOS	-1 044 409	-1 228 821	-1 303 047
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 044 409	-1 228 821	-1 303 047

4.2.1 Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

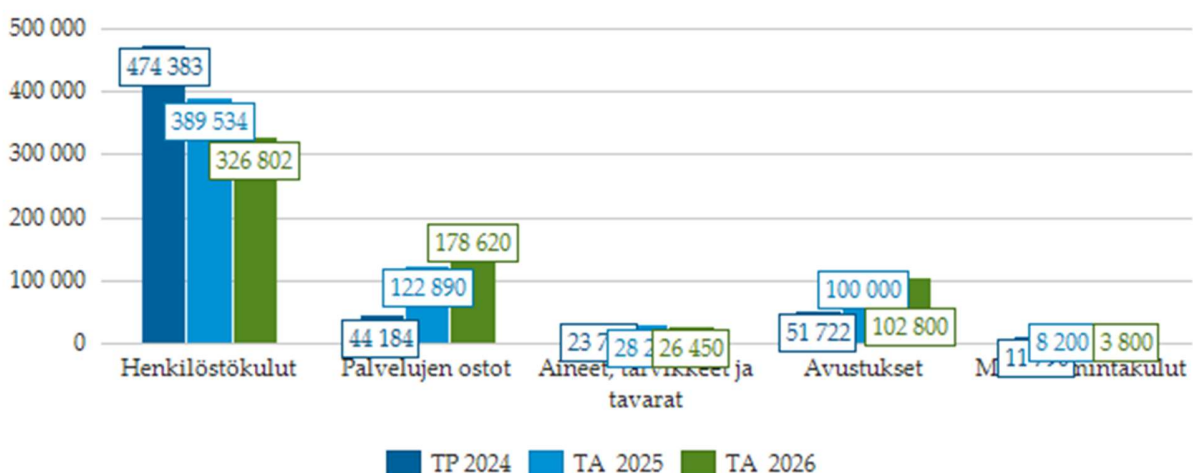
Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Myös Vaalassa asuvien tilapäistä suojelua tarvitsevien kotoutumisen edistäminen kuuluu hyvinvointipalveluihin. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2025-2029 valmistuu valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2025 lopulla. Tämän strategisen asiakirjan ja siihen valettujen painopisteiden perusteella laaditaan hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2026.

Hyvinvointiosasto organisoii myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaikuttamistoimielimiä ovat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä uutena vuoden 2026 alusta toimintansa aloittava kyläneuvosto.

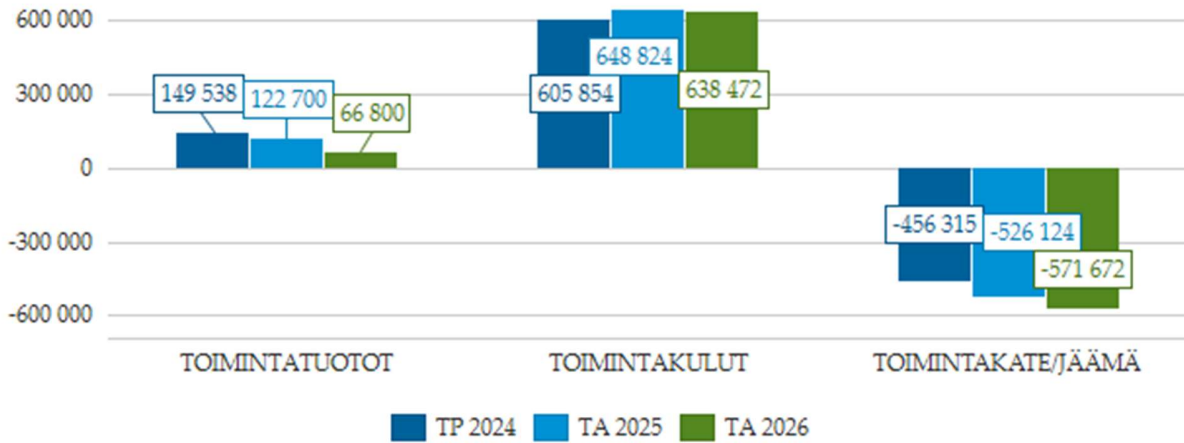
Kyläneuvoston on tarkoitus toimia Vaalan kunnan kylien välisenä sekä kylien ja kunnan välisenä yhteistyö- ja kehittämiselimenä. Kyläneuvoston toiminnan kautta ajankohtainen ja ajantasainen tieto välittyy kunnan ja kylien välillä. Kyläneuvoston toiminnan tarkoituksena on myös tiivistää kylien välistä yhteistyötä. Lisäksi kyläneuvoston toiminta edistää osaltaan kylien elinvoimaisuutta ja turvallisuutta. Yhtenä tarkoituksena on, että kunta voi hyödyntää kyläneuvostoa mm. häiriö- ja poikkeusoloissa esimerkiksi kylien tiedotuksen muodossa.

Vuonna 2026 aloitetaan Vaalan kunnassa asumisneuvonnan palvelu. Palvelun tarkoituksena on tarjota ennaltaehkäisevästi neuvoja eri ikäisten kuntalaisten asumiseen haasteisiin ja osaltaan vahvistaa hyvää sekä turvallista asumista Vaalan kunnassa. Asumisneuvonnan palvelu toteutetaan yhteistyössä Kiinteistö Oy Vaalan Niskan kanssa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	149 538	122 700	66 800	-17,95 %	-45,56 %
TOIMINTAKULUT	-605 854	-648 824	-638 472	7,09 %	-1,60 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-456 315	-526 124	-571 672	15,30 %	8,66 %

4.2.2 Liikuntapalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Liikuntapalveluiden tavoitteena on edistää kuntalaisten kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Liikuntapalvelut tukevat kuntalaisten liikkumista tarjoamalla liikuntapaikkoja- ja välineitä maksutta yhdistysten ja kuntalaisten käyttöön. Yhteistyötä liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi tehdään myös Pohjois-Pohjanmaan liikunnan kanssa vuosille 2026-2028 tehdyn yhteistyösopimuksen mukaisesti.

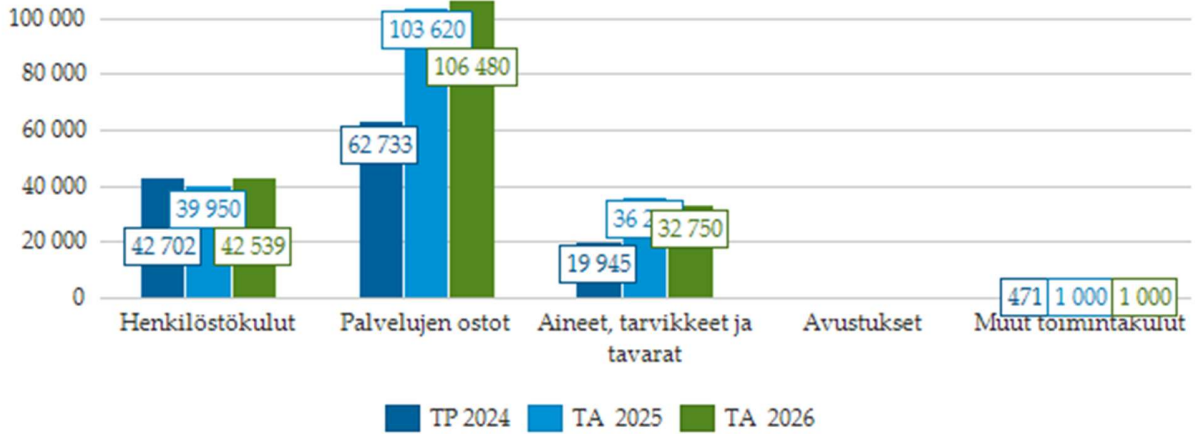
Liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi kunta subventoi kuntalaisille uimalippuja sekä Rokua Health & Spasta että Kajaanin Kaukavedestä. Kunta järjestää lisäksi uintiretkiä ohjattuine vesijumppineen Rokualle ja ohjattua kuntosaliliikuntaa ikäihmisille sekä erityisryhmille (kehitysvammaiset ja mielenterveyskuntoutujat).

Kirjastossa on myös liikuntavälineiden lainausta. Uusia, lainattavia liikuntavälineitä hankitaan kirjastolle kartoitetun tarpeen pohjalta, talousarvion määrärahat huomioiden. Lisäksi vuonna 2024 käyttöön otettuun Vaalahalliin on hankittu erilaisia, yhteisöllistä liikkumista tukevia ja mahdollistavia liikuntavälineitä, joita jokainen saa lainata Vaalahallissa käytettäväksi. Valikoimaa täydennetään tarvittaessa ja myös kuntalaisilta tulevat toiveet pyritään huomioimaan.

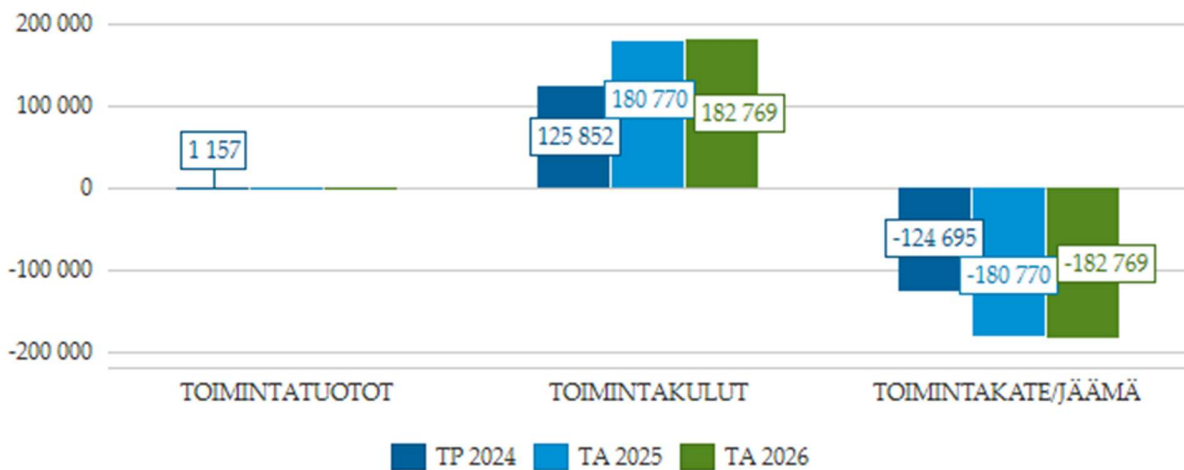
Liikuntapalvelut tarjoaa myös liikunta- ja elintapaneuvontaa kuntalaisille. Tämän lisäksi vapaa-ajanohjaaja on aktiivisesti mukana vuoden 2025 jälkimmäisellä puoliskolla toimintansa aloittaneen, suomalaisen FINGER-tutkimukseen perustuvan, muistiterveyttä edistävän ryhmän toiminnassa. Liikuntapalvelut tarjoaa myös vapaa-ajanpalveluita ja huomioi muun muassa tapahtumien järjestämisessä sen, että ne edistävät osallistujien liikunnallista aktiivisuutta.

Poikkihallinnollisesti jatketaan edelleen uusien liikuntapaikkojen (sisältäen ulkoilureitit) suunnittelu- ja kehittämistyötä. Vuonna 2026 kehittämistyötä tehdään erityisesti Kurikkavaaran ampumaradan alueella. Hyvinvointiosasto toteuttaa osaltaan kunnan KäPy-ohjelmassa määriteltyjä tavoitteita ja toimenpiteitä.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	1 157			-100,00 %	
TOIMINTAKULUT	-125 852	-180 770	-182 769	43,64 %	1,11 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 695	-180 770	-182 769	44,97 %	1,11 %

4.2.3 Nuorisopalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvista tehtävistä. Vaalan kunnan nuorisopalvelut sisältää mm. nuorisotyön nuorisotilalla, koulussa, lapsille ja nuorille suunnatut retket ja leiritoiminnan, erilaiset tapahtumat, etsivän nuorisotyön sekä nuorten kesätyöllistämisen. Vuonna 2025 aloitettua 14-vuotiaiden nuorten kesätyöllistämistä jatketaan myös vuonna 2026.

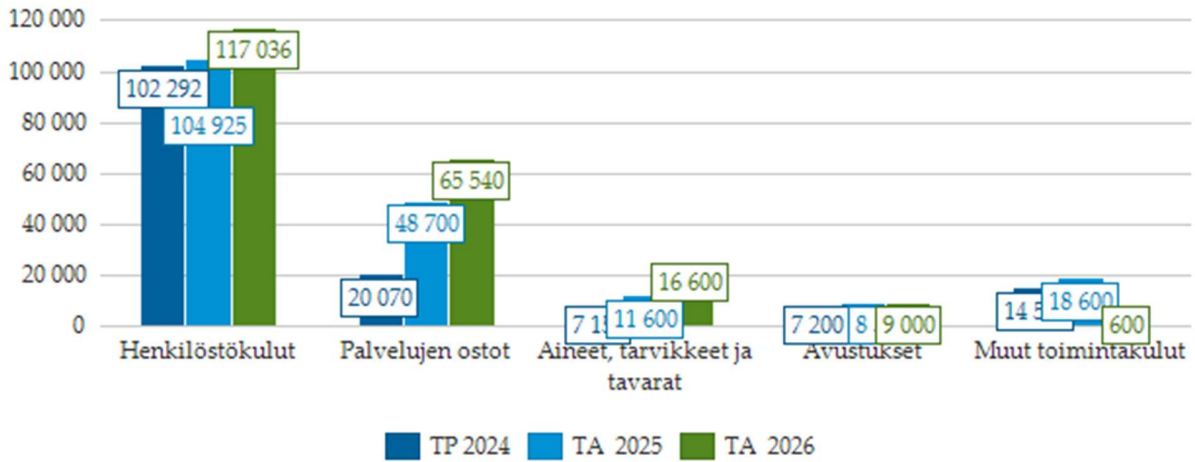
Nuorisotilatoiminta siirtyy vuoden 2025 lopulla kunnan omistamaan, Apaja-nimiseen kiinteistöön Teollisuustielle hyvinvointiosaston henkilöstön siirryttyä työskentelemään uuden kunnanviraston tiloihin. Nuorisotilatoimintaa jatketaan Apajan tiloissa ja nuorisotilojen ja piha-alueen sekä toimintojen kehittäminen jatkuu edelleen vuonna 2026. Nuorisotyössä ja sen vuositason suunnittelussa huomioidaan Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman strategiset tavoitteet ja niihin pohjautuvat, ikäryhmälle suunnitellut toimenpiteet asetettujen tavoitteiden toteutumiseksi.

Vaalan kunta on mukana Nuorten ystävien Onnikka- yhteishankkeessa Muhoksen, Utajärven, Vaalan, Kuusamon ja Siikalatvan alueella. Hankkeen tavoitteena on nuorten yksinäisyyden ja mielenterveysongelmien ehkäisy sekä vanhemmuuden tuki Pohjois-Pohjanmaan pienissä kuntakeskuksissa ja syrjäseuduilla.

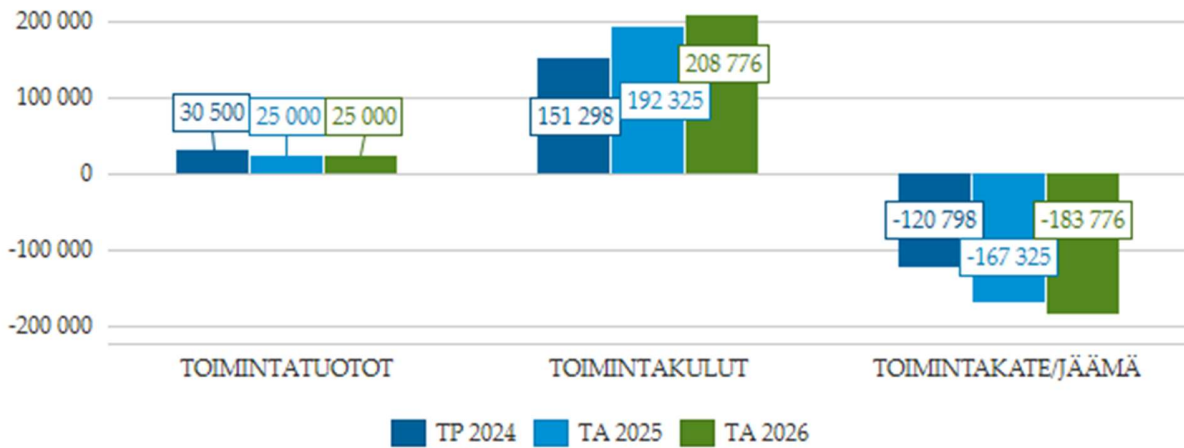
Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Vaalan kunnassa on vuonna 2026 etsivä nuorisotyöntekijä (1 htv). Kuten tähänkin saakka, etsivään nuorisotyöhön haetaan rahoitusta Lupa- ja valvontavirastolta.

Nuorten työpajatoiminta on nuorisotyötä. Nuorten työpajatoiminnalla on tavoitteena valmennuksen avulla parantaa nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun ja päästä avoimille työmarkkinoille tai muuhun tarvitsemaansa palveluun. Vuodelle 2026 on haettu Lupa- ja valvontavirastolta rahoitusta nuorten työpajatoimintaan yhden henkilötyövuoden verran.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	30 500	25 000	25 000	-18,03 %	
TOIMINTAKULUT	-151 298	-192 325	-208 776	27,12 %	8,55 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-120 798	-167 325	-183 776	38,52 %	9,83 %

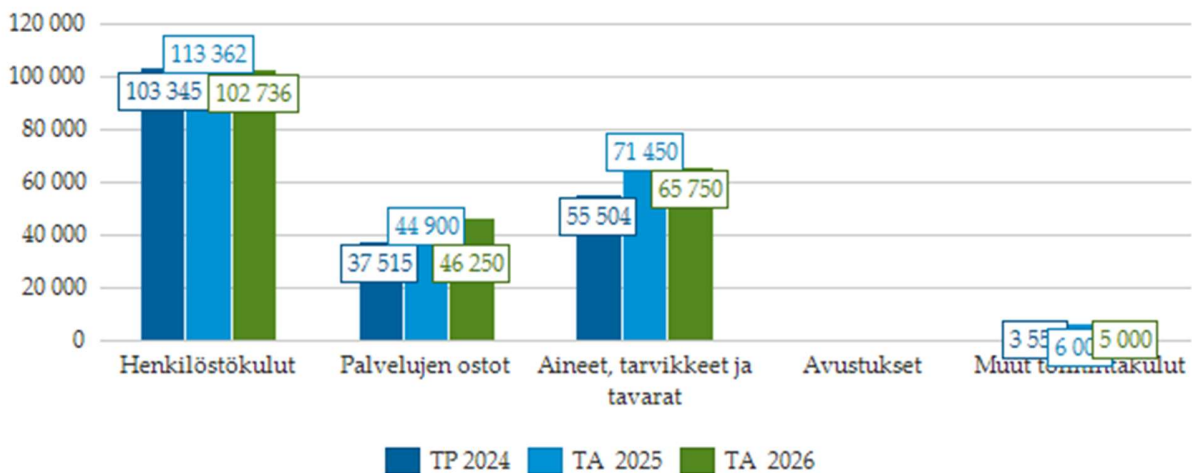
4.2.4 Kirjastopalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

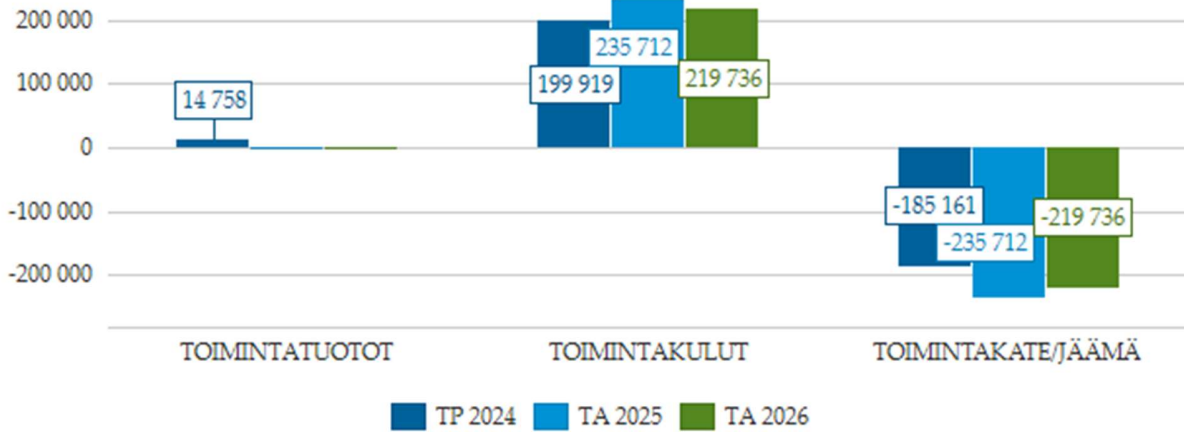
Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palveluja kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa. Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme.

Kirjastopalvelut sisältää lasten ja nuorten sekä aikuisten kirjojen, lehtien, musiikin lainaamisen lisäksi liikunta- ja vapaa-ajan harrastevälineiden lainaamisen. Valikoiman täydennyksessä ja uusimisessa huomioidaan myös eri-ikäisiltä kuntalaisilta tulleet toiveet. Vaalan kirjaston palveluihin kuuluu lisäksi e-palveluita. Kirjastolla järjestetään pitkin vuotta erilaisia tapahtumia sekä kirjailijavierailuja. Kirjaston toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan siten, että se tukee osaltaan laajan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	14 758			-100,00 %	
TOIMINTAKULUT	-199 919	-235 712	-219 736	17,90 %	-6,78 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-185 161	-235 712	-219 736	27,30 %	-6,78 %

4.2.5 Kulttuuripalvelut

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Vaalan kunnassa taiteen ja kulttuurin edistäminen on osa kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä. Lisäksi kulttuuritoimintaa edistämällä Vaalan kunta vahvistaa asukkaiden osallisuutta. Hyvinvointiosasto toimii kulttuuripalveluiden vastuullisena toimialaosastona Vaalan kunnassa. Sivistysosasto vastaa osaltaan kulttuuripalveluiden tuottamisesta sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksessa. Vaalassa kulttuuripalveluja tuottavat kunnan lisäksi järjestöt ja yksityiset henkilöt.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

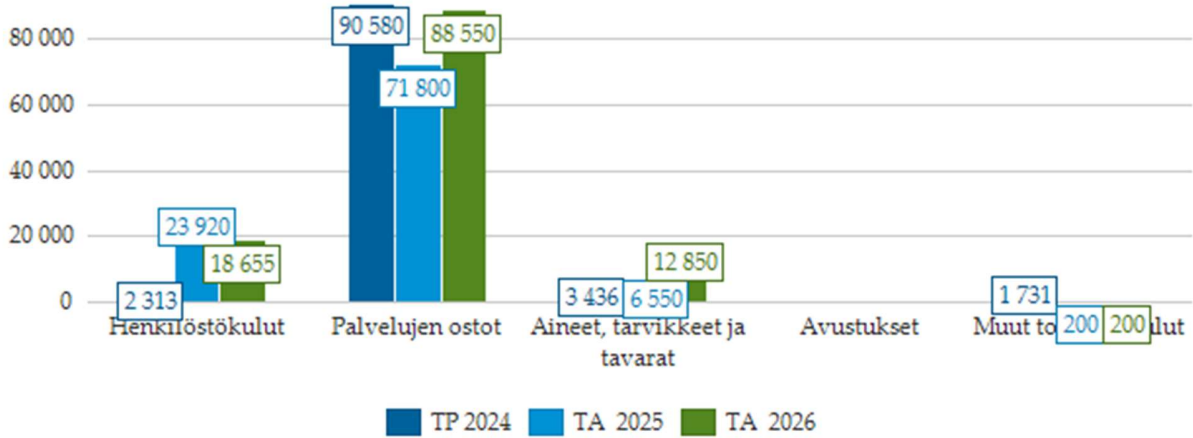
- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta

Lisäksi kunta avustaa kulttuuritapahtumia ja yhdistysten ja järjestöjen toimintaa kohde- ja perustoiminta-avustuksilla sekä kumppanuussopimuksin. Lisäksi kunta markkinoi tapahtumia Vaalan kunnan sosiaalisessa mediassa sekä tarvittaessa myös kunnan sähköisillä ilmoitustauluilla. Tapahtumailmoitukset näkyvät myös kunnan nettisivulla tapahtumakalenterissa, jonne pääsee myös Visit Vaala- sivuston kautta.

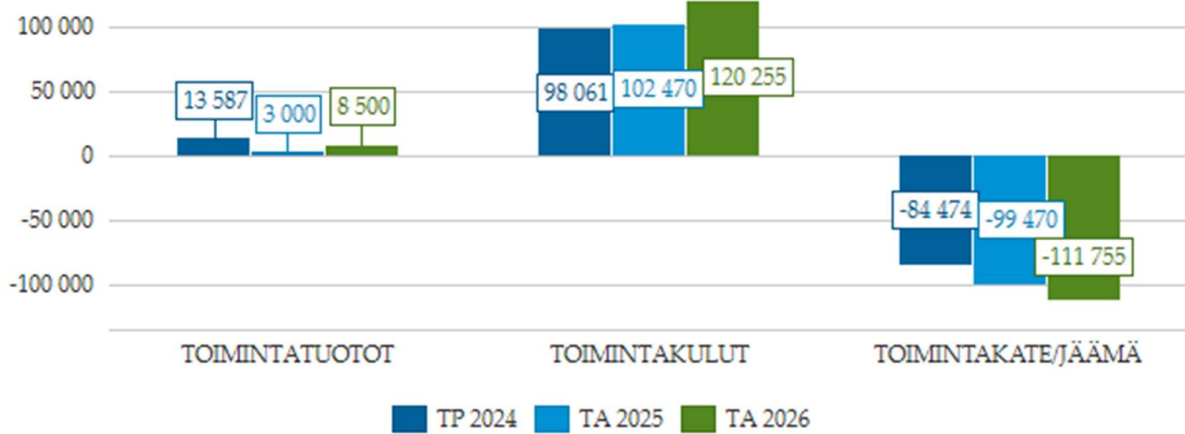
Kulttuuripalveluja kehitetään myös hanketoiminnan avulla. Vaalan kunta vastaa lisäksi Lamminahon talon kesäaikaisesta toiminnasta. Kulttuuripalveluissa tehdään alueellista yhteistyötä ja ollaan aktiivisesti mukana erilaisissa verkostoissa.

Vaalan kunta on osaltaan mukana toteuttamassa Oulu2026- kulttuuripääkaupunki vuoden tapahtumia ja kulttuuripääkaupunkivuosi näkyy Vaalassakin pitkin vuotta. Oulu2026 -kulttuuripääkaupunkivuoteen liittyen toteutetaan yhteinen tapahtumakokonaisuus, Tarinoiden virrassa, elokuun viimeisenä viikonloppuna yhdessä Humanpoliksen sekä Muhoksen ja Utajärven kuntien kanssa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	13 587	3 000	8 500	-77,92 %	183,33 %
TOIMINTAKULUT	-98 061	-102 470	-120 255	4,50 %	17,36 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-84 474	-99 470	-111 755	17,75 %	12,35 %

4.3 SIVISTYSOSASTO

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Toimialue sisältää seuraavat vastuualueet: sivistysosaston hallinnon, perusopetuksen (Vaalan yhtenäiskoulu), lukion, aikuisopetuksen (Oulujärven kansalaisopisto) sekä varhaiskasvatuksen. Musiikinopetusta tarjotaan kansalaisopistossa taiteen perusopetuksena ja Kainuun musiikkiopistossa.

Päätehtävä on kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisää osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lukiokoulutuksen säilyminen paikkakunnalla on elinvoimaisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

Keskeisiä muutoksia vuodelle 2026:

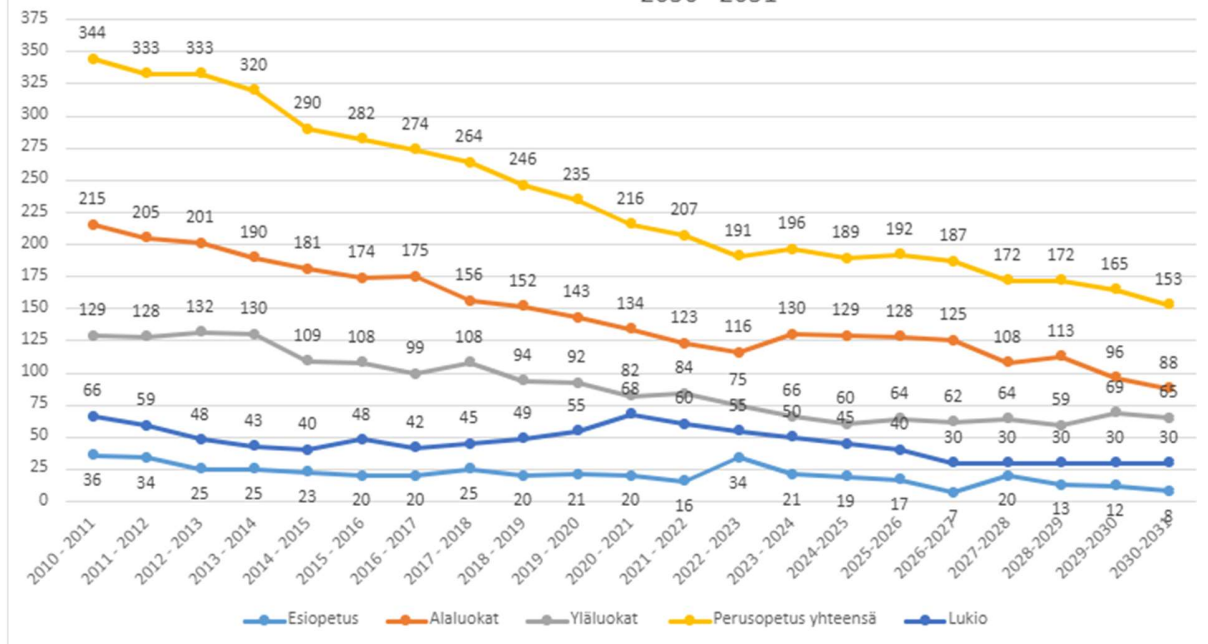
Varhaiskasvatus toimii päiväkodin tiloissa, lisäksi on yksi perhepäivähoitaja työssä omassa kodissaan. Henkilöstön riittävydestä huolehditaan ja varallaolojärjestelmää edelleen kehitetään. Varhaiskasvatus on maksutonta.

Perusopetuksessa jatketaan hyvin resursoidun yhtenäiskoulun toimintaa ilman suuria muutoksia. Virkajärjestelyjä on tehty runsaasti jo kuluvan lukuvuoden alussa ja tuntikertymät on selvitetty tulevaisuuden tarpeisiin.

Lukion markkinointia jatketaan edelleen tehokkaasti ja se onkin tuottanut hyvin tulosta. Merkittävänä asiana opiskelijahankinnassa on Finest Future lukio-ohjelman toimenpiteissä onnistuminen. Lukio on strategisesti linjattu säilytettäväksi osana laadukasta ja yksilöllistä kasvupolkua. Kansainvälisyystoimintaa jatketaan.

Kansalaisopisto jatkaa itsenäisenä toimijana tarjoamalla eri ikäryhmille laajasti ja monipuolisesti kursseja kattavasti koko kunnan alueella. Uusia kursseja otetaan tarvittaessa ohjelmaan saadun palautteen ja toiveiden perusteella.

Vaalan koulujen oppilasmäärän muutos lukuvuodesta 2010 - 2011 lukuvuoteen 2030 - 2031

TOIMENPIDE 2026: HENKILÖSTÖN REKRYTOINNIN ONNISTUMINEN, KOULUTUKSEN MAHDOLLISTAMINEN JA AMMATTITAITOISEN HENKILÖKUNNAN VARMISTAMINEN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Positiivisen ja valmentavan johtamisen opeilla johdettu Vaala on tunnettu hyvänä, luotettavana ja houkuttelevana työnantajana.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Koulutusten määrä Henkilöstön pätevyys	Päiväkodin johtaja
Ei arviota	

TOIMENPIDE 2026: KANSALAI SOPISTO TARJOAA MONIPUOLISESTI LIIKUNTA- JA KULTTUURIHARRASTUKSIA VAKITUISILLE JA VAPAA-AJAN ASUKKAILLE.	
Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Kurssien määrä Kurssilaisten määrä Kurssilaisten palaute	Sivistysjohtaja
Ei arviota	

TOIMENPIDE 2026: KOULUN KERHOTOIMINTA ON MONIPUOLISTA JA ERITYISESTI LIIKUNTAA HUOMIOIVA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Kerhojen määrä Kerhojen monipuolisuus	Sivistysjohtaja
Ei arviota	

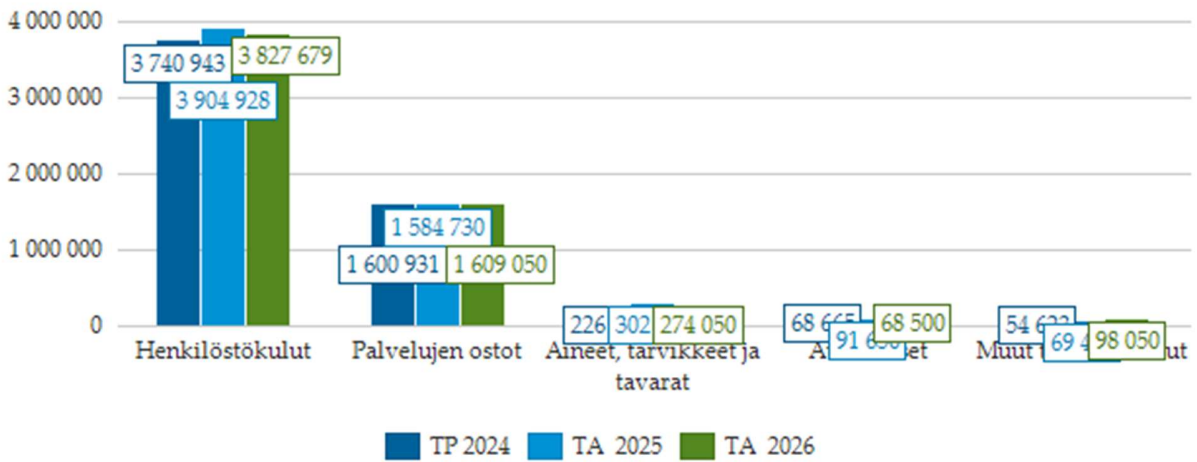
TOIMENPIDE 2026: LASTEN JA NUORTEN ÄÄNI KUULUU PÄÄTÖKSENTEOSSA, OPPILAS- JA OPISKELIJAKUNTATOIMINTA ON VIREÄÄ.	
Valtuustokauden kärkihanke: Olemme helposti lähestyttäviä ja edistämme erilaisia lähidemokratian ja osallisuuden muotoja.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Oppilas- ja opiskelijakunnan kokoontumisten määrä Osallistujien aktiivisuus	Sivistysjohtaja
Ei arviota	

TOIMENPIDE 2026: LUKION OPISKELIJOIDEN KURSSEIHIN SISÄLLYTETÄÄN PAIKALLISTUNTEMUSTA JA TUTUSTUMIS- JA OPINTOMATKOJA JÄRJESTETÄÄN ROKUA GEOPARK ALUEELLE SEKÄ MUIHIN OMAN KUNNAN KOHTEISIIN.	
Valtuustokauden kärkihanke: Ainutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä enemmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Järjestettyjen matkojen määrä	Sivistysjohtaja
Ei arviota	

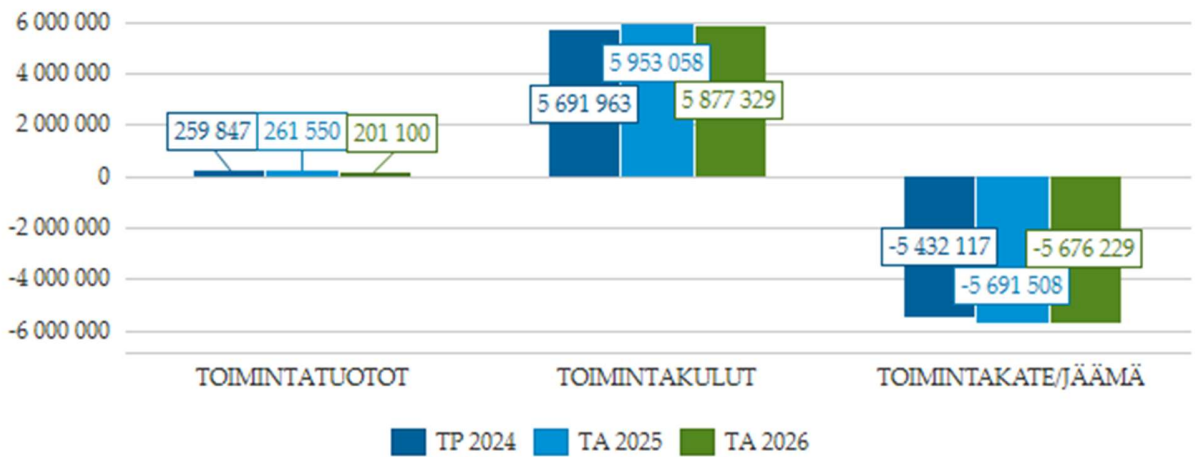
TOIMENPIDE 2026: MONIPUOLINEN JA PEDAGOGISESTI PERUSTELTU VERKKOJEN JA LAITTEIDEN HYÖDYNTÄMINEN KANSAINVÄLITYYSTOIMINNASSA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Nopeat ja kattavat liikenne- ja tietoliikenneyhteydet mahdollistavat yhteyden koko maailmaan, eikä elämä Vaalassa vaadi kompromisseja tai sisällä muttia.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Laitteiden määrä Yhteyksien toimivuus	Sivistysjohtaja
Ei arviota	

TOIMENPIDE 2026: VARHAISKASVATUS ON MAKSUTONTA, RYHMÄT TOIMIVAT AMMATTITAITOISEN HENKILÖSTÖN VETÄMINÄ, HENKILÖSTÖÄ ON RIITTÄVÄSTI.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vaalassa on maksuton, laadukas ja yksilöllinen kasvupolku varhaiskasvatuksesta lukioon.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Henkilöstön määrä Henkilöstön pätevyys	Päiväkodin johtaja
Ei arviota	

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

VAALAN KUNTA	TP2024	TA2025	TA2026
TOIMINTATUOTOT	259 847	261 550	201 100
TOIMINTAKULUT	-5 691 963	-5 955 308	-5 877 329
Henkilöstökulut	-3 740 943	-3 904 928	-3 827 679
Palvelujen ostot	-1 600 931	-1 586 980	-1 609 050
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-226 802	-302 350	-274 050
Avustukset	-68 665	-91 650	-68 500
Muut toimintakulut	-54 623	-69 400	-98 050
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 432 117	-5 693 758	-5 676 229
VUOSIKATE	-5 432 117	-5 693 858	-5 676 229
TILIKAUDEN TULOS	-5 674 006	-5 945 728	-5 904 769
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5 674 006	-5 945 728	-5 904 769

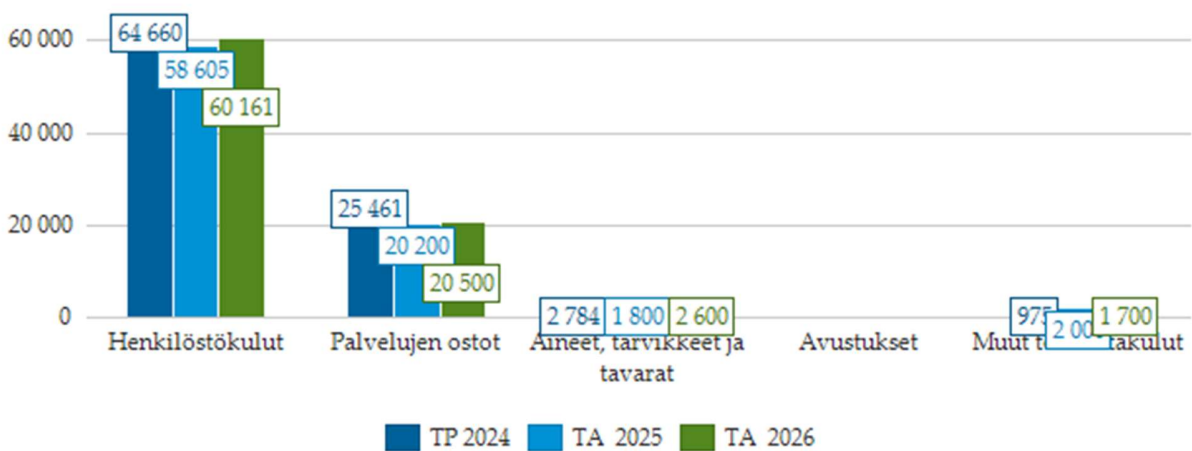
4.3.1 Sivistystoimen hallinto

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

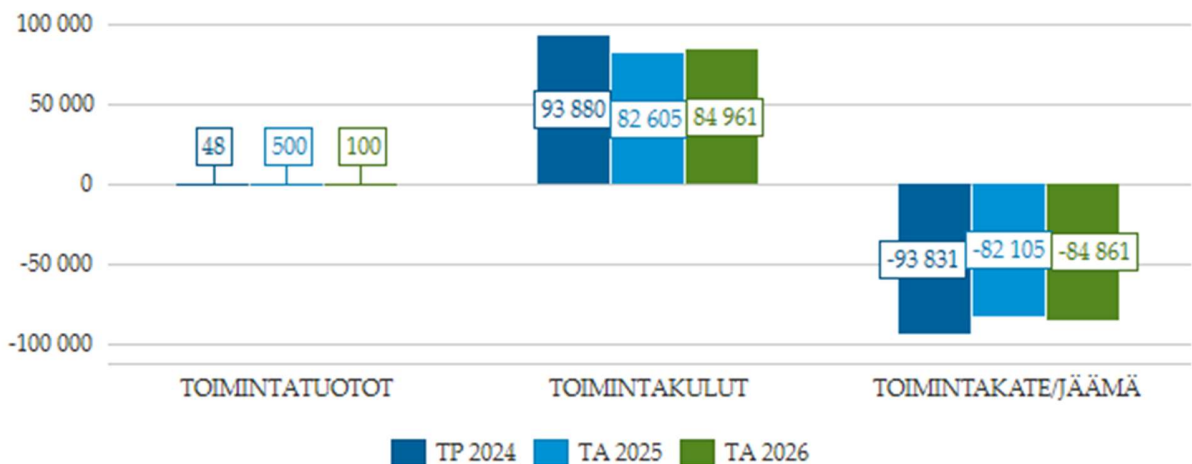
Sivistystoimen hallinto vastaa sivistysosaston johtamisesta ja talousarvion toteutumisesta. Keskeisenä tehtävänä on varmistaa osaavan ja pätevän henkilöstön rekrytointi sivistystoimen eri vastuualueille ja taata laadukkaat hallinnolliset palvelut.

Positiivisen ja valmentavan johtamisen opeilla johdettu Vaala on tunnettu hyvänä, luotettavana ja houkuttelevana työnantajana.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	48	500	100	931,35 %	-80,00 %
TOIMINTAKULUT	-93 880	-82 605	-84 961	-12,01 %	2,85 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-93 831	-82 105	-84 861	-12,50 %	3,36 %

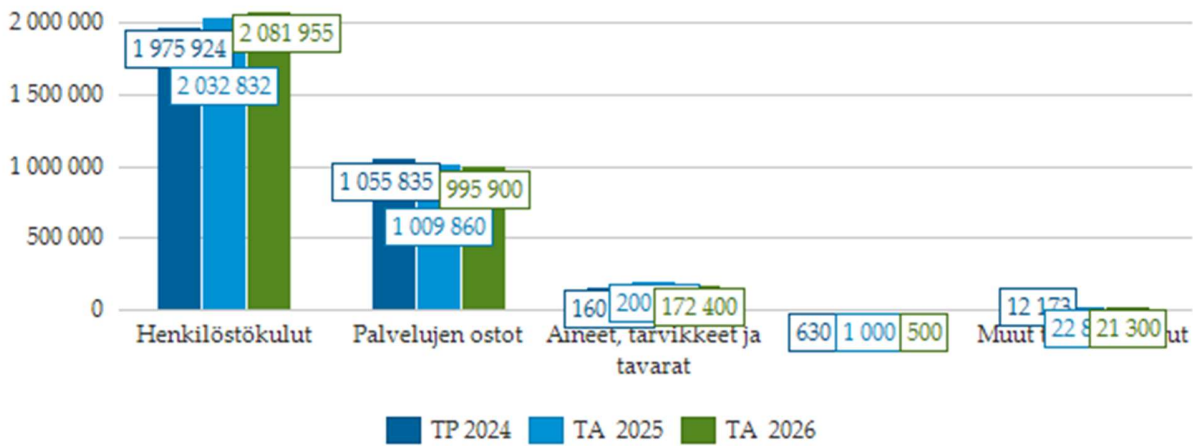
4.3.2 Perusopetus

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

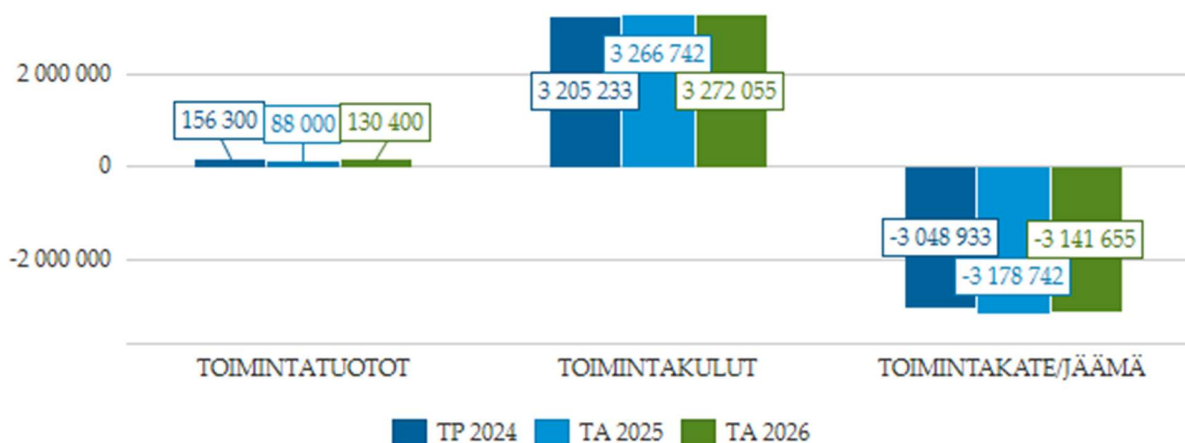
Vaalan yhtenäiskoulu

Perusopetus tarjoaa oppilaille tasa-arvoiset mahdollisuudet laajaan yleissivistykselliseen perustaan ja antaa valmiudet sekä kelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Se ohjaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin. Kasvatustehtävässämme tuemme oppilaiden yksilöllistä oppimista, kehitystä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia yhteistyössä kotien kanssa. Toimintaa ohjaavat opetussuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelma.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	156 300	88 000	130 400	-43,70 %	48,18 %
TOIMINTAKULUT	-3 205 233	-3 266 742	-3 272 055	1,92 %	0,16 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 048 933	-3 178 742	-3 141 655	4,26 %	-1,17 %

4.3.3 Lukio

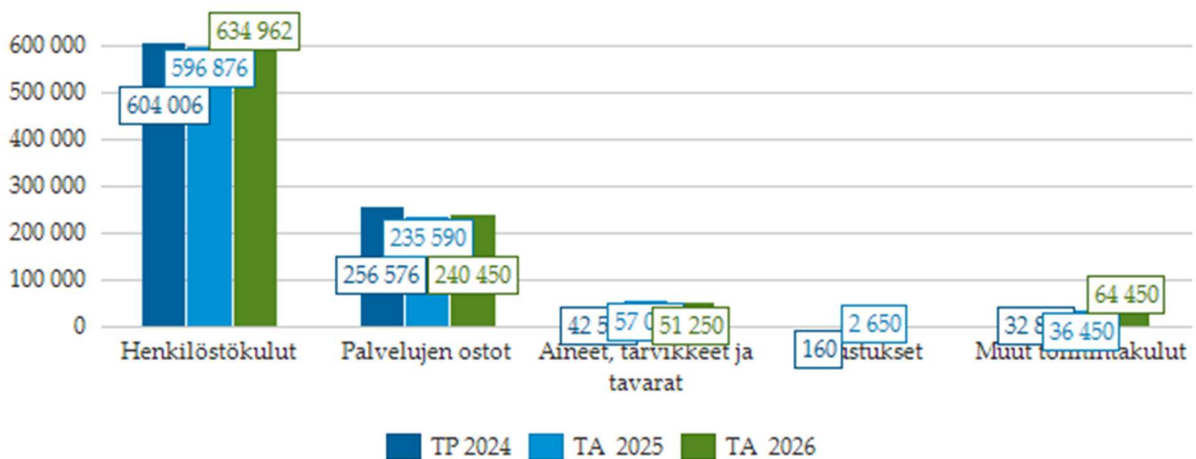
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Vaalan lukio

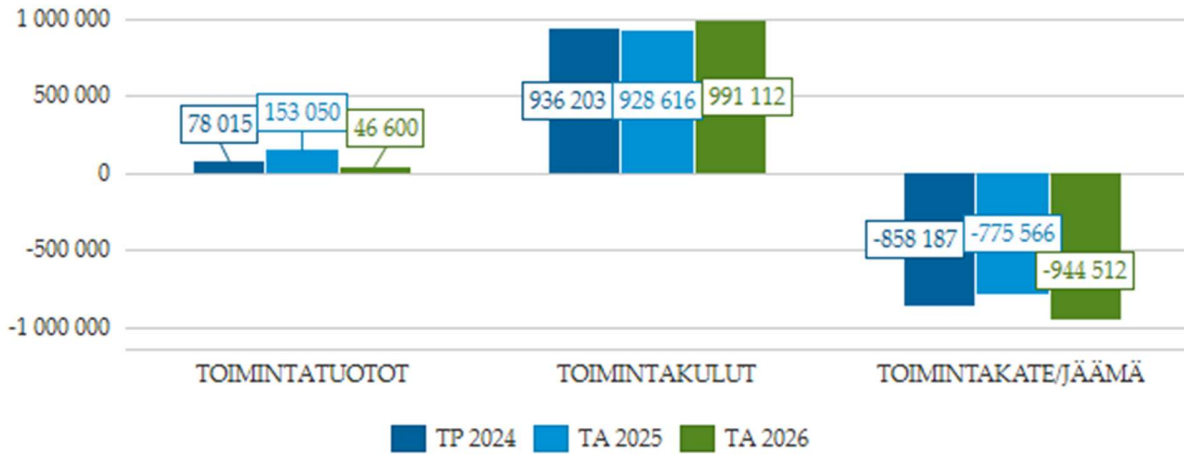
Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutus tarjoaa laaja-alaisen yleissivistyksen sekä valmiuden ylioppilastutkintoon perustuviin jatko-opintoihin. Lukiokoulutus tukee hyvän itsetunnon kehitystä, arvostaa työntekoa ja tavoitteellista oppimista turvallisessa oppimisympäristössä panostaen opetuksen laatuun.

Viihtyisä, ihmisläheinen Vaalan lukio tarjoaa ammattitaitoista ja ajanmukaista opetusta.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	78 015	153 050	46 600	96,18 %	-69,55 %
TOIMINTAKULUT	-936 203	-928 616	-991 112	-0,81 %	6,73 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-858 187	-775 566	-944 512	-9,63 %	21,78 %

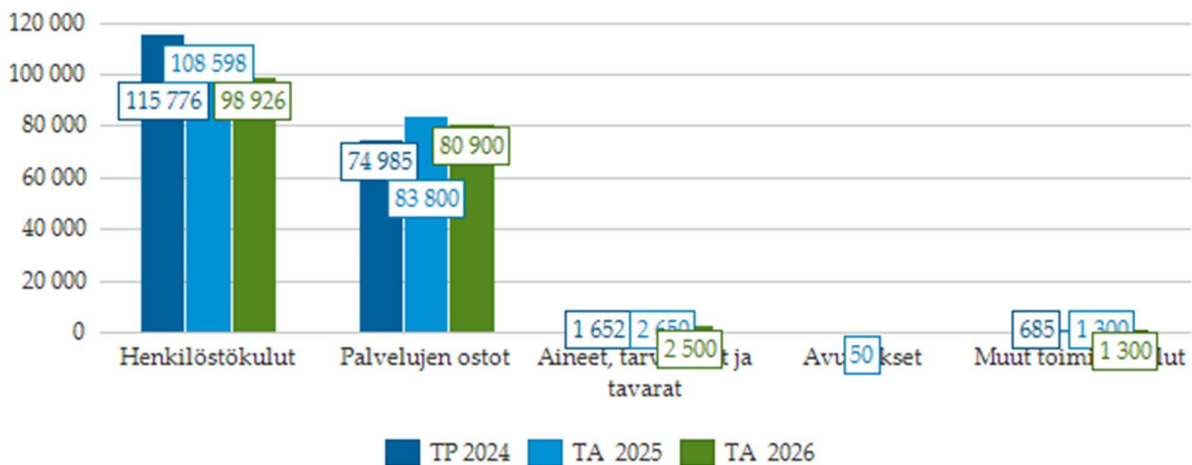
4.3.4 Kansalaisopisto

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

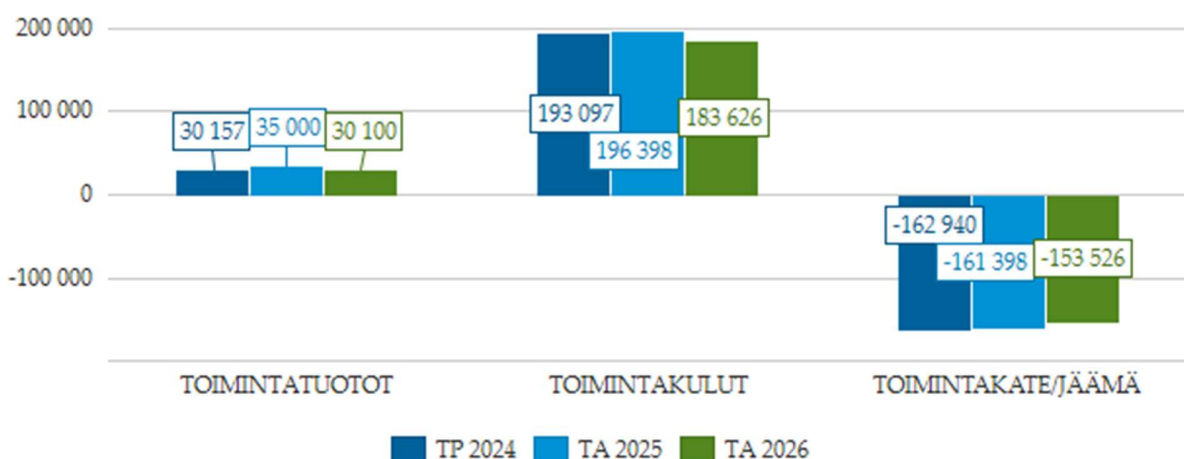
Kunnassa toimii kansalaisopisto, joka on paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuva oppilaitos ja joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Koulutustehtävä: Oulujärven kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu musiikkiin,

kuvataiteisiin ja muotoiluun sekä kädentaitoihin. Kansalaisopistotoiminta tukee elinikäistä oppimista ja tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa ja koulutusta omassa kunnassa. Toimintaa ohjaa kansalaisopiston toimintasuunnitelma.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

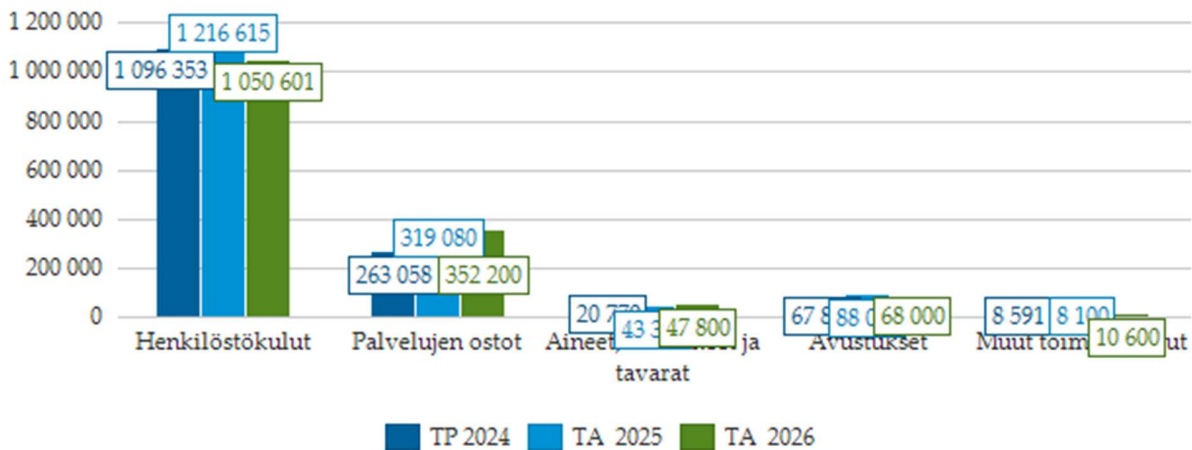
	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	30 157	35 000	30 100	16,06 %	-14,00 %
TOIMINTAKULUT	-193 097	-196 398	-183 626	1,71 %	-6,50 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-162 940	-161 398	-153 526	-0,95 %	-4,88 %

4.3.5 Varhaiskasvatus

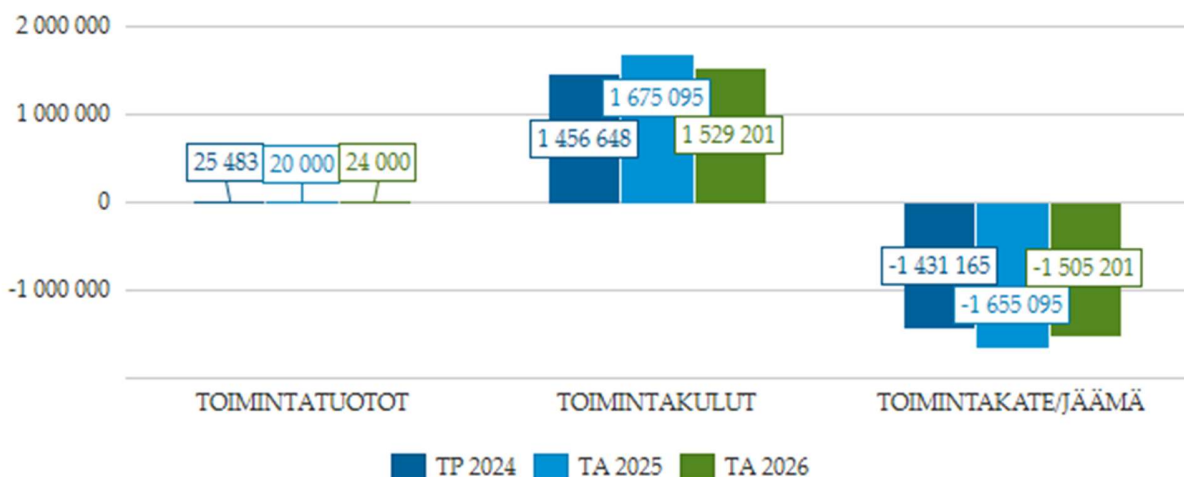
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Varhaiskasvatuksen vastuualueelle kuuluvat lainsäädännön edellyttämät päivähoidon palvelut, lasten kotihoidontuki ja esiopetus. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia yhteistyössä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi varhaiskasvatus mahdollistaa huoltajien osallistumisen työelämään ja opiskeluun. Toimintaa ohjaavat paikalliset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat. Päivähoitoa järjestetään päiväkodissa ja perhepäivähoitona hoitajan kotona. Esiopetus järjestetään päiväkodissa. Tulevan vuoden aikana esiopetuksessa olevien lasten määrä laskee hetkellisesti, joka voi mahdollistaa viisivuotiaiden ryhmän yhdistämistä esiopetuksen kanssa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	25 483	20 000	24 000	-21,52 %	20,00 %
TOIMINTAKULUT	-1 456 648	-1 675 095	-1 529 201	15,00 %	-8,71 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 431 165	-1 655 095	-1 505 201	15,65 %	-9,06 %

4.4 TEKNINEN OSASTO

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Elinvoimalautakunta

Elinvoimalautakunta vastaa kaavoituksesta, rakennus- ja ympäristövalvonnasta, kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, kunnan ja asuntotoimen hallinnassa olevista kiinteistöistä, kunnan omistamista maa- ja metsätiloista sekä kunnan tuottamista tukipalveluista, kuten ravitsemis-, siivous- ja kiinteistöhuoltopalveluista. Tavoitteena on tuottaa kuntalaisille viihtyisiä, terveellisiä ja turvallisia asumisympäristöjä sekä tuottaa muille hallintokunnille niiden toiminnassaan tarvitsemat ympäristön- ja kiinteistöhoito- ja muut toimialaan kuuluvat tukipalvelut.

Tekniset palvelut

Rakennusvalvonnan osalta jatketaan toimenpiteitä, joilla rakennusluokituksen, huoneisto-osoitteiden sekä valtakunnallisten pysyvien huoneistotunnusten kiinteistörekisterin rakennuskannan ajantasaisuus ja osoiterekisteri päivitetään. Ennen vuotta 2000 myönnettyjen rakennuslupien osalta jatketaan paperiarkiston digitointia pysyväsarkistoon saattamisessa. Rakentamislainsäädännön uudistukset aiheuttavat tarkastelua rakennusvalvontaan liittyvissä päivittäisissä tehtävissä ja rakennusvalvonnan ohjauksessa. Uudistettu rakennusjärjestys saatetaan voimaan.

Alueidenkäytön ja kaavoituksen osalta jatketaan etenevien kaavahankkeiden edistämistä, kuten kuntakeskuksen asemakaavan päivittämistä Vaalanlammen rannan asuinalueella sekä Vaalan Kolmion yritysalueella. Uusiutuvan energian tuotannon ja muiden vihreään siirtymään liittyvien hankkeiden kehittämistä jatketaan sekä varaudutaan siihen, että vihreän siirtymän suurhankkeiden edistämiseksi tarvittava resurssi on riittävä.

Talonrakennuksessa tehdään talousarvioon sisällytettyjä kiinteistörakentamisen ja kiinteistöhuollon mukaisia toimia. Talonrakennuksessa ei ole isoja investointeja vuodelle 2026. Sahanrannan- ja veturitallin hankkeet työllistävät talonrakennusta alkuvuoden ja kesän. Apajan remontti ja puukoulun maalaus tullaan myös tekemään kesän aikana. Kiinteistöhuollossa keskitytään ennakko- ja huoltoihin, sekä asennetaan uudet ilmalämpöpumput kirjastolle, päiväkodille, koulun keittiölle sekä teknisen uusiin sosiaaliloihin toimintakeskukselle. Eläköitymiset huomioidaan rekrytointina ja perehdytystarpeina toimintavuodelle.

Keskustan torikortteliin alkaa vuoden aikana rakentua ulkopuolisen toteuttajan toimesta liikerakennus. Samaan pihapiiriin kuuluvaa kunnan torialuetta kehitetään samanaikaisesti investointihankkeena, johon haetaan myös ulkopuolista rahoitusta. Hankkeella parannetaan torialueen viihtyisyyttä ja käytettävyyttä. Kuntalaiset ovat usean vuoden ajan toivoneet torialueen kehittämistä alueen keskeisen sijainnin ja toisaalta alueella olevien mahdollisuuksien vuoksi, mutta kunnostushanketta on siirretty odottamaan liikerakennuksen rakennustöiden alkamista.

Maanrakennuksessa avustettavilla yksityistiekunnilla on 20 %:n omavastuu. Yksityisteiden avustamisen malli päivitetään vastaamaan tulevaisuuden tarpeita ja valmistaudutaan mallin mukaiseen kilpailutukseen vuodelle 2026. Metsätaloudessa keskitytään edelleen harvennushakkuisiin ja ympäristö-/metsänhoidollisiin toimenpiteisiin.

Ravitsemispalveluissa jatketaan edellisvuoden tapaan. Ravitsemispalveluiden yhteistyötä Muhoksen ja Utajärven kunnan kanssa jatketaan. Vaalan kunnan osuus ateriapalvelupäällikön viran kustannuksista on 18%.

Siivouspalveluissa varaudutaan muuttuvien kohteiden määrissä puhtaudenpitoon ja henkilöresurssitarpeisiin. Puhtauspalveluvastaava ja tekninen johtaja vastaavat toiminnasta.

Oulunkaaren ympäristöpalvelut jatkaa kunnallisen ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja eläinlääkintähuollon palveluiden tuottamista Pudasjärven, Iin, Utajärven ja Vaalan kuntiin.

Vakinaisten viranhaltijoiden määrä pysyy samana vuonna 2026. Elinympäristötyöryhmän koko vaihtelee vuoden aikana ja on maksimissaan 12 henkilöä. Määräaikaiselle rakennustarkastajalle on varattu palkka vuodelle 2026, jolla varmistetaan palvelujen saatavuus isojen hankkeiden lisätessä työmäärää. Vs. rakennusmestarin määräaikainen virka jatkuu ainakin huhtikuun loppuun. Teknisellä osastolla työskentelee vuoden 2026 aikana määräaikaisessa työtehtävässä suunnittelija, jonka tehtävät ovat pääasiassa kaavoitukseen ja infraan liittyvää suunnittelua.

TOIMENPIDE 2026: JATKAMME AKTIIVISUUTTA ENERGIAMURROKSEN EDISTÄJÄNÄ. KAAVOITAMME JOUSTAVAA KOKONAISUUTTA, JOSSA PAITSI TUOTAMME VIHREÄÄ ENERGIAA, MYÖS HYÖDYNNÄMME SITÄ KESTÄVÄSTI, SAMALLA LUODEN EDELLYTYKSIÄ MUULLE KANNATTAVALLE ELINKEINOTOIMINNALLE.

Valtuustokauden kärkihanke: Vaalimme ja hyödynnämme kestävästi ainutlaatuisen luontomme monimuotoisuutta – meillä sijaitsee maamme keskeisin uusiutuvan ja vihreän energian klusteri.

Arviointimittarit	Vastuutaho
Vihreää energiaa edistävät kaavoitusaloitteet ja hyväksytyt kaavoitusaloitteet	kunnanjohtaja, elinkeinopäällikkö, kaavoitus-päällikkö, tekninen johtaja

Ei arviota

TOIMENPIDE 2026: KIINTEISTÖSTRATEGIAN PÄIVITTÄMINEN

Valtuustokauden kärkihanke: Kunta kehittää omaa infraansa ennakkoluulottomasti ja erilaisia harrastuksia ja liiketoimintaa mahdollistaen. Rakennamme kestävästi, kauniisti ja muunneltavasti.

Arviointimittarit	Vastuutaho
hyväksytty kiinteistöstrategia	tekninen johtaja, rakennusmestari

Ei arviota

TOIMENPIDE 2026: KUNNAN OMAISUUDEN TAI KIINTEISTÖJEN JA INFRAN TIETOHALLINNAN KEHITTÄMINEN (FIMX)

Valtuustokauden kärkihanke: Vaalan omistajapolitiikassa korostuvat ekologisuus, yrittäjyystävyllisyys sekä omaisuuden vastuullinen ja tuloksekas hoitaminen.

Arviointimittarit	Vastuutaho
Kohteiden määrä ja niiden tiedot FimX-ohjelmistossa	maanrakennusmestari, rakennusmestari, ympäristötyönjohtaja

Ei arviota

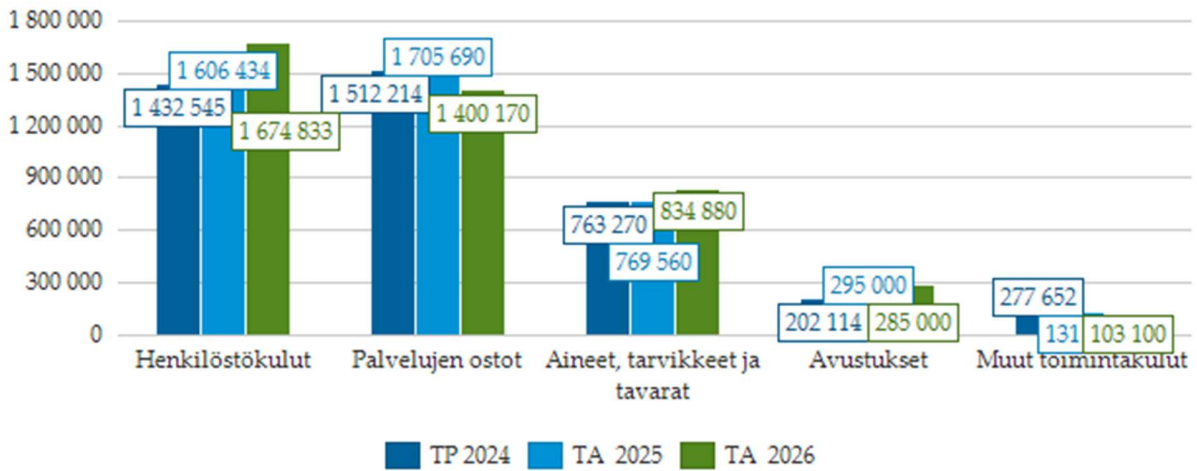
TOIMENPIDE 2026: YKSITYISTEIDEN AVUSTAMISMALLIN SELKEYTTÄMINEN

Valtuustokauden kärkihanke: Vakaa ja parantuva taloustilanteemme mahdollistaa ihmislähtöiset, laadukkaat ja kattavat lähi- ja digipalvelut sekä niiden kekseliään kehittämisen.

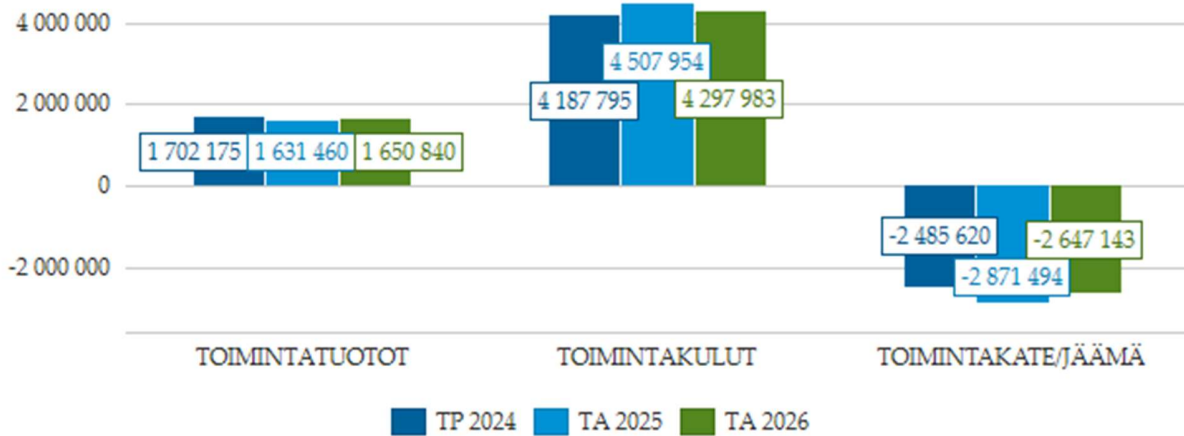
Arviointimittarit	Vastuutaho
Hyväksytty yksityisteiden avustamismalli	maanrakennusmestari, tekninen johtaja

Ei arviota

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

VAALAN KUNTA	TP2024	TA2025	TA2026
TOIMINTATUOTOT	1 744 062	1 631 460	1 650 840
TOIMINTAKULUT	-4 305 516	-4 552 414	-4 297 983
Henkilöstökulut	-1 433 424	-1 606 434	-1 674 833
Palvelujen ostot	-1 530 433	-1 717 100	-1 400 170
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-784 165	-782 610	-834 880
Avustukset	-202 114	-295 000	-285 000
Muut toimintakulut	-355 379	-151 270	-103 100
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 561 454	-2 915 954	-2 647 143
VUOSIKATE	-2 556 253	-2 915 954	-2 647 143
TILIKAUDEN TULOS	-4 008 922	-3 469 494	-3 158 563
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4 008 922	-3 469 494	-3 158 563

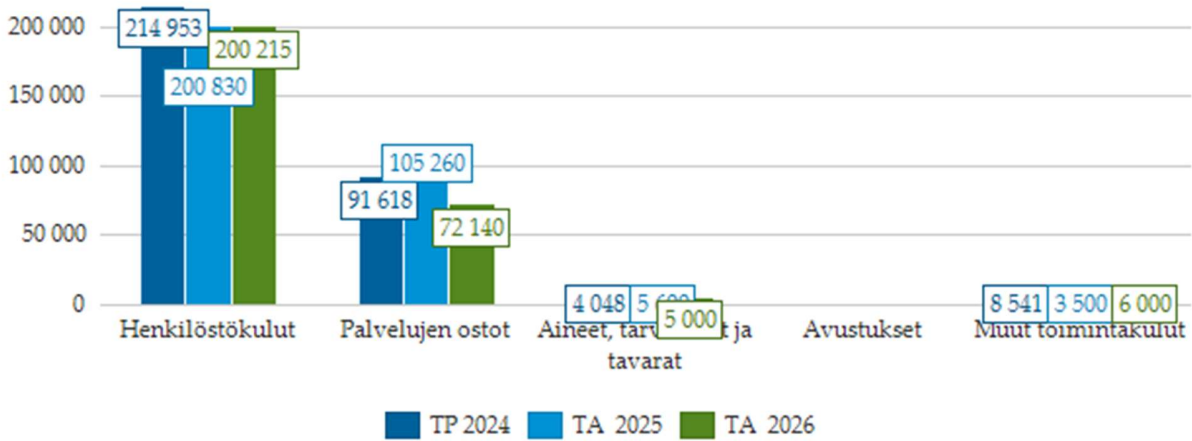
4.4.1 Tekninen toimisto

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

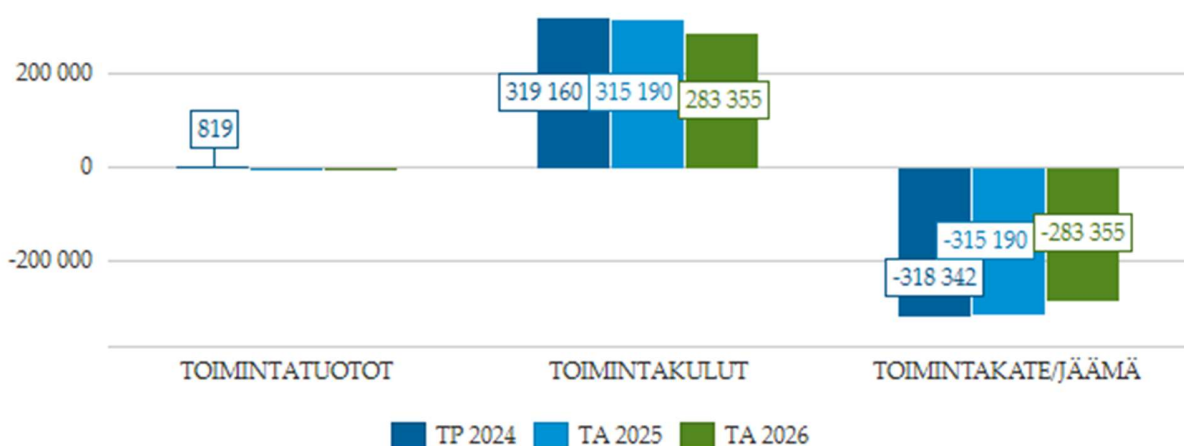
Teknisen toimisto tuottaa keskitetyt hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle edullisesti ja laadukkaasti. Hallinnon tehtäväalue käsittää teknisen toimiston hallinnolliset ja toimistotyöt sekä elinvoimalautakunnan toiminnan. Hallinnon alle on keskitetty kaikki toiminnot, jotka eivät suoraan liity vastuualueiden käytännön työhön. Myös kaikki toimistotyöhön kuuluvat hankinnat on keskitetty hallintoon. Palkkakustannukset sisältävät teknisen johtajan palkan ja 1,5 palvelusihteerin palkan sekä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokouspalkkiot.

Asiantuntijapalveluihin on lisätty lainopillisia ostopalveluita toimintakuluihin.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	819			-100,00 %	
TOIMINTAKULUT	-319 160	-315 190	-283 355	-1,24 %	-10,10 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-318 342	-315 190	-283 355	-0,99 %	-10,10 %

4.4.2 Ravitsemuspalvelut

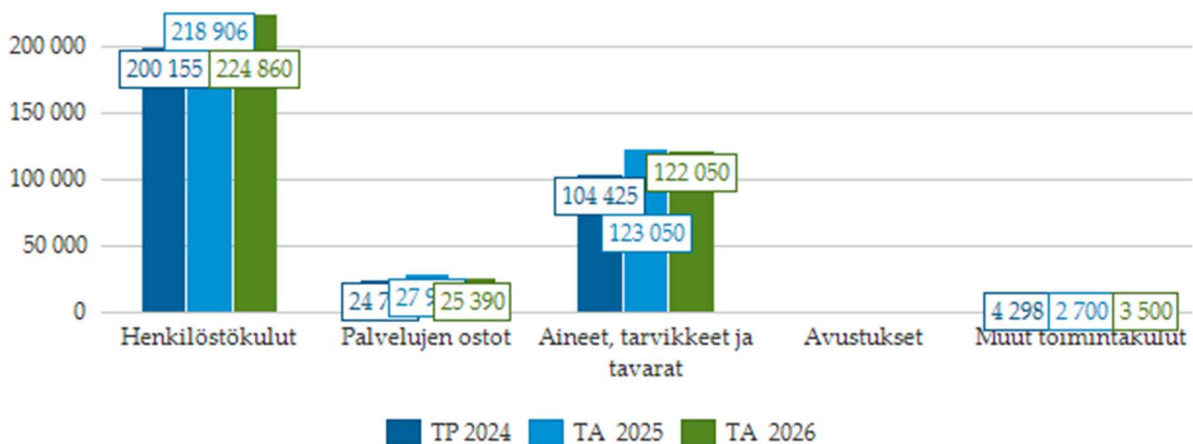
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Perustehtävänä on tuottaa tarvittavat ateriapalvelut taloudellisesti, turvallisesti ja ravitsemussuositukset huomioon ottaen varhaiskasvatukseen, oppilaille ja henkilöstöruokailijoille. Kunnan ravitsemuspalveluiden yksi tärkeä tehtävä on olla osaltaan mukana kuntalaisten hyvinvoinnissa ja terveyden edistämistyössä. Vaalan, Utajärven ja Muhoksen kunnat kehittävät ateriapalveluitaan kuntien yhteisen ateriapalvelupäällikön viran ohjauksessa. Ateriapalveluita tuottaa oppilasravintola Sapuska.

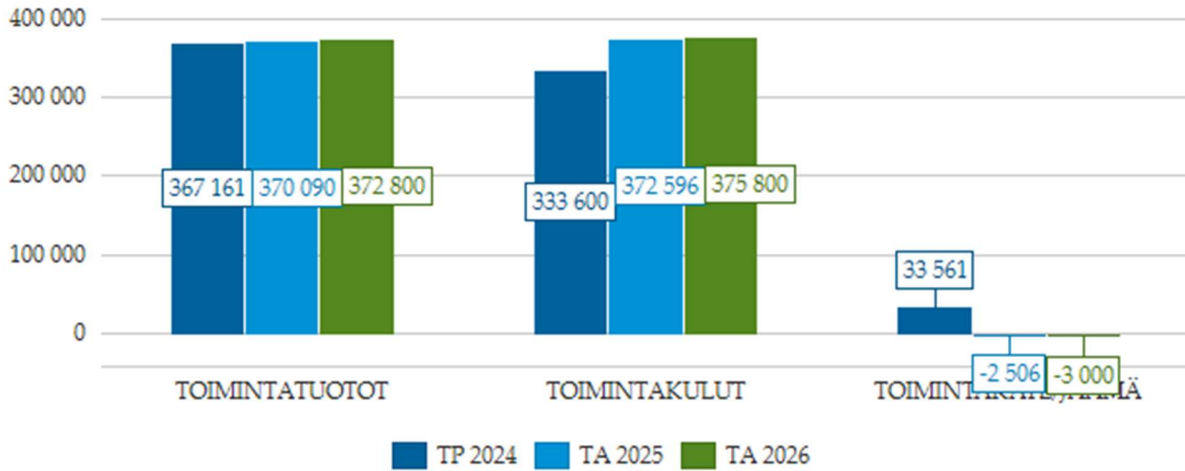
Hankintojen lähtökohtana on kotimaiset, tuoreet ja laadukkaat raaka-aineet. Lähi- ja luomuruoan käyttöä lisätään mahdollisuuksien mukaan. Monetran hankintapalvelut kilpailuttavat elintarvikehankintamme ja olemme mukana seudullisessa yhteistyöryhmässä ja käytössä on seudullinen ruokalista.

Ruokahuolto keskittyy kouluruokailun järjestämiseen arkipäivisin. Aamupalakokeilu jatkuu ja toiminnassa ei merkittäviä muutoksia.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

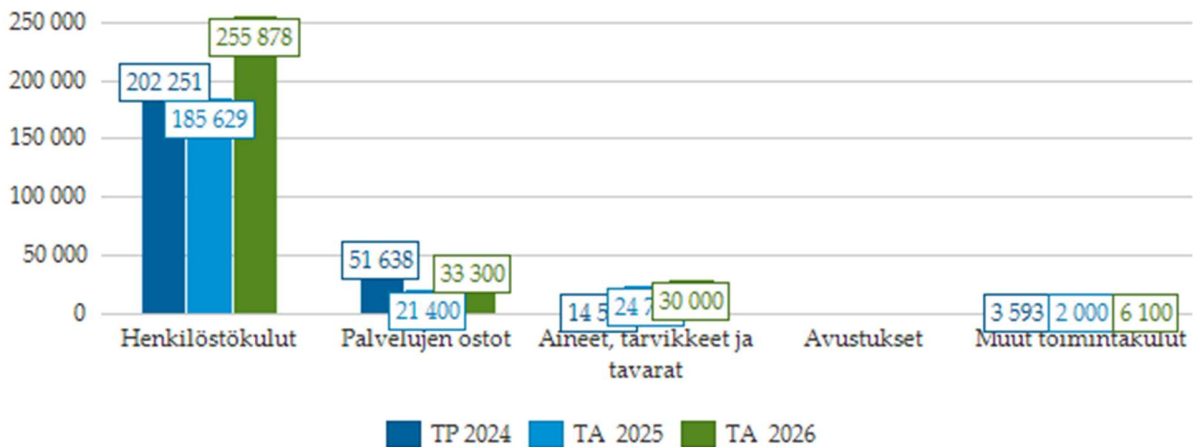
	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	367 161	370 090	372 800	0,80 %	0,73 %
TOIMINTAKULUT	-333 600	-372 596	-375 800	11,69 %	0,86 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	33 561	-2 506	-3 000	-107,47 %	19,72 %

4.4.3 Siivouspalvelut

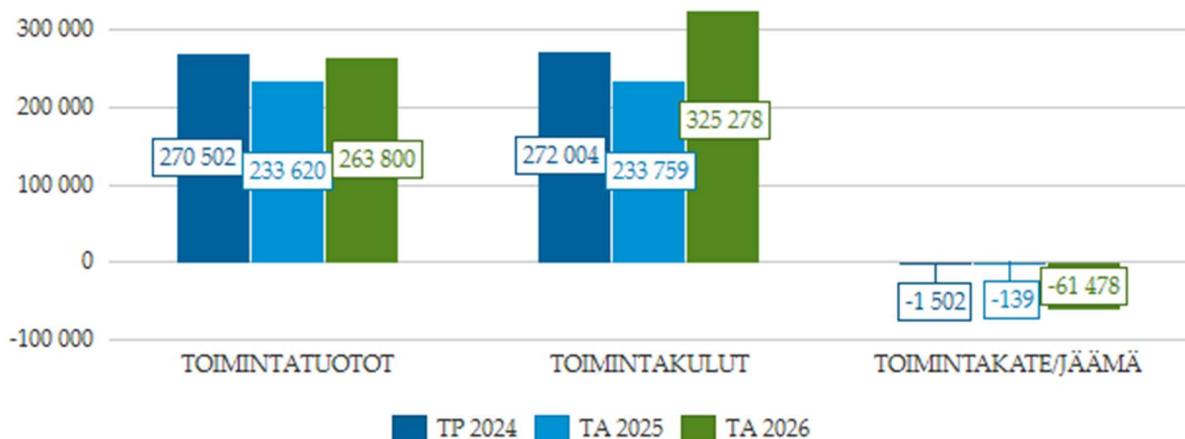
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Siivouspalveluiden tehtävänä on pitää asiakkaiden toimintaympäristö hygieenisenä ja viihtyisänä sekä osaltaan ylläpitää tilojen turvallisuutta ja toimivuutta. Siivouspalvelut tuottaa ylläpito- ja perussiivousta koulukeskukselle, varhaiskasvatukselle ja muille kunnan kohteille. Käytössä on ympäristöystävälliset puhdistusaineet, ajanmukaiset välineet, koneet sekä menetelmät. Väistötiloihin siirtyneet toiminnot on huomioitu siivouspalveluissa. Kustannukset budjetoidaan toimipaikkakohtaisesti. Kiinteistöstrategian muutokset kiinteistöissä voivat muuttaa siivouspalveluiden mitoituksia. Puhtauspalveluvastaava ja tekninen johtaja vastaavat toiminnasta.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	270 502	233 620	263 800	-13,63 %	12,92 %
TOIMINTAKULUT	-272 004	-233 759	-325 278	-14,06 %	39,15 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 502	-139	-61 478	-90,76 %	

4.4.4 Talonrakennus

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

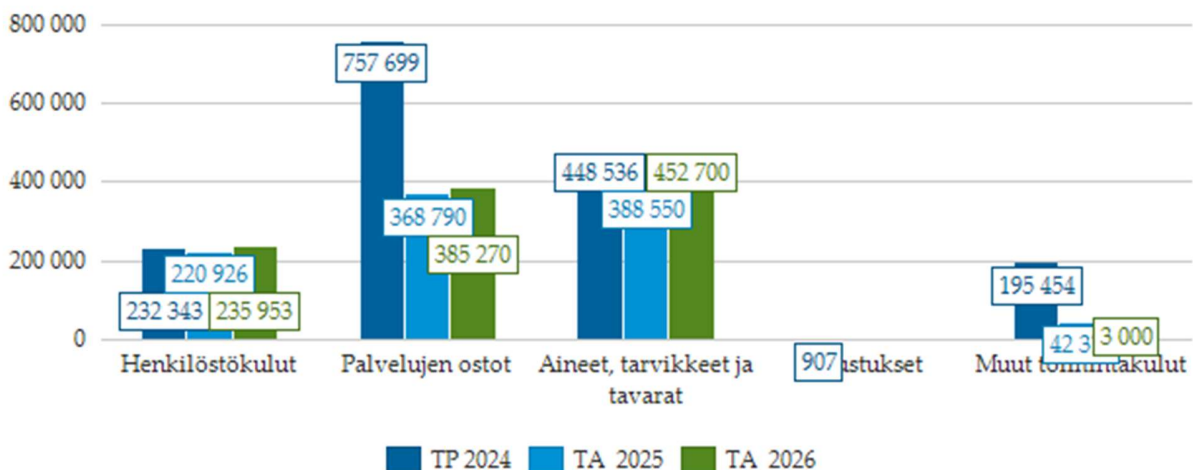
Talonrakentamisen ja kunnossapidon vastuualue käsittää rakentamisen ja kunnossapidon sekä varastot. Kunnan omistamien rakennusten pitäminen käyttökunnossa ja kunnan rakennuttajatehtävien hoitaminen kuuluu vastuualueeseen. Talonrakennuksen hallinnosta maksetaan talonrakennusmestarin palkka. Työntekijöiden palkat kirjataan talonrakennuksen eri kustannuspaikoille.

Kunnan kiinteistöjen rakennuskanta sisältää yli 100 rakennusta/rakennelmaa, joihin kiinteistöstrategian mukaisesti suoritetaan toimenpiteitä. Kiinteistöstrategia sisältää pitkän tähtäimen suunnitelmat, joilla ohjataan taloudellista ja käytännön toimintaa talonrakennuksessa. Kiinteistöstrategia tullaan päivittämään vuonna 2026. Talonrakentamisessa keskitytään olemassa olevan kiinteistökannan kunnossapitoon ja huoltoon. Sahanrannan- ja veturitallin hankkeet, sekä Apajan remontti työllistävät myös ensi vuonna.

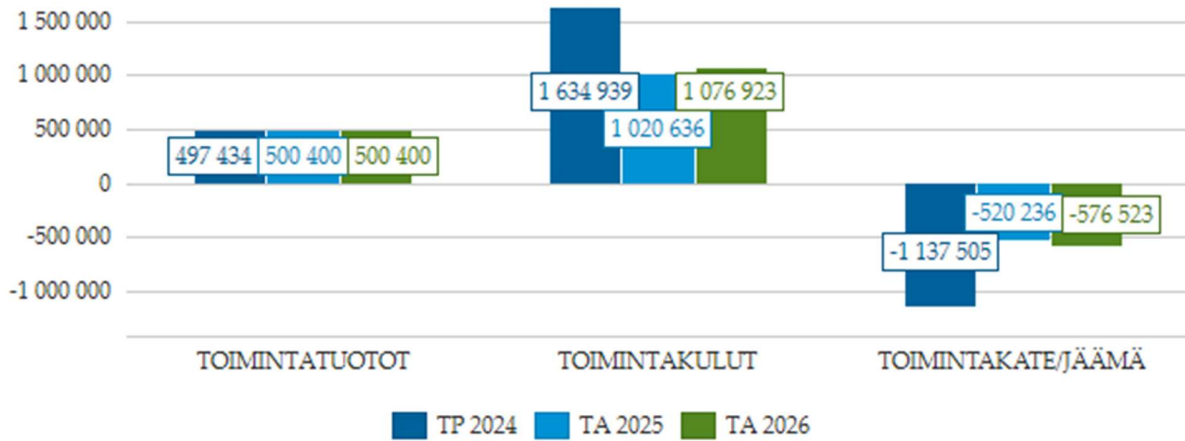
Kiinteistöhuollossa keskitytään ennakkohuoltoihin sekä palvellaan kiinteistöjen käyttäjiä. Kiinteistöhuolto asentaa myös uudet ilmalämpöpumput kirjastolle, päiväkodille, koulun keittiölle sekä teknisen uusiin sosiaalitaloihin toimintakeskukselle.

Rakennuspuolella ja kiinteistöhoidon puolella jatketaan olemassa olevilla resursseilla 3 vakituista rakennuspuolella, joista yksi 60% osa-aikainen ja 2 vakituista kiinteistöhoidon puolella. Eläköitymisiä tulee lähivuosina, joihin valmistautuminen on käynnissä.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	497 434	500 400	500 400	0,60 %	
TOIMINTAKULUT	-1 634 939	-1 020 636	-1 076 923	-37,57 %	5,51 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 137 505	-520 236	-576 523	-54,27 %	10,82 %

4.4.5 Maanrakennus

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

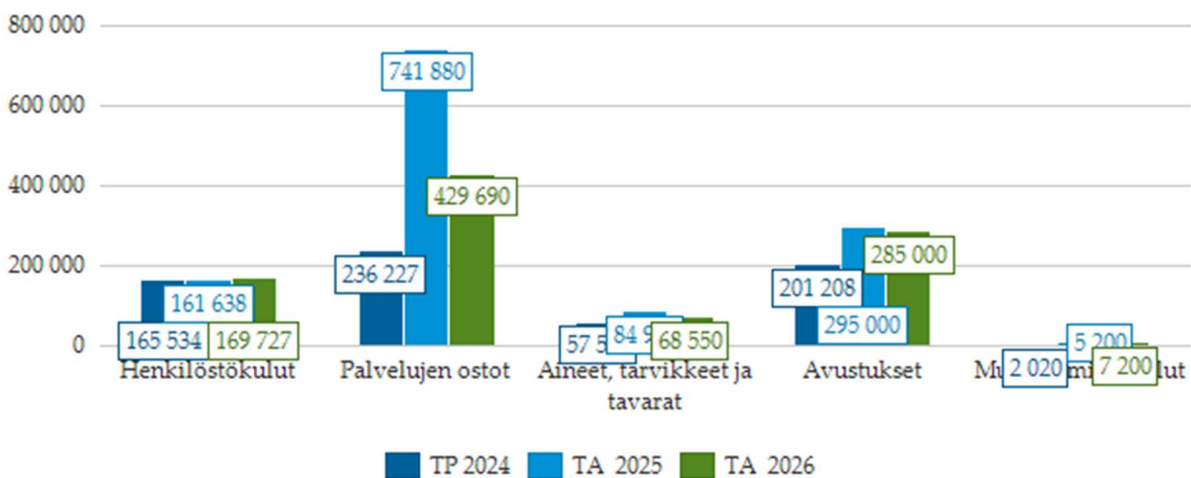
Maanrakennuksen vastuualueen tehtävänä on kaavateiden ja kevyenliikenteenväylien kunnossapidosta huolehtiminen siten, että kuntalaisten liikkuminen eri liikennevälineillä ja jalkaisin on turvallista kaikissa olosuhteissa. Avustusehdot täyttävien yksityisteiden ja omien teiden talvikunnossapidon järjestäminen, sekä tärkeimpien yksityisteiden pölynsidonta ja lanaus kerran kesässä. Yleisten alueiden kunnossapito sekä ympäristön viihtyisyyden lisääminen ja toimintojen kehittäminen ovat iso osa toimintaa. Perustehtäviin kuuluu lisäksi pihojen viheralueiden kunnossapitopalveluiden tuottamien, sekä erilaisissa hankkeissa mukana oleminen.

Maanrakennusosasto keskittyy infrastruktuurin ylläpitoon ja kehittämiseen, varmistaakseen kestävä ja tehokkaan ympäristön kuntalaisille. Maanrakennuksen ja ympäristötoimen yhteinen henkilöstö koostuu kolmesta vakinaisesta työntekijästä maanrakennustyöntekijästä, koneenkuljettajasta ja työnohjaajasta. Viheralueiden ja yleisten alueiden ylläpidossa ja rakentamisessa työskentelee lisäksi kausityöntekijöitä ja elinvoimaryhmätyöntekijöitä. Nurmialueiden hoito järjestetään vuonna 2026 kunnan omana työnä. Alueiden hoitoon varataan investointeihin rahaa konehankintoja varten.

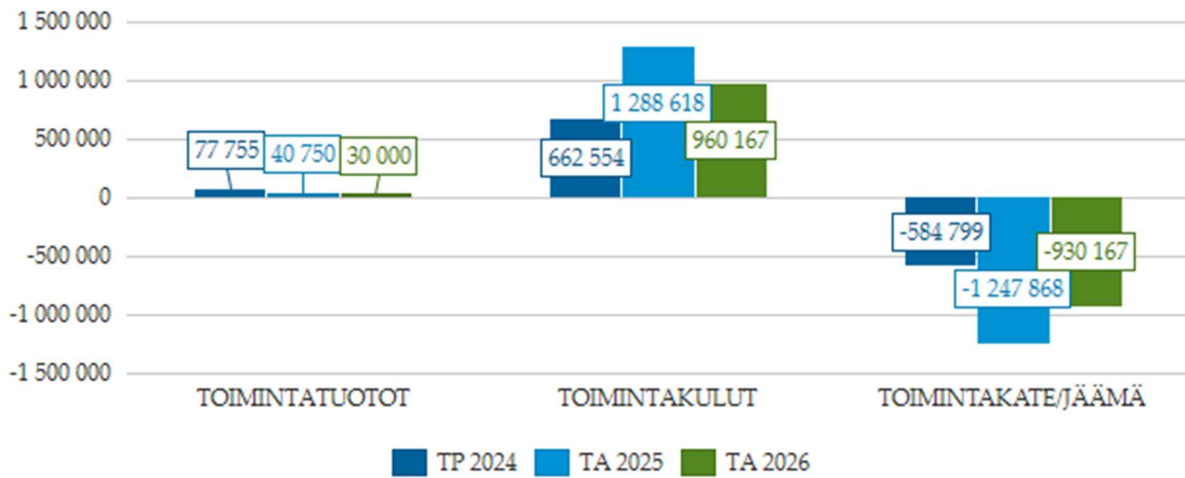
Vanhojen maaläjitysalueiden kunnostamistoimenpiteet ja maisemointi jatkuvat vuonna 2026. Varaintitilojen parantaminen on edelleen ajankohtaista. Yleisillä alueilla, puistoissa, leikkialueilla, puistometsissä jatketaan ympäristön siistimistöitä. Kaavateiden, pihojen ja yksityisteiden talvikunnossapidon kilpailuttaminen on ajankohtaista vuonna 2026. Opastesuunnitelman laadinta on ajankohtaista.

Kunnan kaavateillä on edelleen korjausvelkaa. Kaavateiden korjaamiseen varataan investointisuunnitelman mukaisesti 400 000 euroa. Sahanrannan kehittämishankkeen rakennustyöt jatkuvat vuonna 2026. Veturitalli hanke viedään loppuun kevään 2026 aikana.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	77 755	40 750	30 000	-47,59 %	-26,38 %
TOIMINTAKULUT	-662 554	-1 288 618	-960 167	94,49 %	-25,49 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-584 799	-1 247 868	-930 167	113,38 %	-25,46 %

4.4.6 Ympäristötoimi

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

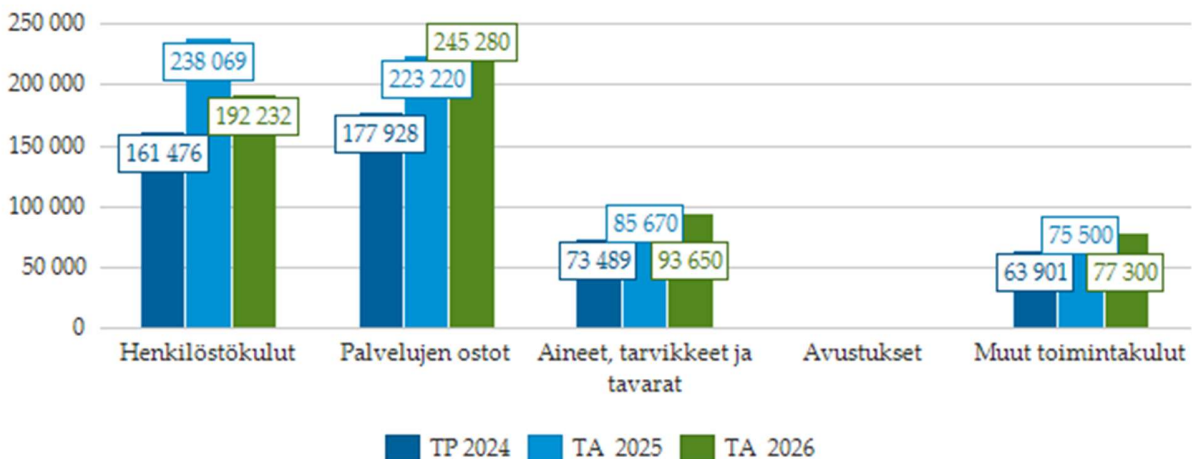
Ympäristötoimen vastuualueelle tehtävänä on urheilu- ja liikuntaharrastuksen tukeminen ja lisääminen huolehtimalla ulkoliikuntapaikkojen, ulkoilureittien ja uimarantojen sekä satamien kunnossapidosta sekä kehittämisestä. Perustehtäviin kuuluu lisäksi erilaisten kunnossapitopalveluiden tuottamien muille hallintokunnille, sekä avustavat tehtävät kunnan tapahtumissa, sekä hankkeissa.

Maanrakennus ja ympäristötoimi on eritelty omiksi vastuu-/osa-alueiksi vuoden 2025 alusta lähtien. Maanrakennusmestari ja ympäristötyönjohtaja sijaistavat toisiaan. Ympäristötoimen osa-alueita ovat liikuntapaikat, maa- ja metsätilat, satamat ja konekeskus. Maanrakennuksen ja ympäristötoimen henkilöstö koostuu kahdesta vakinaisesta koneenkuljettajasta ja työnohjaajasta.

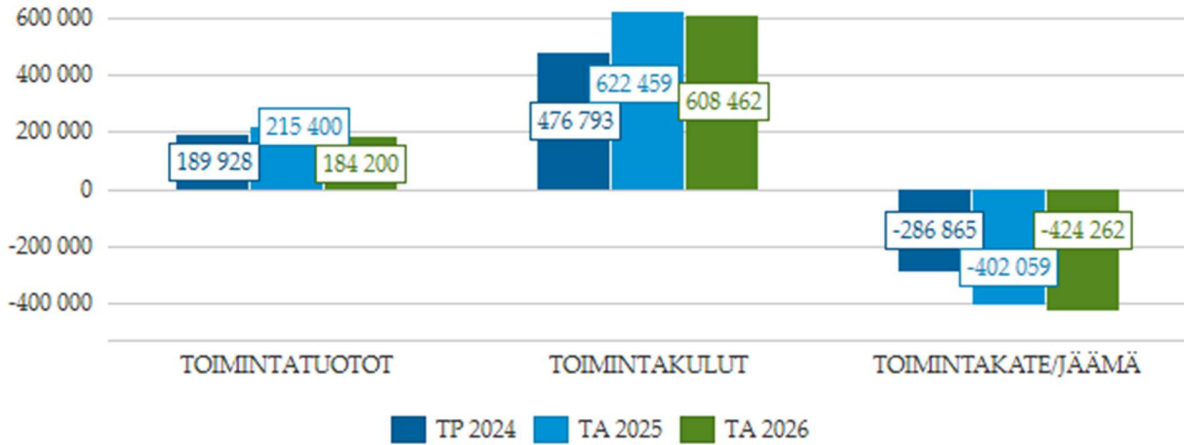
Maa- ja metsätilat sisältävät kunnan omistamat maa- ja metsätilat sekä kunnan omistamat tontit ja niihin liittyvät yksityisteiden kustannukset sekä mahdolliset omaisuuden myyntituotot. Metsän käsittelyt kohdistuvat hoitotoimenpiteisiin taimikoissa ja mahdollisiin harvennushakkuisiin. Energia-puukertymät haketetaan lämpölaitoksille myytäväksi tuotteeksi ja tulot käytetään pääsääntöisesti metsien ja viihtyisyyden parantamisena ympäristön hoitoon. Satamien osalta tehdään pienimuotoista laiturien ja satama-alueiden kunnostustyötä.

Vastuualueella on varauduttu toimintakulujen nostona eri osa-alueiden kunnostus- ja korjausrakentamiseen esimerkiksi. Kuluja nostavat lievästi uusien vastuualueiden ylläpitotyöt, kuten Vaalahalli ja yleinen hinnannousu.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	189 928	215 400	184 200	13,41 %	-14,48 %
TOIMINTAKULUT	-476 794	-622 459	-608 462	30,55 %	-2,25 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-286 865	-402 059	-424 262	40,16 %	5,52 %

4.4.7 Kaavoitus ja suunnittelu

Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Kaavoituksen vastuualueen tehtävänä on tuottaa kunnan kaavoituksen viranomaispalvelut sekä ostopalveluiden ohjaus kaavoituksen ja tarvittavien mittautustöiden osalta. Kaavoituksella ohjataan kunnan alueidenkäyttöä ja edistetään kunnan kokonaisvaltaista suunnittelua ja kehittämistä.

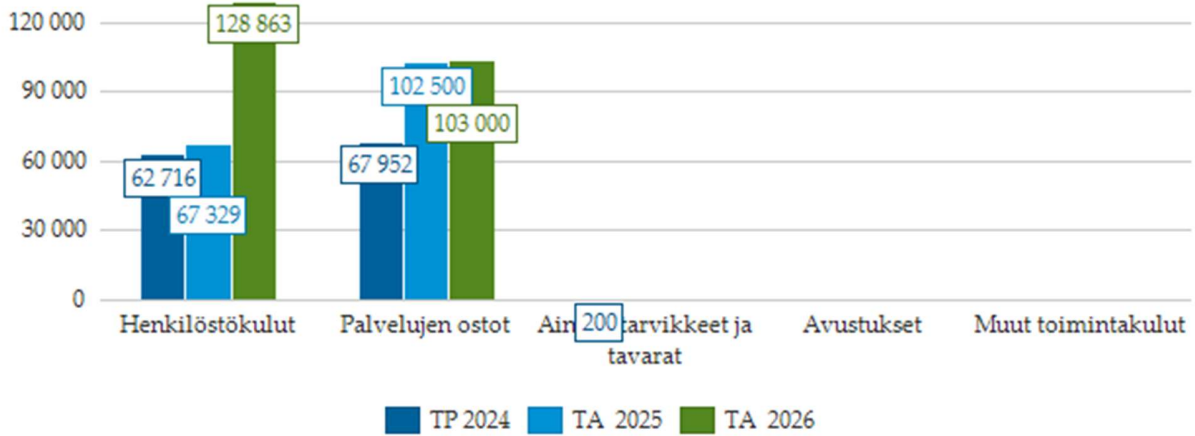
Vastuualue ohjaa alueidenkäytön suunnittelua ja kuntasuunnittelua, osallistuu kunnan elinkeinojen kehittämiseen sekä tekee ylikunnallista yhteistyötä. Kaavoituksen ja suunnittelun talousarvio sisältää henkilöstökustannuksien lisäksi ulkopuolisen asiantuntijapalvelun kustannukset. Ostopalveluna hankitaan kaavoituksen ja mittautustöiden konsulttipalveluita. Kaavoituksen parissa työskentelee kaavoituspäällikkö, jonka työtehtäviin kuuluu läheisesti myös elinvoimaan liittyvien hankkeiden valmistelu, sekä teknisen osaston suunnittelija, joka osallistuu maankäytön suunnittelutehtävien lisäksi myös katu- ja tiehankkeiden sekä yleisten alueiden parannustoimien suunnitelmien laatimiseen. Suunnittelija myös kehittää paikkatietoaineistoja tiedolla johtamisen tueksi.

Vuosittain laadittava alueidenkäyttölain mukainen kaavoituskatsaus kertoo kunnassa etenevistä kaavahankkeista sekä muista alueidenkäytön suunnitelmista. Talousvuonna 2026 jatketaan etenevässä olevia asema- ja yleiskaavahankkeita. Vaalan kunnan keskustassa päivitetään Vaalanlammen rannan asuinalueen asemakaavaa sekä laaditaan Vaalan Kolmion yritysalueen valtatie 22 läheisyyteen. Ranta-alueiden kaavojen päivitystä jatketaan.

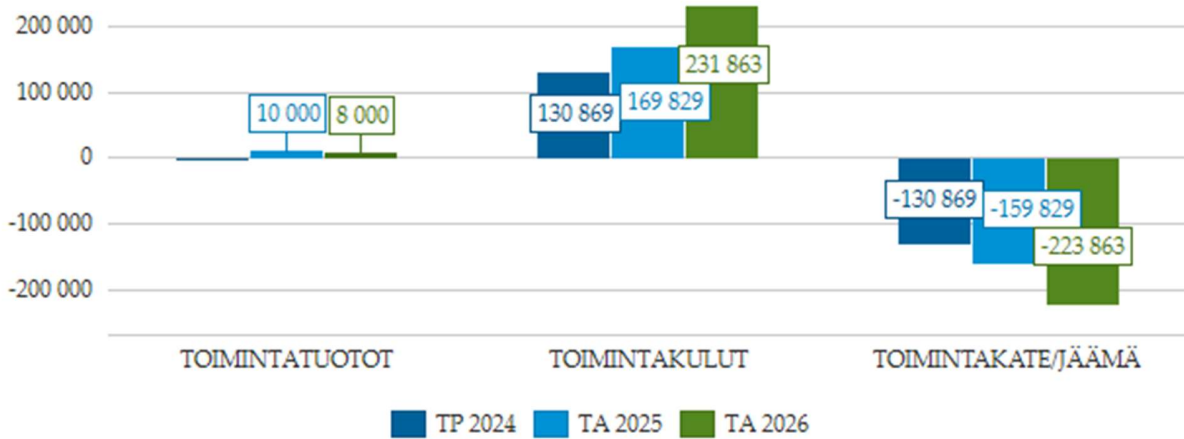
Vaalan kunta on pitkään edistänyt vihreän energian tuotantoa kaavoittamalla kuntaan tuulivoimatuotannolle soveltuvia alueita. Uusiutuvaan energiantuotantoon liittyviä muitakin hankkeita on kuntaan syntymässä, mitä edesauttaa mm. Nuovuankankaan sähköaseman sijainti keskeisellä paikalla kunnassa. Uusiutuvan energian tuotanto edistää myös energiaa käyttävien toimintojen sijoittumista kuntaan, mistä esimerkkinä kunnan itäosaan kaavoitettava vihreän vedyn jatkojalostamo. Kuntaan on myös jätetty kaavoitusaloite hybridihankkeesta, joka sisältää uusiutuvan energian tuotantoalueen kunnan pohjoispuolelle sekä siihen yhteydessä olevan datakeskusalueen kuntakeskuksen eteläpuolelle. Uusiutuvaan energiaan liittyvät hankkeet ovat suuria kokonaisuuksia, joilla on mahdollista edistää myös täysin hankkeisiin liittymätöntä yritystoimintaa. Tämän kokonaisuuden hallinta ja kehittäminen on keskeisessä osassa kunnan alueidenkäytön lähivuosien suunnittelussa, myös tulevana talousvuonna.

Viranomaispalveluiden osalta jatketaan rakentamislainsäädännön uudistukseen liittyviä toimia, mm. rakennusjärjestyksen uudistamista.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT		10 000	8 000		-20,00 %
TOIMINTAKULUT	-130 869	-169 829	-231 863	29,77 %	36,53 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-130 869	-159 829	-223 863	22,13 %	40,06 %

4.4.8 Rakennusvalvonta

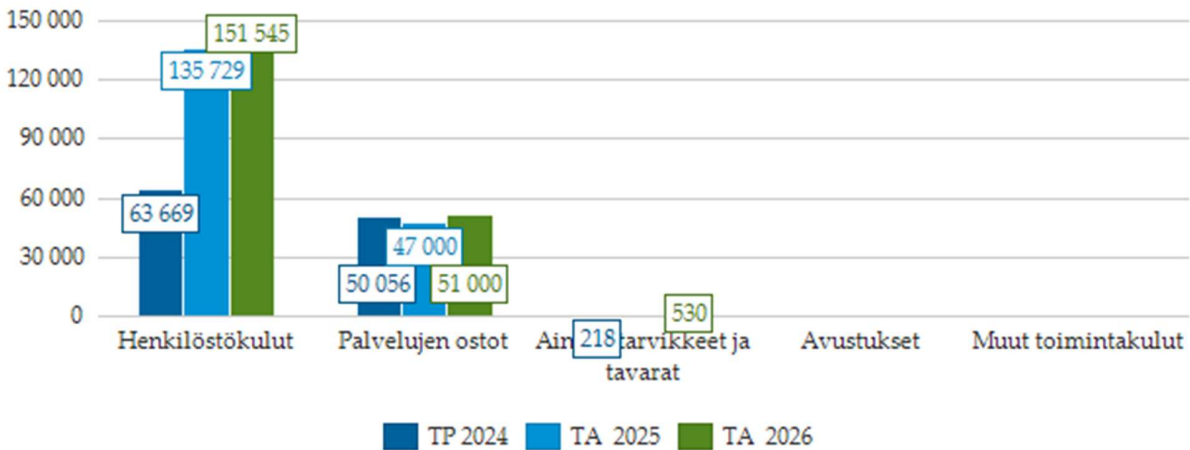
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Rakentamislain mukaan rakennusvalvonnan tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa kaavoituksen toteutumista ja rakentamista. Rakennusvalvonnan toiminta-ajatus rakentuu pitkälti rakentamislain ja alueidenkäyttölain asettamien tavoitteiden varaan eli olla myötävaikuttamassa siihen, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisyyden, turvallisuuden sekä teknisen laadun suhteen ja että rakennettu ympäristö muodostuu turvalliseksi, toimivaksi, virikkeelliseksi ja esteettisesti tyydyttäväksi.

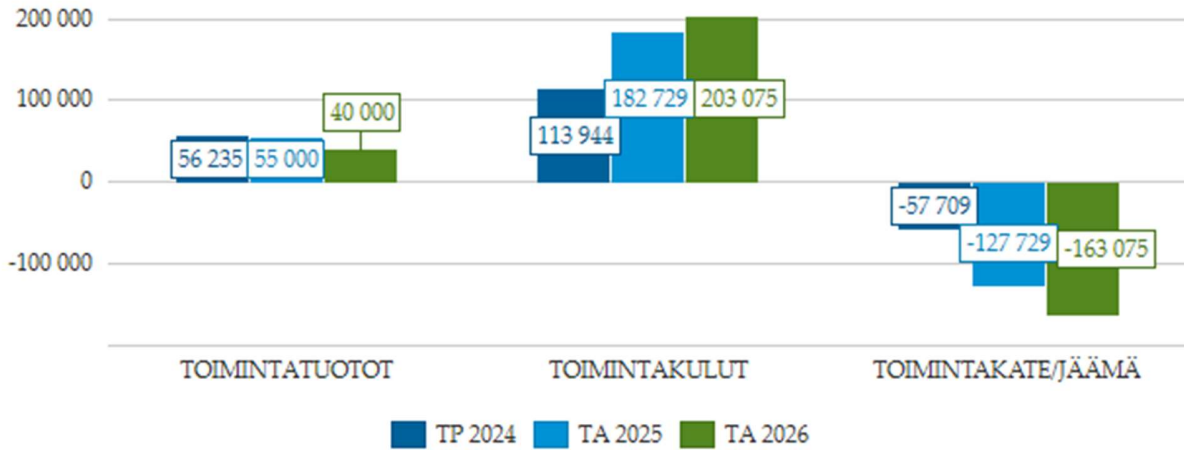
Tuloarvio sisältää rakennuslupakäytännön maksut ja kiinteistöarvioiden tekemisen. Sähköinen lupakäsittely Lupapiste.fi on käytössä. Määräaikaiselle rakennustarkastajalle on tehty varaus palkkoihin, jolla varmistetaan palvelujen saatavuus isojen hankkeiden lisätessä työmäärää. Työmäärää kohdistetaan myös muihin rakennusvalvonnan tarpeellisiin työtehtäviin. Rakentamislaki ja alueidenkäyttölaki on korvannut vanhan maankäyttö- ja rakennuslain vuoden 2025 alusta alkaen. Viranhaltijat koulutautuvat tarpeen mukaan ja päivittävät ohjeita ja määräyksiä toimintavuoden aikana.

Ympäristövalvonnan tehtävänä on toimia luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja kestävän kehityksen edistämiseksi mm. vesiensuojelun, ilmansuojelun, jätehuollon, rakentamisen ja maisemanhoidon alueella. Ympäristötarkastus on ostopalveluna ja hoidetaan Oulunkaaren ympäristöpalveluiden toimesta. Toimintaan kuuluu lupakäsittelyä, neuvontaa, ohjausta, valvontaa, tarkastuksia, näytteenottoa ja yhteistyötä eri viranomaisten kanssa.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

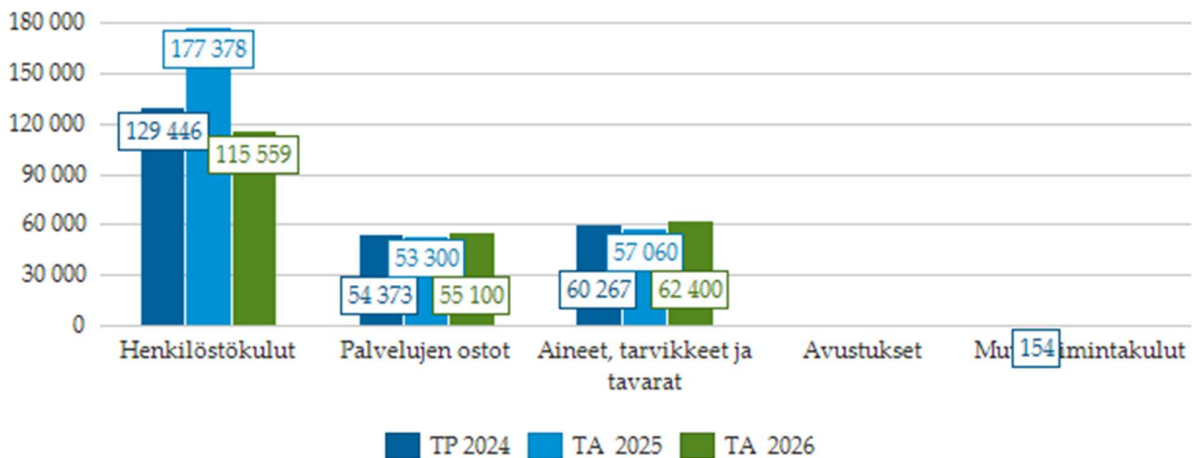
	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	56 235	55 000	40 000	-2,20 %	-27,27 %
TOIMINTAKULUT	-113 944	-182 729	-203 075	60,37 %	11,13 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-57 709	-127 729	-163 075	121,33 %	27,67 %

4.4.9 Asuntopalvelut

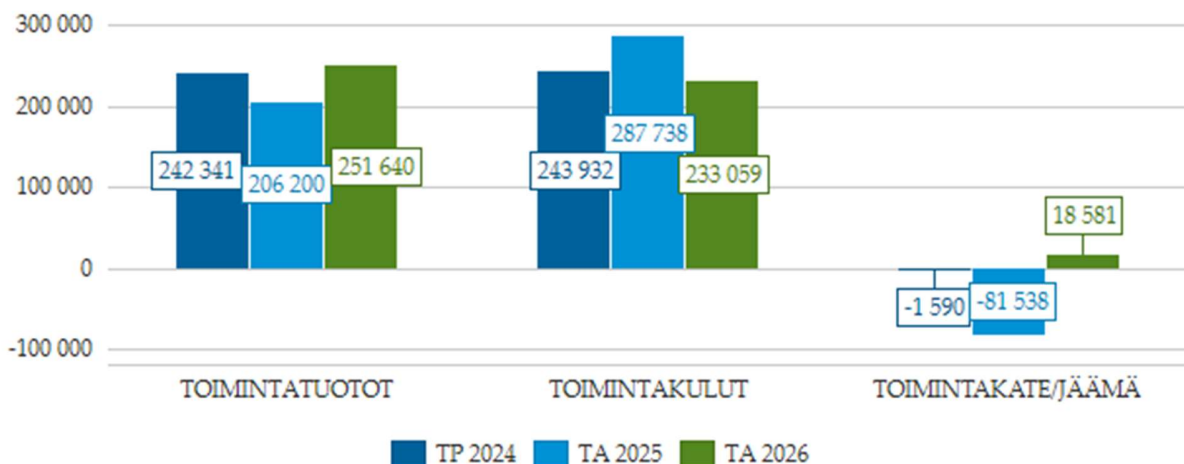
Perustehtävä/Toiminta-ajatus - Muutokset 2026

Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoitaa kunnan omistamien asuntojen ja yhtiöiden sekä eräiden yhteisöjen asuntoja ja vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti siten, että kuntalaisten ja kuntaan muuttavien asumispalvelut ovat määrältään riittävät ja laadultaan hyvät. Kiinteistö Oy Vaalan Niskan hallinto sisältää isännöitsijän palkan, talonmiehen ja palvelusihteerin palkan. Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoitaa myös Vaalan Palvelutalosaatiön sekä Vaalan Vanhustentaloyhdistys ry:n kiinteistöjen isännöinnin ja taloushallinnon. Kunnan suorassa omistuksessa on 13 asuntoa. Kiinteistö Oy Vaalan Niska on laatinut asuntopoliittisen kiinteistöstrategian 2022, jonka perusteella rakenteellisia muutoksia asuntojen korjausvelkaan ja määrään suunnitellusti vastataan. Kiinteistöstrategia sisältää myös pitkän tähtäimen suunnitelmat.

Toimintakulut

Kulut ja tuotot

	TP2024	TA2025	TA2026	Muutos% TP2024-TA2025	Muutos% TA2025-TA2026
TOIMINTATUOTOT	242 341	206 200	251 640	-14,91 %	22,04 %
TOIMINTAKULUT	-243 932	-287 738	-233 059	17,96 %	-19,00 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 590	-81 538	18 581	5 026,63 %	-122,79 %

5. TYTÄRYHTEISÖT

VAALAN VESI JA LÄMPÖ OY TALOUSARVIO 2026

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n liikevaihtoennuste on n. 1,9m€. Poistot ovat normaali tasolla investointien vuoksi. Investointien arvo on n. 400t€. Kaukolämpöpuolella ei tehdä nyt isoja investointeja, koska mahdolliset datakeskusinvestoinnit saattavat vaikuttaa tulevaisuuden lämmöntuotantoon. Vesipuolella on mm. Isohetteen syöttövesijohdon uusiminen, jäteveden puhdistamon logiikan uusiminen ja etäluettavien vesimittareiden asennusta jatketaan. Säräisniemen vedenottamon laajennushanke ei etene tällä hetkellä.

Kaukolämmön tuottamiseen etsimme uusia hiilineutraalimpia tuotantotapoja polttotekniikan rinnalle ja tulevaisuudessa jopa korvaamaan ne. Vaalan kunnan alueella on useampia isoja hankkeita suunnittelussa, joista on mahdollisesti tulossa hukkalämpöä. Sen hyötykäyttöä selvitetään hankkeiden edetessä. Tällä hetkellä pääpolttoaineet ovat palaturve ja hake, varalla pelletti ja kevyt öljy.

Kuluttajahintoja nostimme 1.9.2025 n. 6-16%. Tulosennuste on plussan puolella.

LIKEVAIHTO	1 887 204
Materiaalit ja palvelut	-789 075
Henkilöstökulut	-435 817
Poistot ja arvonalentumiset	-352 756
Liiketoiminnan muut kulut	-214 300
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	95 256
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-51 450
VOITTO (TAPPIO) ENNEN	43 806
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	43 806

KIINTEISTÖ OY VAALAN NISKA TALOUSARVIO 2026

Kiinteistö Oy Vaalan Niskan liikevaihtoennuste on n. 1,365m€. Poistot tulevat kasvamaan reilusti isojen investointien vuoksi.

Vuosi 2025 antaa yhtiön taloudellisesta tilanteesta todellisen kuvan, jota voidaan verrata vuoden 2026 aikana, koska 2025 yhtiöllä on ollut koko kalenteri vuoden omistuksessaan Höylääjantie 2 uudisrakennus ja Kolehmaisentie 7 sekä Karpalotie 2-4, jotka yhtiö osti lokakuussa 2024 Vaalan Vanhustentaloyhdistykseltä.

Vuonna 2026 tehdään investointi suunnitelma olemassa olevien kiinteistöjen ylläpitämiseen, jotta nykyiset asunnot voidaan pitää asumisturvallisena ja hyvä kiinteistöjen pitotapa säilyy kohteilla.

Vuonna 2026 alkaa Höylääjantie 2 Kuntarahoituksen lainan lyhennys, joka on yksistään 145 000€/vuosi

Kuluttajahintoja nostamme 1.1.2026 maltillisesti, koska vuokrakorotukset täytyy suhteuttaa myös asuntojen kuntoon. Tulosennuste on miinuksella, tässä on huomioitu vain kiinteistöjen ylläpito, joten korjauksiin ei ole Kiinteistö Oy Vaalan Niskalla taloudellista resurssia.

Liikevaihto	1 365 019,12
Henkilöstökulut	347 096,29
Poistot ja arvonalentumiset	247 321,71
Kiinteistöjen muut kulut	665 823,35
Liikevoitto (TAPPIO)	103 277,77
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	125 738,66
VOITTO TAPPIO ENEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-22 460,89
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-22 460,89

6 INVESTOINTIOSA

6.1 INVESTOINNIT 2026 JA RAKENTAMISSUUNNITELMA 2027-2028

	TA2026	TS2027	TS2028
Hallinto-osasto			
Maa-ja vesialueet			
Menot	-200 000	-200 000	
Tulot			
Netto	-200 000	-200 000	
Kuvaus	Varaus maa-alueiden hankintaan		

Taulukko: Hallintopalvelut investoinneittain

	TA2026	TS2027	TS2028
HALLINTO-OSASTO			
Menot	-200 000	-200 000	0
Tulot	0	0	0
Netto	-200 000	-200 000	0

Taulukko: Hallintopalvelut yhteenveto

	TA2026	TS2027	TS2028
SIVISTYSOSASTO			
Sivistysosasto			
Sivistyksen kalusto			
Menot	-20 000	-20 000	-20 000
Tulot			
Netto	-20 000	-20 000	-20 000
Kuvaus	Windows-läppärit. Hankinta toistuu myös suunnitelmavuosina.		

Taulukko: Sivistysosasto investoinneittain

	TA2026	TS2027	TS2028
SIVISTYSOSASTO			
Menot	-20 000	-20 000	-20 000
Tulot	0	0	0
Netto	-20 000	-20 000	-20 000

Taulukko: Sivistysosasto investoinnit yhteenveto

	TA2026	TS2027	TS2028
TEKNINEN OSASTO			
Tekninen osasto			

Apaja			
Menot	-30 000	-130 000	
Tulot			
Netto	-30 000	-130 000	
Kuvaus	Nuoristilojen keittiö ja kodinhoitohuonetilat Vuonna 2027 Vesikatto-remontit (3kpl).		
Tekniikan kalusto ent. kon- ekesk.kalusto			
Menot	-125 000	-100 000	-100 000
Tulot			
Netto	-125 000	-100 000	-100 000
Kuvaus	Ympäristönhoitoon liittyvä kalusto 32 000 € Autot 43 000 € Varautumiseen liittyvät investoinnit (aggregaatti kärryllä) 50 000 €. Vuosina 2027 ja 2028 kalustohankintoihin alustava varaus 100 000 €.		
Koulukeskus			
Menot	-150 000		
Tulot			
Netto	-150 000		
Kuvaus	Katon rakenteiden vahvistus, yläpohjan tuuletus 70 000 € (Vihreän alueen yläpohja). Kattovalaistukseen led-lamput 80 000 € (Koulukeskus, kirjasto, päiväkot).)		
Veturitallin kunnostus			
Menot	-50 000		
Tulot	15 000		
Netto	-35 000		
Kuvaus	Hankerahoitus 2025-2026/Leader: WC-tilat, varastot, valaistus, ympäristö		
Kaavateiden rakenta- minen/Vaala			
Menot	-420 000	-450 000	-450 000
Tulot			
Netto	-420 000	-450 000	-450 000
Kuvaus	Vaalan kolmion infra: Alueen suunnittelu, tontit ja infra osittain kuntoon alueella (alueen markkinointi eri kanavissa) 20 000 €. Poukamonkankaan Harritie, Lohitie, Tonkotie, Telitie -saneeraus loppuun, päällyys/sekoitejyrsintä suunnitelman mukaan. Vaalantien liittymän suunnittelu ja korjaus kunnantalon kohdalla.		

	<p>Ratatie ja Puistotien saneeraussuunnittelu. Kolehmaisentie ja Niskantiekevyenliikenteen väylien rakentamiseen haetaan avustusta uudelleen (Traficom). Hanke selkeyttää kevyenliikenteen kulkua ja parantaa liikenneturvallisuutta, esteettömyyttä sekä helpottaa kunnossapitoa ja edistää kävelyä ja pyöräilyä. Sahanrannan KLV:n valaistus. Haetaan investointi rahoitusta Käpy-ohjelman mukaisesti vuonna 2026, toteutus 2027. Näihin 400 000 €.</p> <p>Vuonna 2027 Vaalan kolmion rakentaminen 50 000 € kaavateiden saneeraus 400 000 €.</p> <p>Vuonna 2028 kaavateiden saneeraus 400 000 €.</p>		
Ampumarata			
Menot	-200 000		
Tulot	150 000		
Netto	-50 000		
Kuvaus	Ampumaradan kehittäminen, haetaan hanketukea		
Retkeilyreitit			
Menot	-15 000	-15 000	-15 000
Tulot			
Netto	-15 000	-15 000	-15 000
Kuvaus	Liikuntapaikkojen, moottorikelkkaurien ja taukopaikkojen investoinnit. Valaistuksen uusiminen Säräisniemi. Vuosina 2027 ja 2028 liikuntapaikkarakentamiseen 15 000 €.		
Yleiset alueet			
Menot	-20 000		
Tulot			
Netto	-20 000		
Kuvaus	Aiemmin hankittujen opasteiden asentaminen, Valaistussuunnittelu Puuhamäen alue		
Torialue			
Menot	-135 000	-50 000	
Tulot	60 000		
Netto	-75 000	-50 000	
Kuvaus	Torikorttelin kehittämishanke (Torialue, pysäköinti, linja-autopysäkki); haetaan Oulujärvi Leader - hanketukea (arvio tukikelpoisesta rakentamisesta 100 000). Vuonna 2027 Torin alueen kehittämisen jatkotoimenpiteet.		

Perusteluteksti	Keskustan torikortteliin alkaa vuoden aikana rakentua ulkopuolisen toteuttajan toimesta liikerakennus. Samaan pihapiiriin kuuluvaa kunnan torialuetta kehitetään samanaikaisesti investointihankkeena, johon haetaan myös ulkopuolista rahoitusta. Hankkeella parannetaan torialueen viihtyisyyttä ja käytettävyyttä. Kuntalaiset ovat usean vuoden ajan toivoneet torialueen kehittämistä alueen keskeisen sijainnin ja toisaalta alueella olevien mahdollisuuksien vuoksi, mutta kunnostushanketta on siirretty odottamaan liikerakennuksen rakennustöiden alkamista.		
Sahanrannan kehittämisin-vestoinnit			
Menot	-200 000	-20 000	
Tulot	140 000		
Netto	-60 000	-20 000	
Kuvaus	Hanke 2023-2026, rahoitus 2023-2026 ELY-keskukselta 70%. Vuonna 2027 siirrettävä esiintymislava.		
Satamat			
Menot	-120 000	-120 000	-120 000
Tulot			
Netto	-120 000	-120 000	-120 000
Kuvaus	Ruunutormän sataman laituri ja vanhan purkaminen 100 000 €. Sahanranta sataman valaistuksen uusiminen (suunnitelma valmiina) ja kameravalvonnan päivitys alueelle + opasteet, sähkö 20 0000 €. Vuonna 2027 Vaalanlammen rannan vanha laituri 100 000 € ja satama-alueiden kehittäminen 20 000 €. Vuonna 2028 Laitureiden uusiminen 100 000 € ja satama-alueiden kehittäminen 20 000 €.		
Kiloniemen kalasatama			
Menot	-10 000		
Tulot			
Netto	-10 000		
Kuvaus	Rakennukseen aurinkopaneelit, hankeselvitys ja suunnittelu		
Kaava-alueen vesi ja viemäri			
Menot	-10 000		
Tulot			
Netto	-10 000		
Kuvaus	Hulevesien hallinnan suunnittelu ja korjaus		

Taulukko: Tekninen osasto investoinneittain

	TA2026	TS2027	TS2028
TEKNINEN OSASTO			
Menot	-1 485 000	-885 000	-685 000
Tulot	365 000	0	0
Netto	-1 120 000	-885 000	-685 000

Taulukko: Tekninen osasto investoinnit yhteenveto

	TA2026	TS2027	TS2028
INVESTOINNIT VAALA			
Menot	-1 705 000	-1 105 000	-705 000
Tulot	365 000	0	0
Netto	-1 340 000	-1 105 000	-705 000

Taulukko: Vaalan kunta investoinnit yhteenveto

7 HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HEN- KILÖSTÖSUU NNITELMA										Huom.
Tehtäväalue/ yksikkö	KP		2023	2024	2025		2026	2027	2028	
HALLINTO- OSASTO						Muutos 2025- 2026	Suunnitelma	Suunnitelma	Suunnitelma	
Kunnanhallitus	1302	Kunnanjohtaja	1	1	1	0	1	1	1	
Keskustoimisto ja taloushallinto	1303	Hallintojohtaja	1	1	1	0	1	1	1	
	1303	Palvelusihteerin ja tiedonhallintasihteerin	1,5	1,5	1,5	0	1,5	1,5	1,5	
	1304	Hallinnon suunnittelija	1	1	1	0	1	1	1	
Elinkeinot	1411	Elinkeinopäällikkö	1	1	1	0	1	1	1	
Viestintä ja markkinointi	1330	Viestinnän asiantuntija	1	1	1	0	1	1	1	

Työllistäminen	160 1	Työllisyyspääl- likkö, työllisyysasiantun- tijat,	1	1	2,33	0,67	3	3	3	työllisyysasiantun- tijat aloittaneet 05/2025
Työpaikkoja yhdessä Vaalassa ja jat- kohanke		1 koordinaattori 1 hanketyöntekijä		2	2	0	2	2	2	Hanke loppuu 31.8.2025 mutta al- ustavasti voi jat- tua vuoden lop- puun
Atk-palvelut	130 7	Ict-asiantuntija	0	0	1	0	1	1	1	
		Hallinto-osasto yhteensä	7,5	9,5	11,8 3	0,67	12,5	12,5	12,5	

Tehtäväalue/ yksikkö	KP		2023	2024	2025		2026	2027	2028	
HYVINVOINTIOS- ASTO						Muutos 2025- 2026	Suun- nitel- ma	Suun- nitel- ma	Suun- nitel- ma	
Hallinto/hyvin- vointipalvelut	1902	hyvinvointi- johtaja	1	1	1	0	1	1	1	
Hallinto/hyvin- vointipalvelut	1902	hyvinvoin- tikoordinaattori	1	1	1	0	1	1	1	
Etsivä nuorisotyö	1932	Etsivä nuoriso- työntekijä	1	1	1	0	1	1	1	
Nuoristyö ja nuorten tapahtumat	1931	Nuoriso-ohjaaja	1	1	1	0	1	1	1	
Hallinto/hyvin- vointipalvelut	1902	hyvin- vointisuunnit- telija	1	1	1	0	1	1	1	
Liikuntapalvelut ja tilat	1911	vapaa-ajan ohjaaja	0,1	1	1	0	1	1	1	
Nuorten työpaja- toiminta	1934	Yksilöval- mentaja	0,5	0	0	0	0	0	0	Rahoitus haetaan vuoden 2025 lop- puun men- nessä. Tieto to- teutumis- esta vuo- den 2026 puolella
Nuorten työpaja- toiminta	1934	työvalmentaja	0.35	0	0	0	0	0	0	ks. edellinen vastaus.
Hankekehittäminen koko kunta	1909	hankekehittäjä	1	1	1	0	1	1	1	
Hallinto/hyvin- vointipalvelut	1902	palvelusihteeri	1	1	1	0	1	1	1	
Kirjasto	1941	Kirjastonhoitaja	1	1	1	0	1	1	1	
Kirjasto	1941	Kirjastov- irkailija	1	1	1	0	1	1	1	

Kirjasto	1941	Hank- etyöntekijä	1	0,5	0	0	0	0	0	
Kirjasto	1941	Palk- katukityöntekijä kMira- jahstaonmn uuttokoordi- naattori	1	0	0	0	0	0	0	
Hallinto/hyvin- vointipalvelut	1902	i	0	1	0	0	0	0	0	
Hallinto/hyvin- vointipalvelut	1902	Hank- etyöntekijä	0	1	0	0	0	0	0	
		Hyvinvointi- palvelut yhteensä	11,60	12,50	10,00	0,00	10,00	10,00	10,00	

Tehtäväalue / yksikkö	KP		2023	2024	2025		2026	2027	2028	
SIVISTYSO- SASTO						Muuto s 2025- 2026	Suun nitel ma	Suun nitel ma	Suun nitel ma	
Hallinto	310 1	Koulukeskuksen rehtori	1	1	1	0	1	1	1	
	310 1	Palvelusihteeri	1	1	1	0	1	1	1	
Perusopetus	320 0	Lehtori	10	9	9	-1	8	8	8	Muutos tunti- opettajaksi 2022 ja 2023. MA-KE lehtorin virka täyt- tämättä. UE/PS-vi- ran muutos lukion lehtoriksi 2026.
	320 0	Luokanopettaja	8	7	7	0	7	7	7	Muutos tunti- opettajaksi tehty 2021
										Eläköityminen 2025, virkaa ei

	320 0	Erityisopettaja	3	3	3	-1	2	2	2	täytetä. Toinen virka hoitaa myös varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävät
	320 0	Jopo	0	0	0	0	0	0	0	Virka lakannut 1.8.2021
	320 0	Erityisluokanopettaja	3	3	3	0	3	3	3	Kolmas virka vakinaistettu 1.8.2021
	320 0	Tuntiopettaja	3	3	3	1	4	4	4	Tuntiopettaja 2021 lähtien vakinainen (entinen LO virka). Lehtorin virkoja muutettu tuntiopettajaksi 2022 ja 2023 (TN ja KU). Lukion kielen lehtorin virka muutettu tuntiopettajaksi 2025.
	320 0	Koulunkäynninohjaaja	5	5	5	1	6	6	6	Kuudes ohjaaja ollut oppisopimuksella ja työllistämistuella, jatko määräaikaisena.
	320 0	Atk-tukihenkilö	1	1	1	0	1	1	1	
	320 0	Opinto-ohjaaja	1	1	1	0	1	1	1	
Lukio	331 0	Lehtori	4	4	3	0	3	3	3	Historia/yhteiskuntaoppi virka täyttämättä. Kielen lehtorin eläköityminen 2025. Perusopetuksen virran muuttuminen lukion viraksi

										2026.
	331 0	Palvelusihteeri	0	0	0	0	0	0	0	
Kansalaisopisto	332 1	Palvelusihteeri	1	1	1	0	1	1	1	
Varhaiskasvatus	380 0	Varhaiskasvatuksen johtaja	1	1	0,58	-0,58	0	0	0	Noin puoli vuotta yhtä aikaa päiväkodin johtajan kanssa 2025
		Päiväkodin johtaja	0	0,17	1	0	1	1	1	Aloittanut 11/2024
	381 0	Varhaiskasvatuksen opettaja	5	5	5	0	5	5	4	Yksi paikka täyttämättä
		Lastenhoitaja	12,58	12,8	12,8	-0,8	12	11	11	Valtuuston myöntämä ylimääräinen toimi päättyi 31.7.2023
		Päiväkotiapulainen	0	1	1	0	1	1	1	Uusi toimi 1.1.2024
	381 0	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	0	0	0	0	0	0	0	Virka täyttämättä, hoidetaan koulun erityisopettajan työpanoksella
Perhepäivähoito	382 1	Perhepäivähoitaja	1	1	1	0	1	1	1	
		Sivistys yhteensä	60,5 8	59,9 7	59,3 8	-1,38	58	57	56	

Tehtäväalue/ yksikkö	KP		2023	2024	2025		2026	2027	2028	Huom.
TEKNINEN OSASTO						Muutos 2025- 2026	Suunnitelma	Suunnitelma	Suunnitelma	
Tekninen hallinto	410 1	Tekninen johtaja	1,00	1	1	0	1	1	1	
Tekninen hallinto		Palvelusihteeri	0,50	0,5	0,5	0	0,5	0,5	0	2026 palvelusihteeri työpanos 0,5 HTV tekninen osasto ja 0,5 HTV hallinto-osasto
Tekninen hallinto		Palvelusihteeri	1,00	1	1	0	1	1	1	mahdollinen eläköityminen 2027
Kaavoitus ja suunnittelu	421 1	Kaavoittaja ja suunnittelija	1,00	1	1,8	0,2	2	2	2	Varataan kaavoitukseen apuja suurten hankkeiden läpi vientiin
Rakennusvalvonta	422 1	Rakennustarkastaja	1,00	1	0,75	0,25	1	1	1	2025 vs. määräaikainen 0,25 HTV, vaki- tuinen 0,75 HTV.
Rakennusvalvonta	422 1	Määräaikainen työntekijä	0,50	0,8	1	0	1	1	1	2026 määräaikainen rakennustarkastaja. varmistetaan lupapalveluiden saatavuus mahdollisten suurien hankkeiden käynnistyessä
Rakentaminen ja kunnossapito										

Talonrakennus	431 1	Rakennusmestari	1,00	1						
Talonrakennus		Ammattimies / talonrakennus	3,00	2,6	2,6	0	2,6	2,6	2,6	Yksi 60% osa-aikainen
Maanrakennus	435 1	Maarakennusmestari	1,00	1	1	0	1	1	1	
Ympäristötoimi	435 4	Ympäristötyönjohtaja	1,00	1	1	0	1	1	1	
Ympäristötoimi		Työvalmentaja	1,00	1	1	0	1	1	1	Ympäristö- / ja monitoimityön ohjaaja
Yleiset alueet	435 4	Ympäristötyöntekijä, kausityöntekijä	1,00	1	2	0	2	2	2	Puutarhuri/puistotyöntekijät 2 tehtävää / 0,5 HTV + 0,5 HTV ja TE Ympäristö-/monitoimityöntekijä 1 HTV, maanrakennustyöntekijä 0,25 HTV
Liikuntapaikat	435 3	Ympäristötyöntekijä								TE ympäristömonitoimityöntekijä kausityö 1 HTV, maanrakennustyöntekijä 0,25 HTV.
Tiet	435 2	Maanrakennustyöntekijä			1	0	1	1	1	maanrakennustyöntekijä 0,25 HTV.
Konekeskus	436 0	Traktorin/koneenkuljettaja	1,00	1	1	0	1	1	1	Koneenkuljettaja ja maanrakennustyöntekijä 0,25 HTV.
Ravitsemis- ja										

siivouspalvelut										
		Ateriapalvelupäällikkö	0,18	0,18	0,18	0	0,18	0,18	0,18	Yhteinen Muhos,Utajärvi , Vaala 0,18 HTV.
		Ruokapalveluvastaava	1,00	1	1	0	1	1	1	
		Ruokapalvelutyöntekijä	4,00	4	4	0	4	4	4	
Siivouspalvelut	4420	Puhtauspalveluvastaava	1,00	1	1	0	1	1	1	
		Puhtauspalvelutyöntekijä	3,50	3,5	3,75	0,25	4	4	4	
Kiinteistöhuolto	4521	Kiinteistönhoitaja	2,00	2	2,5	0	2,5	2	2	2026: 0,5 HTV määräaikainen perehdytykseen, eläköitymisen takia, yht. 2,5 HTV.
		Tekniikka yhteensä	25,68	25,58	28,08	0,7	28,78	28,28	27,78	

Tehtäväalue/yksikkö			2023	2024	2025		2026	2027	2028
KOKO KUNTA						Muutos 2025-2026	Suunnitelma	Suunnitelma	Suunnitelma
		Kaikki yhteensä	105,36	107,55	109,29	-0,01	109,28	107,78	106,28